

דוחות כספיים ביניים

ליום 31 במרס 2019

מנורה מבטחים החזקות בע"מ

דוחות כספיים ביניים

ליום 31 במרס 2019

פרק א': דוח הדירקטוריון

פרק ב': דוח בדבר אפקטיביות הבקרה
הפנימית על הדיווח הכספי ועל הגילוי

פרק ג': דוחות כספיים

פרק ד': הצגת נתונים כספיים מתוך הדוחות
הכספיים המיוחדים לחברה

פרק א': דוח הדירקטוריון

תוכן עניינים

1.....	תיאור החברה	.1
1.....	בעלי מניותיה של החברה	1.1
1.....	תחומי פעילותה של החברה	1.2
2.....	אירועים והתפתחויות מאז הדוח השנתי האחרון	1.3
3.....	התפתחויות בסביבה המאקרו כלכלית	1.4
6.....	המצב הכספי	.2
6.....	נתונים עיקריים מהדוחות הכספיים	2.1
10.....	תוצאות פעילות	.3
10.....	נתונים מדוחות רווח והפסד המאוחדים	3.1
10.....	פרמיות ביטוח שהורווחו, ברוטו	3.2
11.....	רווח כולל מתחומי פעילות:	3.3
12.....	מידע כספי לפי תחומי הפעילות	3.4
18.....	תזרים מזומנים	.4
18.....	מקורות מימון	.5
18.....	חשיפה לסיכוני שוק	.6
19.....	גילוי בדבר הליך אישור הדוחות הכספיים בחברה	.7
20.....	פרטים בדבר תעודות התחייבות של התאגיד	.8
20.....	דיווח בדבר אומדנים חשבונאיים קריטיים	.9
20.....	הבקרה הפנימית על הדיווח הכספי ועל הגילוי	.10
20.....	אירועים לאחר תאריך המאזן	.11
20.....	11.1 הודעה על פרישה – נושא משרה	
20.....	11.2 דיבידנד מחברות מוחזקות	
20.....	11.3 פעילות בתחום אנרגיה סולארית	

מנורה מבטחים החקוקות בע"מ

דוח הדירקטוריון ליום 31 במרס 2019

דוח הדירקטוריון שלהלן סוקר את פעילותה של מנורה מבטחים החקוקות בע"מ (להלן: "החברה") לשלושת החודשים שנסתיימו ביום 31 במרס 2019 (להלן: "תקופת הדוח").

הדוח נערך בהתאם לתקנות ניירות ערך (דוחות תקופתיים ומידיים), התש"ל-1970, ומתוך הנחה שבפני המעיין בו מצוי גם הדוח התקופתי המלא של החברה לשנת 2018, אשר פורסם ביום 26 במרס 2019 (להלן: "הדוח התקופתי").

ביחס לתיאור עסקי המבטחים המאוחדים בדוחות החברה, נערך הדוח בהתאם לתקנות הפיקוח על עסקי ביטוח (פרטי דין וחשבון), התשנ"ח-1998, ובהתאם לחוזרי הממונה על רשות שוק ההון, ביטוח וחסכון (להלן: "הממונה").

חלק א' - הסברי הדירקטוריון למצב עסקי התאגיד

1. תיאור החברה

1.1 בעלי מניותיה של החברה

החברה הינה חברה ציבורית, שמניותיה נסחרות בבורסה לניירות ערך בתל אביב. בעלי מניותיה העיקריים של החברה הינם פלמס אסטבלישמנט וניידן אסטבלישמנט (תאגידי זרים) המוחזקים בנאמנות עבור ה"ה טלי גריפל וניבה גורביץ, בהתאמה, והמחזיקים ביחד בכ- 61.86% ממניות החברה. מנכ"ל החברה, מר ארי קלמן, המכהן גם כיו"ר מנורה מבטחים ביטוח בע"מ, חברה בת של החברה (להלן: "מנורה מבטחים ביטוח") מחזיק, באמצעות החברה לנאמנות עובדים, נכון למועד הדוח, בכ- 2.72% ממניות החברה. יתרת מניות החברה מוחזקות בידי הציבור.

1.2 תחומי פעילותה של החברה

נכון למועד הדוח, החברה עוסקת, באמצעות חברות בנות בשליטתה, בכל ענפי הביטוח העיקריים, ובכלל זה, ביטוח חיים וחיסכון ארוך טווח, הכולל פנסיה וגמל, ביטוח כללי, הכולל ביטוח רכב (חובה ורכוש) וביטוח כללי אחר וכן ביטוח בריאות. בנוסף, עוסקת החברה, באמצעות חברות בנות בשליטתה בפעילויות נוספות (שאינן מהוות "תחום פעילות" כהגדרת המונח בתקנות ניירות ערך (פרטי התשקיף וטיטת תשקיף, מבנה וצורה), התשכ"ט-1969), כגון בפעילות של מתן שירותי הפצת ניירות ערך והתחייבויות חיתומיות, השקעות בנדל"ן ופעילות סולארית בארץ ובחול, וכן פעילות אשראי ומימון לעסקים קטנים ובינוניים, פעילות של מתן התחייבויות לפירעון אמצעי תשלום, פעילות ניהול קרנות נאמנות ופעילות השקעה בנדל"ן, וזאת באמצעות חברות כלולות.

כמו כן, מחזיקה הקבוצה בשליטה בשלוש סוכנויות ביטוח: ארנון את וינשטוק סוכנות לביטוח (1989) בע"מ וסיני סוכנות לביטוח בע"מ, באמצעות שומרה חברה לביטוח בע"מ (להלן: "שומרה"), ואורות סוכנות לביטוח חיים (2005) בע"מ, באמצעות מנורה מבטחים ביטוח, והכל כמפורט בסעיף 1.2 בדוח התקופתי וכן החל מחודש פברואר 2019, ב- 50% מפננו סוכנות לביטוח כללי (2019) בע"מ והחל מחודש מאי 2019 ב- 25% ממשאבים סוכנות לביטוח פנסיוני (2018) בע"מ.

לתיאור תחומי הפעילות של הקבוצה ראה סעיף 1.3 בפרק תיאור עסקי התאגיד בדוח התקופתי.

1.3 אירועים והתפתחויות מאז הדוח השנתי האחרון

1.3.1 העלאת דירוג

בחודש ינואר 2019, הודיעה חברת מידרוג כי היא מעלה את דירוג אגרות החוב (סדרות א', ב', ו- ג') של החברה מ- Aa3 ל- Aa2 ומותירה את אופק הדירוג יציב. לפרטים נוספים ראה הדיווח המידי מיום 6 בינואר 2019 (אסמכתא 2019-01-001774).

1.3.2 הכרזה על חלוקת דיבידנד

בחודש מרס 2019, הכריז דירקטוריון החברה על חלוקת דיבידנד בסך של 50 מיליון ש"ח, אשר שולם בחודש אפריל 2019.

1.3.3 הליכים משפטיים

לעניין התפתחויות בדבר חשיפה לתובענות ייצוגיות ולאישור תובענות שהוגשו כנגד החברה ו/או החברות המאוחדות שלה, כייצוגיות ותביעות תלויות נוספות, ראה ביאור 6 בדוחות הכספיים.

1.3.4 מגבלות ופיקוח על עסקי התאגיד

1.3.4.1 הוראות דין החלות על הקבוצה באופן כללי

1.3.4.1.1 חוקים ותקנות

- **חוק ההגבלים העסקיים (תיקון מס' 21), התשע"ט-2019** - בחודש ינואר 2019, פורסמו ברשומות תיקון 20 ו- 21 לחוק ההגבלים העסקיים, תשמ"ח-1988, אשר עיקריהם כלהלן: שמו של החוק שונה ל"חוק התחרות הכלכלית"; תקרת העיצום הכספי לפי החוק אשר עמדה על 24 מיליון ש"ח עלתה לסך של עד 100 מיליון ש"ח; הורחבה האחריות הפלילית בחוק על נושאי משרה בתאגיד, תוך קביעת עבירה עצמאית של היעדר פיקוח (גם אם לא בוצעה על ידי תאגיד או עובדיו הפרה כלשהי של החוק), כך שהחוק מחייב כעת את נושאי המשרה לפקח ולעשות כל שניתן למניעת עבירה לפי החוק. הפרת חובת פיקוח זו עלולה לגרור סנקציה פלילית של מאסר עד שנה וקנס הקבוע ליחיד בשל אותה עבירה. כמו כן, הורחבה ההגדרה של בעל מונופולין כך שתחול גם על תאגיד המחזיק ב"כוח שוק משמעותי שאינו זמני" גם אם נתח השוק שלו נמוך מ- 50%. בנוסף, הוחמרה הענישה בגין עבירת ההסדר הכובל, מ- 3 שנות מאסר לעד 5 שנות מאסר.

1.3.4.1.2 חוזרי ממונה, הנחיות, ניירות עמדה והכרעות עקרוניות

- בחודש אוגוסט 2018, פרסמה הממונה חוזר שעניינו "דירקטוריון גוף מוסדי" אשר הוטמע בחוזר המאוחד (להלן: "החוזר"). החוזר מסדיר באופן מקיף את כללי הממשל התאגידי של דירקטוריון גוף מוסדי וועדותיו תוך קביעת סטנדרט מינימלי לניהול תקין של הגוף המוסדי בכל הקשור לפעולת הדירקטוריון וועדותיו, וזאת באמצעות קביעת הוראות לעניין כשירות חברי הדירקטוריון, הרכבו, תפקידיו, סמכויותיו ואופן התנהלותו. החוזר האמור, יבטל ויחליף חוזרים קיימים הנוגעים לנוהל עבודת דירקטוריון וועדותיו תוך הצהרה כי הוראות החוזר נועדו להחליף גם את הוראות תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח)(דירקטוריון וועדותיו), התשס"ז-2007 שבתוקף, אשר תמשכנה לחול על חברות מנהלות של קופות גמל ענפיות בלבד (להלן: "תקנות דירקטוריון וועדותיו"). למעט הוראות המעבר הפרטניות המפורטות בסעיף 5 לחוזר דירקטוריון גוף מוסדי, החוזר נכנס לתוקפו ביום 25 באפריל 2019. בחודש אפריל 2019 פרסם הממונה טיוטת הודעה על נושאים שניתן לדון בהם בישיבות משותפות לגוף המוסדי ולתאגידיים אחרים אשר כוללת פירוט של רשימת נושאים המפורטים בסעיף 26 לחוזר וכן נושאים שאינם כלולים בסעיף האמור ובלבד שלא קיים חשש לניגוד עניינים או לפגיעה ממשית בעצמאות הדיון בדירקטוריון.

1.3.4.1.3 הצעות חוק וטיטות תקנות וחוזרי ממונה

• בחודש מרס 2019 פורסמה טיוטת תיקון להוראות החוזר המאוחד חלק 1 שער 5, פרק 5 בעניין "תגמול". הטיטה פורסמה על רקע הצורך בהתאמת הוראות הממונה לאסדרה שנעשתה בתחום בשנים האחרונות, ובפרט, לחוק תגמול לנושאי משרה בתאגידים פיננסיים (אישור מיוחד ואי התרת הוצאה לצרכי מס בשל תגמול חריג), התשע"ו-2016 ("חוק התגמול"). בין השינויים העיקריים הנכללים בטיטה ניתן למנות: היעדר הצורך באישור הדירקטוריון בעת שינוי לא מהותי שאושר בידי המנכ"ל בתנאי התגמול של נושאי משרה הכפופים אליו; ביטול קביעת "יחס ההכפלה" ופרסומו לצורך קביעת התגמול של יו"ר הדירקטוריון, כך שתגמולו של היו"ר יקבע בהתחשב בתגמול דח"צ, בשיעור משרתו של היו"ר ובשיקולים נוספים המפורטים בחוזר; החרגה מתחולת מדיניות התגמול על בעלי תפקיד מרכזי שאינם בעלי השפעה על פרופיל הסיכון של הגוף המוסדי; הוספת האפשרות להעניק לבעל תפקיד מרכזי רכיב משתנה ע"פ שיקול דעת בהתחשב בטיב עבודתו ותרומתו בסכום שלא יעלה על 3 משכורות; ביטול מנגנון דחיית תשלום רכיב משתנה לבעל תפקיד מרכזי ובלבד שסך התגמול לא יעלה על התקרה לתשלום הקבועה בחוק התגמול (2.5 מיליון ש"ח) וסך הרכיב המשתנה לא יעלה על 40% מהרכיב הקבוע באותה שנה. כמו כן, נוספה בטיטת התיקון האפשרות לשלם מענק שימור שאינו מותנה ביצועים לעובדים אשר יוגדרו ע"י הדירקטוריון כ"עובדי מפתח".

1.3.4.1.4 חוזרי ממונה, הנחיות, ניירות עמדה והכרעות עקרוניות

• בחודש מאי 2016, חתמה ישראל על הצטרפותה להסכם הרשויות המוסמכות ליישום האמנה המולטיטטרלית לחילופי מידע אוטומטי הנוגע למידע פיננסי (Common Reporting Standart – CRS) וליישום האמנה המולטיטטרלית לדיווח בין מדינות (Country by Country Report – CBC) ה-CRS הינו הסכם ליישום חילופי מידע אוטומטיים בנוגע לחשבונות פיננסיים של תושבים זרים. ההסכם ותקניו פותחו על ידי ה-OECD לצורך אכיפת דיני המס. ההסכם מגדיר תקן הקובע, בין היתר, הוראות לגבי סוג המידע והגופים הפיננסיים עליהם תחול החובה של העברת המידע לרשויות והמועד להעברת המידע. התקן נשען במידה רבה על המודל שפותח במסגרת יישום מדיניות ה-FATCA. בחודש אוקטובר 2017, פרסמה הממונה נייר שעניינו היערכות ליישום הסכם לחילופי מידע אוטומטיים, במסגרתו הובהר כי במהלך תקופת הביניים עד להשלמת תהליך התקנת התקנות, יהיה רשאי גוף מוסדי לבקש את פרטי התיעוד העצמי הנדרשים בהוראות התקן, ובכלל זה, הצהרה מהלקוח על המדינה או המדינות שבהן הוא תושב לצרכי מס והפרטים הרלבנטיים לתיעוד העצמי. משכך, הובהר כי סירוב של גוף מוסדי לפתוח חשבון בשל חוסר שיתוף פעולה מצד לקוח למסירת מידע, לא ייחשב מבחינת הממונה כפעולה שאינה עולה בקנה אחד עם הוראות הדין. בחודש ינואר 2019, אישרה ועדת הכספים את תקנות מס הכנסה (יישום תקן אחיד לדיווח ולבדיקת נאותות של מידע על חשבונות פיננסיים), התשע"ט-2019, והן פורסמו ביום 6 בפברואר 2019. התקנות מסדירות את אופן זיהוי הלקוחות שייכללו בדיווחים לרשות המיסים, את המועדים לביצוע הדיווחים וכן חובות נוספות בקשר לתהליך יישום התקן האחד.

1.4 התפתחויות בסביבה המאקרו כלכלית

1.4.1 שוק ההון - התפתחויות בסביבה המאקרו כלכלית

פעילות הקבוצה, שעיקרה בתחום הפיננסי, מושפעת מרמת הפעילות הכלכלית במשק בכלל ובשוק ההון בפרט, וכן מהשפעות מאקרו כלכליות עולמיות כמפורט להלן.

1.4.2 סביבה כללית והשפעת גורמים חיצוניים על פעילות התאגיד

מרבית האינדיקטורים לפעילות המשק שפורסמו בחודשים האחרונים תומכים בהערכה שהמשק המשיך לצמוח בקצב נאה ברבעון הראשון של 2019. גם נתוני שוק העבודה מעידים כי המשק מצוי בסביבת תעסוקה מלאה: שיעור האבטלה ירד לשפל היסטורי, שיעור התעסוקה התייצב ברמת שיא ונמשכת עליית השכר, בהובלת המגזר העסקי. יצוין, שעל פי תחזית בנק ישראל, התוצר צפוי לצמוח בשנת 2019 בכ- 3.2%, קצב נמוך מעט בהשוואה לתחזית הקודמת, וב- 2020 הוא צפוי לצמוח ב- 3.5%.

סביבת האינפלציה התייצבה מעל הגבול התחתון של יעד בנק ישראל. ב- 12 החודשים האחרונים שהסתיימו בחודש מרס 2019 עלו המחירים בשיעור של כ- 1.4%. יחד עם זאת, אינפלציית הליבה (המדד ללא אנרגיה, פירות וירקות והתערבות ממשלתית) עלה בשיעור של כ- 0.9%, ונמצא מתחת ליעד האינפלציה. יחד עם זאת, ב- 12 החודשים האחרונים שהסתיימו בסוף חודש מרס 2019, ירדו מחירי הדירות (שאינם חלק ממדד המחירים לצרכן) בכ- 0.7%. מספר העסקאות המשיך לגדול, בפרט בקרב הרוכשים דירה לראשונה, לצד הירידה המתמשכת בהשקעה בבנייה למגורים. היקף המשכנתאות ממשיך להתרחב, וריבית המשכנתאות נותרה יציבה.

הגירעון התקציבי המצטבר ב- 12 החודשים האחרונים שהסתיימו בסוף חודש מרס 2019 הגיע ל- 3.4% תוצר, מעל היעד של 2.9%, בעיקר בגלל גידול בהוצאות הממשלה. הצפי הינו שללא התאמות פיסקליות, הגירעון התקציבי יעלה לשיעור של כ- 4% בשנת 2019.

תמונת המקרו של הכלכלה העולמית ממשיכה להצביע על התמתנות בקצב הצמיחה ובאינפלציה. הסיכונים העיקריים הנשקפים הם האפשרות להחרפה ב"מלחמת הסחר" (למרות ההתקדמות במגעים בין ארה"ב לסין), והחשש שבריטניה תפרוש מהאיחוד האירופי ללא הסדר. בארה"ב חלה התמתנות בקצב האינפלציה וה- FED הותיר את הריבית על כנה, תוך שתחזיות הריבית עודכנו כלפי מטה. בנוסף לכך הודיע ה- FED על כוונתו לסיים את צמצום המאזן מוקדם מהצפוי.

באירופה הפעילות הכלכלית ממשיכה לאבד מומנטום. ה- ECB הותיר את הריבית ללא שינוי ועדכן את תחזיות הצמיחה והאינפלציה כלפי מטה, אך ציין שהסיכויים לגלישה למיתון נמוכים מאוד. נוסף לכך חידש ה- ECB את תוכנית העמדת האשראי לבנקים המסחריים על מנת לתמוך בפעילות הכלכלית בגוש. בבריטניה נותרו הסיכונים גבוהים בהשפעת הברקזיט, ואי-הוודאות צפויה להכביד על הפעילות הכלכלית בחודשים הקרובים. ביפן התמתנה הפעילות הכלכלית מתחילת השנה, לאחר התאוששות מסוימת ברבעון האחרון של 2018. במשקים המתעוררים ניכרה יציבות יחסית, אך הפעילות הכלכלית צפויה להתמתן; הצמיחה בסין הוסיפה להיחלש ברבעון הראשון.

1.4.3 שוקי האג"ח והמניות

לאחר ירידות חדות שנרשמו במדדי המניות העולמיים ברבעון הרביעי של שנת 2018, נרשמו עליות חדות ברבעון הראשון של 2019.

מדד MSCI World עלה בשיעור של כ- 11.9% במהלך הרבעון הראשון של 2019, כאשר בלטו לחיוב מניות השווקים המתעוררים (מדד MSCI EM עלה בכ- 9.6% במהלך הרבעון הראשון של 2019).

בסיכום הרבעון הראשון של 2019, עלה מדד ת"א 35 בשיעור של כ- 5.4%, ומדד ת"א 90 עלה בכ- 10.2%. בלטו לחיוב במיוחד מדד ת"א נדל"ן שעלה בכ- 18%, מדד ת"א נפט וגז שעלה בכ- 12.7% ומדד ת"א גלובל בלוטק שעלה בכ- 16%. לעומת זאת, מדד מניות חברות הביטוח עלה רק בשיעור של כ- 2.9%.

מדדי המניות האמריקאים העיקריים (הדאו ג'ונס, הנאסד"ק וה- S&P 500) עלו בשיעורים חדים של 11.1-16.5%. מדד הפוטסי האנגלי עלה בשיעור של כ- 8.2%, מדד הדאקס הגרמני עלה בכ- 9.2% ומדד הקאק הצרפתי עלה בכ- 13.1%.

מדד האג"ח הממשלתי השקלי עלה בשיעור של כ- 2.6%, ומדד האג"ח הממשלתי הצמוד עלה בשיעור של כ- 3.5%. מדד התל בונד 20 עלה בשיעור של כ- 4.3%, ומדד התל בונד 40 עלה בשיעור של כ- 3.2%.

במהלך הרבעון הראשון של 2019, יוסף שיערו היציג של השקל מול הדולר בשיעור משמעותי של כ- 3%, כאשר מול האירו יוסף השקל בשיעור של כ- 5%. יתרות המט"ח של בנק ישראל הסתכמו בסוף הרבעון הראשון של 2019 בכ- 118 מיליארד דולר.

2. המצב הכספי

2.1 נתונים עיקריים מהדוחות הכספיים

2.1.1 נתונים מתוך המאזנים המאוחדים

במיליוני ₪	31 במרס 2019	31 במרס 2018	31 בדצמבר 2018
סך הכל נכסים עבור חוזים תלויי תשואה	28,465	25,847	27,109
סך הכל השקעות פיננסיות אחרות	18,880	18,838	18,823
נכסים אחרים	8,723	8,279	8,092
סך כל הנכסים	56,068	52,964	54,024
הון	3,908	3,593	3,758
התחייבויות:			
התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה שאינם תלויי תשואה	19,892	19,297	19,477
התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה תלויי תשואה(*)	28,041	25,786	26,636
התחייבויות פיננסיות	1,915	2,144	1,982
התחייבויות אחרות	2,312	2,144	2,170
סך כל ההון וההתחייבויות	56,068	52,964	54,024

(* חלק מההתחייבויות בגין חוזי ביטוח תלויי תשואה מוצגות בסעיפי התחייבויות אחרות והתחייבויות פיננסיות.)

הגידול בנכסים בתקופת הדוח (בהיקף של כ- 2 מיליארד ש"ח) ובהתחייבויות (בהיקף של כ- 1.85 מיליארד ש"ח), נבע בעיקר מתשואה על הנכסים שהושגה בתקופת הדוח וכן מהכנסות מפרמיה. בנוסף, חל גידול בהון העצמי בסך של כ- 150 מיליוני ש"ח.

2.1.2 נכסים המנוהלים עבור מבוטחים ועמיתים בקבוצה:

במיליוני ש"ח	ליום 31 במרס		% שינוי	ליום 31 בדצמבר 2018
	2018	2019		
עבור חוזי ביטוח וחוזי השקעה	28,465	25,847	10.1%	27,109
עבור עמיתי קרנות פנסיה	121,858	106,747	14.2%	115,005
עבור עמיתי קופות גמל	28,620	25,492	12.3%	27,142
סה"כ נכסים מנוהלים עבור מבוטחים ועמיתים בקבוצה(*)	178,943	158,086	13.2%	169,256

(* הדוחות הכספיים המאוחדים אינם כוללים את הנכסים המנוהלים בקרנות הפנסיה וקופות הגמל (למעט קופות גמל מבטיחות תשואה).)

2.1.3 ההון העצמי

ההון העצמי המיוחס לבעלי המניות של החברה, נכון ליום 31 במרס 2019, הסתכם בכ- 3,897 מיליוני ש"ח לעומת סך של כ- 3,746 מיליוני ש"ח נכון ליום 31 בדצמבר 2018. הגידול בהון נובע בעיקר מרווח כולל בסך של כ- 203 מיליוני ש"ח בתקופת הדוח ובניכוי דיבידנד שהוכרז בסך של 50 מיליוני ש"ח.

2.1.4 משטר כושר פירעון כלכלי של חברת ביטוח - מבוסס Solvency II

בחודש יוני 2017, פרסמה הממונה חוזר שעניינו "הוראות ליישום משטר כושר פירעון כלכלי של חברת ביטוח מבוסס SOLVENCY II" (להלן: "חוזר סולבנסי"). מטרת החוזר הינה לכוון משטר כושר פירעון חדש לחברות הביטוח, בהתבסס על הוראות הדירקטיבה המכונה "SOLVENCY II" שאומצה על ידי האיחוד האירופאי ולהביא לכך שחברת ביטוח תחזיק כרית לספיגת הפסדים הנובעים מהתממשותם של סיכונים בלתי צפויים להם היא חשופה, אשר לא זוהו על ידה באופן ספציפי או שלא הוערכו באופן מספק. החוזר קובע כיצד על חברות הביטוח ליישם את משטר כושר הפירעון המבוסס סולבנסי אשר מונהג באיחוד האירופאי החל מינואר 2016. היקף דרישות ההון מחברות הביטוח, בהתאם להוראות, יכנסו לתוקף באופן מדורג, החל מיום 30 ביוני 2017 ועד ליום 31 בדצמבר 2024.

בחודש דצמבר 2017, פורסם חוזר שעניינו הוראות בקשר למבנה דוח יחס כושר פירעון כלכלי, אישורו על ידי האורגנים המתאימים, ביקורת על ידי רואה החשבון המבקר ודרישות הגילוי לגביו (להלן: "חוזר הגילוי"). יצוין, כי חברות הביטוח בקבוצה קיבלו, בחודש דצמבר 2017, את אישור הממונה כי ביצעו ביקורת רואה חשבון מבקר על יישום הוראות משטר סולבנסי בהתאם להוראות חוזר הגילוי.

בחודשים פברואר ומרס 2018, החליטו דירקטוריוני מנורה מבטחים ביטוח ושומרה על קביעת "הון יעד" לצורך חלוקת דיבידנד. הון היעד הינו תוספת להון העצמי מעבר להון הנדרש לכושר פירעון (SCR). הון היעד שנקבע על ידי החברות, הינו בשיעור של 10% מעל להון הנדרש ובשיעור של 2% מעל ההון הנדרש, בהתאמה, נכון ל- 31 בדצמבר, 2017, אשר הולך ומתעצם בהדרגה (בתוספת גידול שנתי בשיעור של כ- 0.7% במנורה ביטוח וכ- 0.86% בשומרה) כך שמתום תקופת ההתאמה של הוראות הסולבנסי (בשנת 2024) ואילך, יעמוד הון היעד על שיעור של 15% ו- 8%, בהתאמה. מובהר כי אין ודאות כי חברות הביטוח המאוחדות תעמודנה ביחס כושר פירעון זה בכל נקודת זמן.

לפירוט אודות מדיניות, דרישות הון ומשטר ההון החל על החברה, ראה ביאור 5 לדוחות הכספיים.

דרישות הון לפי משטר הסולבנסי (באלפי ש"ח)

מנורה ביטוח		אלפי ש"ח		אלפי ש"ח		יחס כושר פירעון וסף הון	א. יחס כושר פירעון
ליום 31 בדצמבר, 2016	ליום 31 בדצמבר, 2017	ליום 31 בדצמבר, 2016	ליום 31 בדצמבר, 2017	ליום 31 בדצמבר, 2016	ליום 31 בדצמבר, 2017		
אלפי ש"ח		אלפי ש"ח					
						ללא התחשבות בהוראות לתקופת הפריסה ובהתאמת תרחיש מניות:	
						הון עצמי לעניין הון נדרש לכושר פירעון (SCR)	
4,077,276	4,440,212			4,188,398	4,440,212	הון נדרש לכושר פירעון (SCR)	
1,923,618	2,232,785			3,366,630	3,602,956	הון נדרש לכושר פירעון (SCR)	
2,153,658	2,207,427			821,768	837,256	עודף (*)	
				124.4%	123.2%	יחס כושר פירעון (%)	

(*) שינויים בהון העצמי ממועד החישוב שנכללו בתוצאות. בחודש מרס 2018, חילקה מנורה ביטוח דיבידנד לחברה בסך של 60 מיליוני ש"ח. סכום זה נוכה מההון העצמי המוכר כפי שחושב ומוצג ליום 31.12.17. שינויים בהון העצמי ממועד החישוב שלא נכללו בתוצאות.

(א) בחודש פברואר 2018 ביצעה מנורה ביטוח גיוס הון רובד 2 בסך של כ- 254 מיליוני ש"ח.

(ב) בחודש יולי 2018 ביצעה מנורה ביטוח פדיון קרן של הון רובד 2 בסך של כ- 43 מיליוני ש"ח.

בהתחשב בסך השינויים ההוניים האמורים עד חודש אוגוסט 2018, מועד הפרסום לראשונה של יחס כושר פירעון בגין נתוני 31 בדצמבר, 2017, עודף ההון היה גדל בכ 210 מיליוני ש"ח לכ 1,048 מיליוני ש"ח ויחס כושר פירעון היה עומד על כ 129%.

ב. סף ההון (MCR)

865,628	1,003,025	סף הון (MCR)
3,288,593	3,579,980	הון עצמי לעניין סף הון (MCR)

שומרה ביטוח				א. יחס כושר פירעון	
ליום 31 בדצמבר, 2016	ליום 31 בדצמבר, 2017	ליום 31 בדצמבר, 2016	ליום 31 בדצמבר, 2017		
אלפי ש"ח		אלפי ש"ח			
עמידה באבני דרך בהתחשב בהוראות לתקופת הפריסה ובהתאמת תרחיש מניות:				ללא התחשבות בהוראות לתקופת הפריסה ובהתאמת תרחיש מניות:	
477,532	560,250	477,532	560,250	הון עצמי לעניין הון נדרש	
289,081	310,909	494,497	494,951	לכושר פירעון (SCR)	
188,451	249,341	(16,965)	65,299	הון נדרש לכושר פירעון (SCR)	
		96.6%	113.2%	עודף (*)	
				יחס כושר פירעון (%)	

(*) שינויים בהון העצמי ממועד החישוב שלא נכללו בתוצאות בחודש יוני 2018 בוצע פירעון של מכשיר הון משני נחות ששווי ליום 31.12.2017 הינו בסך של כ- 36 מיליון ש"ח. לאחר פעולה זו, יחס כושר הפירעון של החברה הנו בשיעור של כ- 106%, עודפי ההון הינם בסך של כ- 29 מיליוני ש"ח.

ב. סף ההון (MCR)

130,086	139,909	סף הון (MCR)
467,533	552,107	הון עצמי לעניין סף הון (MCR)

בהתאם לתקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) (הון עצמי מזערי הנדרש מחברה מנהלת של קופות גמל או קרן פנסיה), תשע"ב-2012, והחוזרים מכח התקנות האמורות, למנורה מבטחים פנסיה וגמל ולמנורה מבטחים והסתדרות המהנדסים ניהול קופות גמל בע"מ (להלן: "מנורה מבטחים מהנדסים"), נכון לתאריך הדוח, עודף הון בסך של כ- 246 מיליוני ש"ח וסך של כ- 2 מיליוני ש"ח, בהתאמה.

לאחר תאריך הדוח חילקו מנורה מבטחים פנסיה וגמל, ומנורה מבטחים מהנדסים דיבידנד בסך של כ- 50 מיליוני ש"ח ובסך של כ- 1 מיליון ש"ח, בהתאמה. בנוסף, מנורה מבטחים ביטוח הכריזה, לאחר תאריך הדוח, על חלוקת דיבידנד בסך של 50 מיליוני ש"ח.

לחברה חברה בת נוספת (מנורה מבטחים חיתום) אשר חלות עליה הוראות בדבר שמירה על הון עצמי מינימאלי. נכון למועד אישור הדוחות הכספיים, כל החברות בקבוצה עומדות בדרישות ההון שנקבעו להן, לפי העניין (ראה גם ביאור 5 לדוחות הכספיים).

3. תוצאות פעילות

3.1 נתונים מדוחות רווח והפסד המאוחדים

1-12/2018	1-3/2018	% שינוי	1-3/2019	במיליוני ש"ח
7,641	2,038	(8.1%)	1,873	פרמיות שהורווחו ברוטו
6,682	1,805	(10.0%)	1,625	פרמיות שהורווחו בשייר
682	214	546.3%	1,382	רווחים מהשקעות, נטו והכנסות מימון
870	217	22.9%	267	הכנסות מדמי ניהול
211	56	(10.0%)	50	הכנסות מעמלות
9	1	(7.8%)	1	הכנסות אחרות
5,643	1,671	57.7%	2,635	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה בשייר
1,454	359	2.4%	368	עמלות הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות
737	187	(4.2%)	179	הוצאות הנהלה וכלליות ואחרות
95	21	(27.9%)	15	הוצאות מימון
(28)	1	288.4%	4	חלק ברווחי (הפסדי) חברות כלולות
496	56	134.3%	132	רווח לפני מיסים על הכנסה
165	19	112.6%	41	מיסים על הכנסה
331	37	145.7%	91	רווח נקי
183	16	1168.4%	203	רווח כולל

3.2 פרמיות ביטוח שהורווחו, ברוטו

1-12/2018	1-3/2018	% שינוי	1-3/2019	במיליוני ש"ח
1,651	415	(6.0%)	390	רכב רכוש
798	203	(8.2%)	186	רכב חובה
584	144	(0.4%)	143	ענפי רכוש ואחרים
328	81	1.2%	82	ענפי חבויות אחרים
3,361	843	(4.9%)	802	סך תחום ביטוח כללי
2,277	553	4.6%	578	פרמיות שוטפות בגין חוזי ביטוח חיים
1,102	444	(44.0%)	249	פרמיות חד-פעמיות בגין חוזי ביטוח חיים
3,379	997	(17.0%)	827	סך פרמיות בגין חוזי ביטוח חיים
1,201	285	(2.3%)	279	פרמיות בגין חוזי השקעה (*)
4,580	1,282	(13.7%)	1,106	סך פרמיות בתחום ביטוח חיים וחיסכון ארוך טווח
901	198	23.3%	244	תחום בריאות
8,842	2,323	(7.4%)	2,152	סה"כ פרמיות שהורווחו ברוטו
7,641	2,038	(8.1%)	1,873	סה"כ פרמיות בדוח רווח או הפסד (*)

(*) פרמיות בגין חוזי השקעה נזקפות ישירות להתחייבויות הביטוחיות ואינן נרשמות כפרמיות בדוחות הכספיים.

3.3 רווח כולל מתחומי פעילות:

1-12/2018	1-3/2018	% שינוי	1-3/2019	במיליוני ש"ח
רווח (הפסד) כולל מתחומי הפעילות לפני מס:				
134	24	515.3%	146	ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח
23	(28)	9.0%	(31)	בריאות
219	52	126.7%	119	ביטוח כללי
377	48	389.5%	234	סך רווח כולל לפני מס מתחומי פעילות ברי דיווח
(103)	(23)		67	רווח (הפסד) כולל לפני מס מאחרים (שלא נכללו בתחומים) (*)
274	24	1128.9%	301	סה"כ רווח כולל לפני מס
91	8	1058.7%	98	מיסים על הכנסה
183	16	1165.9%	203	רווח כולל
מיוחס ל:				
180	15	1244.7%	203	בעלי מניות בחברה
3	1	(55.2%)	0	זכויות שאינן מקנות שליטה
183	16	1168.4%	203	רווח כולל

(* כולל בעיקר תוצאות פעילות שאיננה מוגדרת כתחום פעילות והכנסות מהשקעות שאינן משויכות לתחום פעילות מוגדר בניכוי הוצאות מימון.)

השינויים העיקריים שהשפיעו על התוצאות בתקופת הדוח:

א. **שינוי במרווח הפיננסי:** בתקופת הדוח חלה עליה במרווח הפיננסי (הכנסות מהשקעות בניכוי התשואה המובטחת למבטחים) בהשוואה לתקופה המקבילה אשתקד אשר השפיעה על תוצאות הקבוצה. העליה ברווח בתקופת הדוח, ביחס לתקופה המקבילה אשתקד, הינה בסך של כ- 259 מיליוני ש"ח לפני מס.

ב. **ריבית חסרת סיכון ופרמיית אי נזילות:** הקבוצה מחשבת את עתודות ביטוח חיים לתשלום קצבה, את נאותות העתודה בביטוח חיים ובריאות ואת ההתחייבויות הביטוחיות בביטוח כללי בהתבסס על ריבית חסרת סיכון בתוספת פרמיית אי נזילות. כתוצאה משינויים בריבית בתקופת הדוח, הקבוצה הגדילה את ההתחייבויות הביטוחיות בסך של כ- 97 מיליוני ש"ח, (גידול בסך של כ- 36 מיליוני ש"ח בביטוח חיים, גידול בסך של כ- 45 מיליוני ש"ח בביטוח בריאות וגידול בסך של כ- 16 מיליוני ש"ח בביטוח כללי). בתקופה המקבילה אשתקד, הגדילה הקבוצה את ההתחייבויות הביטוחיות בסך של כ- 68 מיליוני ש"ח (גידול בסך של כ- 23 מיליוני ש"ח בביטוח חיים, גידול בסך של כ- 33 מיליוני ש"ח בביטוח בריאות וגידול בסך של כ- 12 מיליוני ש"ח בביטוח כללי).

ג. **הכנסות מדמי ניהול במגזר ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח:** סך ההכנסות מדמי ניהול במגזר ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח בתקופת הדוח, הסתכמו בסך של כ- 266 מיליוני ש"ח, לעומת סך של כ- 216 מיליוני ש"ח, בתקופה המקבילה אשתקד. הגידול בדמי הניהול נובע משיפור התשואה על הנכסים ביחס לתקופה המקבילה אשתקד וכנגזר מכך גידול בדמי ניהול משתנים בסך של כ- 37 מיליוני ש"ח לעומת התקופה המקבילה אשתקד. בנוסף, חל גידול בדמי הניהול הקבועים בשל גידול בהיקף הנכסים ביחס לתקופה המקבילה אשתקד.

הרווח הכולל מפעילות אחרת שאינה מיוחסת למגזרי פעילות, לפני מיסים על ההכנסה, הסתכם בתקופת הדוח בכ- 67 מיליוני ש"ח לעומת הפסד כולל כאמור בסך של כ- 23 מיליוני ש"ח, בתקופה המקבילה אשתקד, הגידול ברווח נובע בעיקר מגידול בהכנסות מהשקעות.

3.4 מידע כספי לפי תחומי הפעילות

3.4.1 תחום ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח

עיקרי תוצאות תחום ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח:

1-12/2018	1-3/2018	% שינוי	1-3/2019	במיליוני ש"ח
3,379	997	(17.0%)	827	פרמיות שהורווחו ברוטו
371	160	715.5%	1,301	רווחים מהשקעות, נטו והכנסות מימון
867	216	23.0%	266	הכנסות מדמי ניהול
26	7	(25.2%)	5	הכנסות מעמלות
3,280	1,057	89.0%	1,998	תשלומים ושינוי בהתחייבות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה בשייר
535	136	5.2%	144	עמלות הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות
533	135	(5.2%)	128	הוצאות הנהלה וכלליות ואחרות
165	19	450.4%	102	רווח לפני מס
134	24	515.3%	146	רווח כולל לפני מס

תוצאות פעילות ביטוח חיים

1-12/2018	1-3/2018	% שינוי	1-3/2019	במיליוני ש"ח
3,379	997	(17.0%)	827	פרמיות שהורווחו ברוטו
101	116	975.9%	1,246	רווחים מהשקעות, נטו והכנסות מימון
209	60	67.4%	100	הכנסות מדמי ניהול
26	7	(25.2%)	5	הכנסות מעמלות
3,006	1,017	92.4%	1,957	תשלומים ושינוי בהתחייבות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה בשייר
382	101	3.7%	105	עמלות הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות
215	54	(8.0%)	50	הוצאות הנהלה וכלליות
(17)	(26)		40	רווח (הפסד) לפני מס
(48)	(21)		83	רווח (הפסד) כולל לפני מס

הקיטון בפרמיות שהורווחו בתקופת הדוח ביחס לתקופה המקבילה אשתקד (בשיעור של כ- 17%) נובע מירידה בהכנסות מפרמיות חד-פעמיות בסך של כ- 195 מיליוני ש"ח, בשל ירידה במכירת פוליסות המיועדות להסדרי פרישה ופרישה מוקדמת ומוצרי הגיל השלישי. בניטרול השפעת הפרמיות החד-פעמיות חל גידול בפרמיות השוטפות בסך של כ- 25 מיליוני ש"ח (שיעור של כ- 4.6%), שנובע בעיקר ממכירות חדשות.

בנוסף, התקבלו בתקופת הדוח תקבולים שנזקפו ישירות להתחייבויות בגין חוזי השקעה (ללא מרכיב סיכון ביטוחי משמעותי) בסך של כ- 279 מיליוני ש"ח לעומת סך של כ- 285 מיליוני ש"ח, בתקופה המקבילה אשתקד.

הפוליסות שנפדו בתקופת הדוח הסתכמו בסך של כ- 260 מיליוני ש"ח לעומת סך של כ- 198 מיליוני ש"ח, בתקופה מקבילה אשתקד. שיעור הפדיונות מהעתודה הממוצעת בתקופת הדוח הינו כ- 3.68% לעומת שיעור של כ- 2.97%, בתקופה המקבילה אשתקד. שיעור הפדיונות גדל, בין היתר, כתוצאה מניוד יוצא של הפקדות חד פעמיות בעיקר של כספי הגיל השלישי.

פדיונות בגין פוליסות שהפרמיות בגינן נזקפו ישירות להתחייבויות בגין חוזי ביטוח (ללא מרכיב סיכון ביטוחי משמעותי) הסתכמו בתקופת הדוח בכ- 179 מיליוני ש"ח, לעומת סך של כ- 201 מיליוני ש"ח, בתקופה המקבילה אשתקד.

השינוי ברווח הכולל מפעילות ביטוח חיים נובע בעיקרו מעליה במרווח הפיננסי בגין השקעות בסך של כ- 61 מיליוני ש"ח, מגידול בהכנסות מדמי ניהול בסך של כ- 40 מיליוני ש"ח (מתוכם גידול בסך של כ- 37 מיליוני ש"ח בדמי ניהול משתנים כתוצאה מתשואה ריאלית חיובית גבוהה יותר שהושגה במהלך תקופת הדוח בפוליסות תלויות התשואה, בהשוואה לתקופה המקבילה אשתקד ומעליה בדמי הניהול הקבועים בסך של כ- 3 מיליוני ש"ח בהשוואה לתקופה המקבילה אשתקד), ומהתפתחות אקטוארית וחיתומית חיובית ביחס לתקופה המקבילה אשתקד בסך של כ- 20 מיליוני ש"ח. מנגד, חלה ירידה בריבית חסרת הסיכון בתוספת פרמיית אי הנזילות, אשר הגדילה, בתקופת הדוח, את ההתחייבויות הביטוחיות בביטוח חיים בגין קצבאות בתשלום וקצבאות שטרם החל תשלום קצבה בגינן ובגין נאותות העתודה בביטוח חיים בסך של כ- 13 מיליוני ש"ח, ביחס לתקופה המקבילה אשתקד.

פוליסות תלויות תשואה

כספי עתודות הביטוח הנצברים בפוליסות ביטוח חיים תלויות תשואה מושקעים לפי הוראות חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח), התשמ"א-1981 ותקנותיו. רווחי השקעות אלו נזקפים לזכות המבוטחים בניכוי דמי ניהול.

התחייבויות הנובעות מפוליסות ביטוח חיים תלויות תשואה ליום 31 במרס 2019, הסתכמו בסך של כ- 27,956 מיליוני ש"ח בהשוואה לסך של כ- 25,721 מיליוני ש"ח ליום 31 במרס 2018, עלייה של כ- 2,235 מיליוני ש"ח המהווה גידול של כ- 9%.

פרטים בדבר שיעורי התשואות בפוליסות משתתפות ברווחים:

פוליסות שהוצאו בשנים 2003-1992 (ק'ן י')

1-12/2018	1-3/2018	1-3/2019	
(1.53%)	0.65%	4.84%	תשואה ריאלית לפני תשלום דמי ניהול
(2.12%)	0.42%	4.30%	תשואה ריאלית אחרי תשלום דמי ניהול
(0.36%)	0.34%	4.53%	תשואה נומינלית לפני תשלום דמי ניהול
(0.95%)	0.12%	4.00%	תשואה נומינלית אחרי תשלום דמי ניהול

פוליסות שהוצאו החל משנת 2004 (ק'ן י' החדשה)

1-12/2018	1-3/2018	1-3/2019	
(1.53%)	0.65%	4.84%	תשואה ריאלית לפני תשלום דמי ניהול
(2.49%)	0.40%	4.59%	תשואה ריאלית אחרי תשלום דמי ניהול
(0.36%)	0.34%	4.53%	תשואה נומינלית לפני תשלום דמי ניהול
(1.33%)	0.10%	4.28%	תשואה נומינלית אחרי תשלום דמי ניהול

פרטים בדבר רווחי ההשקעה שנזקפו למבוטחים בפוליסות משתתפות ברווחים ודמי הניהול

1-12/2018	1-3/2018	1-3/2019	במיליוני ש"ח
(378.4)	2.8	1,083.3	רווחי (הפסדי) ההשקעה הנומינליים שנזקפו למבוטחים לאחר דמי הניהול
209.1	50.8	54.3	דמי ניהול קבועים
-	8.8	45.4	דמי ניהול משתנים
209.1	59.6	99.7	סך-הכל דמי ניהול

בפוליסות ביטוח חיים תלויות תשואה שהונפקו בשנים 1991 עד 2003 רשאי מבטח לגבות דמי ניהול קבועים ודמי ניהול משתנים בשיעורים הקבועים בתקנות והנגזרים מהתשואה הריאלית של תיק ההשקעות. דמי הניהול המשתנים נגבים רק בגין תשואה ריאלית

חיובית. במידה והושגה תשואה ריאלית שלילית, המבטח מנוע מגביית דמי הניהול המשתנים עד אשר התשואה שתושג תכסה את ההפסד הריאלי המצטבר. יצוין, כי בכל הנוגע לפוליסות תלויות תשואה שהונפקו החל משנת 2004, דמי הניהול הנגבים הינם דמי ניהול קבועים בלבד ואשר על כן, להפסדים או לרווחים הריאליים מהשקעות אין השלכה ישירה כאמור על גביית דמי ניהול אלה.

כתוצאה מהעליות בשוק ההון בתקופת הדוח, הושגה תשואה ריאלית חיובית (ברוטו) בשיעור של כ- 4.84%. כפועל יוצא, הקבוצה החלה לגבות דמי ניהול משתנים החל בחודש ינואר 2019 מועד בו כוסה ההפסד הריאלי המצטבר שנגרם כתוצאה מירידות בשוק ההון בשנת 2018.

ההכנסות מדמי ניהול בפוליסות ביטוח חיים תלויות תשואה בתקופת הדוח הסתכמו בכ- 100 מיליוני ש"ח לעומת כ- 60 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. העליה בדמי הניהול נובעת בעיקר מגביית דמי ניהול משתנים בתקופת הדוח בסך של כ- 45 מיליוני ש"ח לעומת סך של כ- 9 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, וזאת כתוצאה מתשואה ריאלית גבוהה יותר שנזקפה למבוטחים בתקופת הדוח לעומת התקופה המקבילה אשתקד.

תוצאות פעילות הפנסיה

במיליוני ש"ח	1-3/2019	% שינוי	1-3/2018	1-12/2018
הכנסות מדמי ניהול	133	5.2%	126	533
רווחים (הפסדים) מהשקעות, נטו והכנסות מימון	2		(0)	(1)
עמלות הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות	29	7.4%	27	116
הוצאות הנהלה וכלליות ואחרות	60	(3.7%)	63	245
רווח לפני מס	46	26.6%	36	171
רווח כולל לפני מס	46	26.6%	36	171

לתאריך הדוח, הקבוצה מנהלת באמצעות מנורה מבטחים פנסיה וגמל עבור עמיתי קרנות הפנסיה החדשות, נכסים בסך של כ- 122 מיליארד ש"ח לעומת נכסים בסך של כ- 107 מיליארד ש"ח ליום 31 במרס, 2018, גידול של כ- 14%. בתקופת הדוח נגבו דמי גמולים בסך של כ- 3 מיליארד ש"ח לעומת סך של כ- 2.8 מיליארד ש"ח, בתקופה המקבילה אשתקד, גידול של כ- 9%.

הגידול ברווח נובע בעיקרו מגידול בהכנסות מדמי הניהול, נטו, בשל הגידול בהיקף הנכסים המנוהלים ובשל הגידול בגבייה, לאחר הנחות לעמיתים, בסך של כ- 7 מיליוני ש"ח וגידול בהכנסות מהשקעות בסך של כ- 2 מיליוני ש"ח, ביחס לתקופה המקבילה אשתקד.

תוצאות פעילות קופות הגמל

במיליוני ש"ח	1-3/2019	% שינוי	1-3/2018	1-12/2018
הכנסות מדמי ניהול	34	10.0%	31	125
רווחים מהשקעות, נטו והכנסות מימון	52	18.9%	44	270
שינוי בהתחייבויות בגין חוזי השקעה	41	2.4%	40	274
עמלות הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות	9	17.0%	8	37
הוצאות הנהלה וכלליות ואחרות	19	3.5%	18	73
רווח לפני מס	17	88.9%	9	11
רווח כולל לפני מס	17	88.9%	9	12

לתאריך הדוח, הקבוצה מנהלת עבור עמיתי קופות הגמל, נכסים בסך של כ- 29 מיליארד ש"ח, מתוכם סך של כ- 4.8 מיליארד ש"ח בקופות גמל מבטיחות תשואה, לעומת נכסים

בסך של כ- 25.5 מיליארד ש"ח, מתוכם 4.7 מיליארד ש"ח בקופות גמל מבטיחות תשואה נכון ליום 31 במרס, 2018, גידול של כ- 12%. בתקופת הדוח נגבו דמי גמולים בסך של כ- 762 מיליוני ש"ח לעומת סך של כ- 611 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, עליה של כ- 25%.

השינוי ברווח נובע בעיקר מעליה במרווח הפיננסי (הכנסות מהשקעות בניכוי התחייבויות לעמיתים) בקופות גמל מבטיחות תשואה בסך של כ- 7 מיליוני ש"ח ביחס לתקופה המקבילה אשתקד ומגידול בהכנסות מדמי ניהול בסך של כ- 3 מיליוני ש"ח כתוצאה מגידול בגבייה ובנכסים המנוהלים.

3.4.2 תוצאות פעילות מגזר ביטוח כללי

עסקי הביטוח הכללי נחלקים לשלושה תחומי פעילות: רכב חובה, רכב רכוש וביטוח כללי אחר (חבויות אחרות וענפי רכוש אחרים).

במיליוני ש"ח	1-3/2019	% שינוי	1-3/2018	1-12/2018
פרמיות ברוטו	1,029	(2.7%)	1,058	3,282
רווחים מהשקעות, נטו והכנסות מימון	36	(9.3%)	39	205
הכנסות מעמלות	35	6.4%	33	132
תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח בשייר	469	(4.9%)	493	1,918
עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות	149	(5.4%)	157	649
הוצאות הנהלה וכלליות	28	(5.2%)	30	112
רווח לפני מס	40	(40.0%)	67	315
רווח כולל לפני מס	119	126.7%	52	219

עיקרי תוצאות הפעילות בתחום רכב חובה

במיליוני ש"ח	1-3/2019	% שינוי	1-3/2018	1-12/2018
פרמיות ברוטו	237	(4.3%)	247	771
רווחים מהשקעות, נטו והכנסות מימון	17	(5.2%)	18	101
תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח בשייר	144	(0.6%)	145	648
עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות	18	(10.6%)	20	82
הוצאות הנהלה וכלליות	10	(10.0%)	11	38
רווח לפני מס	1	(94.5%)	19	23
רווח (הפסד) כולל לפני מס	49	394.1%	10	(35)

הירידה בפרמיות נובעת בעיקר מקיטון בפרמיה הממוצעת ובמספר המבוטחים.

הגידול ברווח נובע בעיקר משיפור בהכנסות מהשקעות בסך של כ- 56 מיליוני ש"ח ומנגד מהרעה בתוצאות החיתומיות בסך של כ- 18 מיליוני ש"ח ביחס לתקופה מקבילה אשתקד.

עיקרי תוצאות הפעילות בתחום רכב רכוש

1-12/2018	1-3/2018	% שינוי	1-3/2019	במיליוני ש"ח
1,602	517	(4.9%)	492	פרמיות ברוטו
51	9	(2.0%)	9	רווחים מהשקעות, נטו והכנסות מימון
8	3	(62.2%)	1	הכנסות מעמלות
1,020	272	(8.8%)	248	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח בשייר
362	86	(5.2%)	82	עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות
43	11	0.6%	11	הוצאות הנהלה וכלליות
222	40	(2.2%)	39	רווח לפני מס
204	37	41.4%	52	רווח כולל לפני מס

הקיטון בפרמיות ברוטו, נובע בעיקר מירידה בפרמיה הממוצעת. הגידול ברווח הכולל לפני מס נובע בעיקר מגידול בהכנסות מהשקעות בסך של כ- 16 מיליוני ש"ח, משיפור בהוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות בסך של כ- 4 מיליוני ש"ח, וכתוצאה מהשפעת ריבית חסרת סיכון בסך של כ- 5 מיליוני ש"ח, מנגד, מהרעה בתוצאות החיתומיות והתפתחות תביעות בסך של כ- 8 מיליוני ש"ח ביחס לתקופה מקבילה אשתקד.

תחום פעילות ביטוח רכב רכוש

1-12/2018		1-3/2018		1-3/2019		
שייר	ברוטו	שייר	ברוטו	שייר	ברוטו	
64%	66%	69%	70%	67%	68%	Loss Ratio
89%	90%	92%	93%	92%	92%	Combined Loss Ratio

עיקרי תוצאות הפעילות בענפי רכוש ואחרים:

1-12/2018	1-3/2018	% שינוי	1-3/2019	במיליוני ש"ח
585	172	(4.2%)	164	פרמיות ברוטו
11	3	(40.2%)	2	רווחים מהשקעות, נטו והכנסות מימון
72	17	20.6%	21	הכנסות מעמלות
87	28	(8.9%)	25	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח בשייר
147	37	(2.1%)	36	עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות
21	5	(1.9%)	5	הוצאות הנהלה וכלליות
53	10	(18.5%)	8	רווח לפני מס
51	10	(0.3%)	10	רווח כולל לפני מס

הירידה בפרמיות בתקופת הדוח נובעת בעיקר מהפרשי עיתוי במועד הפקה וחיזוש פוליסות.

בתקופת הדוח לא חל שינוי ברווח הכולל לפני מס. חל שיפור בהכנסות מהשקעות בסך של כ- 1 מיליוני ש"ח, גידול בהכנסות מעמלות ביטוח משנה בסך של כ- 4 מיליוני ש"ח

ומנגד חלה הרעה בתוצאות החיתומיות והתפתחות תביעות בסך של כ- 6 מיליוני ש"ח ביחס לתקופה מקבילה אשתקד.

ענפי ביטוח רכוש אחרים					
1-12/2018		1-3/2018		1-3/2019	
שייר	ברוטו	שייר	ברוטו	שייר	ברוטו
38%	53%	46%	71%	48%	79%
81%	82%	88%	100%	87%	108%
Loss Ratio					
Combined Loss Ratio					

עיקרי תוצאות הפעילות בענפי חבויות אחרים:

1-12/2018	1-3/2018	% שינוי	1-3/2019	במיליוני ש"ח
324	121	12.3%	136	פרמיות ברוטו
41	9	(16.0%)	8	רווחים מהשקעות, נטו והכנסות מימון
17	5	(8.2%)	5	הכנסות מעמלות
164	48	6.7%	52	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח בשייר
58	14	(7.7%)	13	עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות
11	3	(15.3%)	3	הוצאות הנהלה וכלליות
17	(2)	335.5%	(8)	רווח (הפסד) לפני מס
(1)	(5)		7	רווח (הפסד) כולל לפני מס

הגידול בפרמיות ברוטו בתקופת הדוח נובע בעיקר מהפרשי עיתוי במועד הפקת וחידוש פוליסות.

הגידול ברווח נובע בעיקר משיפור בהכנסות מהשקעות בסך של כ- 16 מיליוני ש"ח, משיפור בתוצאות החיתומיות בסך של כ- 3 מיליוני ש"ח, ומנגד מהרעה כתוצאה מהשפעת ריבית חסרת סיכון בסך של כ- 7 מיליוני ש"ח ומגידול בהפרשה בגין עדכון תקנות ההיוון בסך של כ- 2 מיליוני ש"ח ביחס לתקופה מקבילה אשתקד.

3.4.3 תוצאות פעילות תחום ביטוח בריאות

1-12/2018	1-3/2018	% שינוי	1-3/2019	במיליוני ש"ח
901	198	23.3%	244	פרמיות שהורווחו ברוטו
30	6	96.9%	12	רווחים מהשקעות, נטו והכנסות מימון
17	4	(3.6%)	4	הכנסות מעמלות
445	121	39.2%	168	תשלומים ושינוי בהתחייבות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה בשייר
280	69	14.4%	79	עמלות הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות
44	10	21.1%	12	הוצאות הנהלה וכלליות
29	(29)	31.4%	(38)	רווח (הפסד) לפני מס
23	(28)	9.0%	(31)	רווח (הפסד) כולל לפני מס

הגידול בפרמיות נובע מגידול בהיקף תיק הלקוחות.

הגידול בהפסד נובע בעיקר, מהשפעת השינוי בעקום ריבית חסרת הסיכון בתוספת פרמיית אי נזילות שמשפיעה על בדיקת נאותות העתודות אשר גרם לגידול בהוצאה בסך של כ- 12 מיליוני ש"ח, מגידול בהוצאות הנהלה וכלליות, עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות בסך כ- 12 מיליוני ש"ח כתוצאה מהגידול במכירות, ומנגד מגידול ברווח החיתומי בסך של כ- 11 מיליוני ש"ח ומגידול במרווח הפיננסי (הכנסות מהשקעות בניכוי התשואה המובטחת למבוטחים) בסך של כ- 11 מיליוני ש"ח.

4. תזרים מזומנים

1-12/2018	1-3/2018	% שינוי	1-3/2019	במיליוני ש"ח
				תזרימי מזומנים, נטו שנבעו מפעילות (ששימשו לפעילות):
(497)	(199)		629	שוטפת
(271)	(85)		2	השקעה
12	250		(1)	מימון
28	5		(21)	הפרשי שער בגין יתרות מזומנים ושווי מזומנים
(729)	(30)		608	גידול (קיטון) בירת המזומנים
2,177	2,877	(3.2%)	2,786	יתרת מזומנים לתום תקופה

5. מקורות מימון

יתרת ההתחייבויות הפיננסיות לתאריך הדוח הינה כ- 872,1 מיליוני ש"ח לעומת 1,809 מיליוני ש"ח ליום 31 בדצמבר 2018.

היקפן הממוצע של ההתחייבויות הפיננסיות בתקופת הדוח, הסתכם לסך של כ- 840,1 מיליוני ש"ח לחברה (בסולו) התחייבויות פיננסיות המסתכמות, נכון לתאריך הדוח, לסך של כ- 544 מיליוני ש"ח שמקורן בהנפקת שלוש סדרות אג"ח ואשר פירעונן פרוס על פי לוחות הסילוקין על פני 8 שנים. החברה רואה חשיבות לשמירה על נכסים פיננסיים זמינים בהיקף הנדרש לצורך פירעון תשלומי האג"ח וכן לצורך מתן מענה לצרכיה השוטפים ולפעילות החברות המוחזקות. לעניין זה יצוין, כי לחברה נכסים פיננסיים נזילים, נכון לתאריך הדוח, בהיקף של כ- 308 מיליוני ש"ח, ונכון למועד אישור הדוח, קווי אשראי בלתי מנוצלים בבנקים בסך של כ- 60 מיליוני ש"ח, העומדים לרשותה לצרכי פעילותה השוטפת.

במסגרת דירוג אגרות החוב שגייסה, הצהירה החברה על כוונתה לשמור על נכסים נזילים וקווי אשראי בשיעור של 100% מהחזרי החוב (קרן וריבית) שנה מראש, בהתאם ללוח הסילוקין של אגרות החוב. לפרטים בדבר דיבידנדים מחברות מוחזקות ראה סעיף שגיאה! מקור ההפניה לא נמצא. להלן.

חלק ב'- דיווח בדבר חשיפה לסיכונים שוק ודרכי ניהולם

6. חשיפה לסיכונים שוק

בהתאם לתקנות ניירות ערך (דוחות תקופתיים ומידיים), התש"ל-1970, הדיווח על סיכונים שוק ודרכי ניהולם מתייחס לחשיפות של החברה והחברות המאוחדות שלה, למעט חברות ביטוח. במהלך שלושת החודשים הראשונים של שנת 2019 לא חל שינוי מהותי בחשיפות החברה לסיכונים שוק ודרכי ניהולם, לעומת האמור בדוח התקופתי לשנת 2018.

חלק ג' היבטי ממשל תאגידי

7. גילוי בדבר הליך אישור הדוחות הכספיים בחברה

זהות האורגנים המופקדים על בקרת-על בתאגיד:

האורגנים המופקדים על בקרת העל בתאגיד הינם המנכ"ל ומנהל הכספים, ברמת ההנהלה, וכן הוועדה לבחינת הדוחות הכספיים של החברה, כהגדרתה בתקנות החברות (הוראות ותנאים לענין הליך אישור הדוחות הכספיים), התש"ע-2010, שהינה ועדת המאזן שמונתה על ידי דירקטוריון החברה, ואשר תפקידה, בין היתר, לדון ולהמליץ בפני דירקטוריון החברה בנושאים הנוגעים לדוחות הכספיים של החברה ובכלל זה ההערכות והאומדנים אשר נעשו בקשר עם הדוחות הכספיים, הבקורות הפנימיות הקשורות בדיווח הכספי, שלמות ונאותות הגילוי בדוחות הכספיים, חוות דעתו של רואה החשבון המבקר, המדיניות החשבונאית שאומצה והטיפול החשבונאי שיושם בעניינים המהותיים של התאגיד (להלן: "ועדת המאזן"). יצוין, כי ועדת המאזן איננה ועדת הביקורת של החברה.

חברי הוועדה

נכון למועד פרסום הדוח, בוועדת המאזן מכהנים שלושה חברים, אשר כולם משמשים כדירקטורים בחברה, כלהלן: ה"ה חזי צאיג (דח"צ וי"ר ועדת מאזן), יונל כהן, שהינם בעלי מומחיות חשבונאית ופיננסית וחיים אהרון (דח"צ), שהינו בעל כשירות מקצועית. לכל חברי הוועדה יכולת לקרוא ולהבין דוחות כספיים. לפרטים בדבר כישוריהם וניסיונם של הדירקטורים אשר בהסתמך עליהם רואה אותם החברה כמי שיש בידם את היכולת לקרוא ולהבין דוחות כספיים ראו דוח פרטים נוספים בדוח התקופתי. כל חברי ועדת המאזן חתמו על הצהרות, בהתאם לתקנות החברות (הוראות ותנאים לענין הליך אישור הדוחות הכספיים), התש"ע-2010. יצוין, כי ה"ה צאיג הינו חבר במקביל בוועדת המאזן של מנורה מבטחים ביטוח. בישיבות ועדת המאזן נוכחים גם רואי החשבון המבקרים של החברה.

הליך אישור הדוחות הכספיים

הדוחות הכספיים של החברה נדונו בישיבת ועדת המאזן אשר התקיימה ביום 23 במאי 2019. כל חברי ועדת המאזן נכחו בישיבה הנ"ל. בנוסף, השתתפו בישיבה נושאי משרה ומנהלים בקבוצה, כמפורט להלן: ה"ה ארי קלמן, מנכ"ל; ערן גריפל, יו"ר הדירקטוריון; שי קומפל, מנהל הכספים; שמעון עיר-שי, היועץ המשפטי ואתי הירשמן, מבקרת הפנים. כמו כן, נכחו רואי החשבון המבקרים ונושאי משרה ומנהלים בחברה הבת - מנורה מבטחים ביטוח, כלהלן - ה"ה יהודה בן אסאייג, מנכ"ל; רן קלמן, מנהל הכספים; דן בר-און, האקטואר הראשי; זיו כהן, מנהל כספים ביטוח, נעמה חשמונאי, אקטוארית ממונה (ביטוח כללי), ונציגות מזכירות חברה.

טיוות הדוח הכספי הביניים של החברה ליום 31 במרס 2019, לרבות דוח הדירקטוריון, והדוחות הכספיים, נמסרו לחברי ועדת המאזן ולחברי הדירקטוריון בעוד מועד, מספר ימים לפני מועד אישורם.

ועדת המאזן בחנה, באמצעות הצגה מפורטת של נושאי המשרה בחברה, את הסוגיות המהותיות בדיווח הכספי, ובכלל זה, הוצגו ונבחנו הערכות ואומדנים שנעשו בקשר עם הדוחות הכספיים; הליכי הבקורות הפנימיות הקשורות לדיווח הכספי; שלמות ונאותות הגילוי בדוחות הכספיים; המדיניות החשבונאית והטיפול החשבונאי שיושם בעניינים מהותיים ונתוני הדוחות הכספיים של החברה. בנוסף, הוצגו נתונים הנכללים בדוחות הכספיים לרבות מידע הנוגע למצב הכספי והתפעולי של החברה.

במסגרת הדיונים הנ"ל נבחנה אפקטיביות הבקרה הפנימית על הדיווח הכספי.

חברי הוועדה בחנו את שיקול דעת ההנהלה שהופעל בסוגיות השונות ולאחר שמיעת עמדת רואה החשבון המבקר של החברה, הגיעו חברי הוועדה למסקנה כי החברה יישמה מדיניות חשבונאית נאותה והשתמשה באומדנים והערכות נאותים. הוועדה גיבשה את המלצותיה בנושאים השונים שנדונו והמליצה לדירקטוריון לאשר את דוח הביניים לתקופה שהסתיימה ביום 31 במרס, 2019.

חלק ד' - גילוי ייעודי למחזיקי אגרות חוב

8. פרטים בדבר תעודות התחייבות של התאגיד

לא חל שינוי מהותי ביחס לאמור בסעיף 8 לדוח הדירקטוריון בדוח התקופתי.

חלק ה'- הוראות גילוי בקשר עם הדיווח הפיננסי של התאגיד

9. דיווח בדבר אומדנים חשבונאיים קריטיים

לא חלו שינויים מהותיים באומדנים חשבונאיים קריטיים, לעומת האמור בדוח התקופתי לשנת 2018.

10. הבקרה הפנימית על הדיווח הכספי ועל הגילוי

הגופים המוסדיים בקבוצה מקיימים את ההליך הנדרש על פי סעיף 302 לחוק "סרבנס אוקסלי", הכל בהתאם להנחיות הממונה. בהקשר זה, מיסדו הגופים המוסדיים בקבוצה תהליכי עבודה הכוללים, בין היתר, תהליכי גילוי ודיון באירועים המשפיעים על הגילוי בהשתתפות הגורמים השותפים להכנת הדוחות הכספיים.

בהתאם ובהמשך לאמור, הנהלות הגופים המוסדיים, בשיתוף עם המנכ"לים וסמנכ"לי הכספים שלהם, העריכו לתום התקופה המכוסה בדוח זה את האפקטיביות של הבקורות והנהלים לגבי הגילוי של הגוף המוסדי. על בסיס הערכה זו, הסיקו כי לתום תקופה זו הבקורות והנהלים לגבי הגילוי של הגופים המוסדיים הנן אפקטיביות על מנת לרשום, לעבד, לסכם ולדווח על המידע שהגוף המוסדי נדרש לגלות בדוח הרבעוני בהתאם להוראות הדין והוראות הדיווח שקבע הממונה ובמועד שנקבע בהוראות אלו. בנוסף, במהלך הרבעון, המסתיים ביום 31 במרס 2019, לא אירע כל שינוי בבקרה הפנימית של הגופים המוסדיים על דיווח כספי אשר השפיע באופן מהותי, או סביר שצפוי להשפיע באופן מהותי, על הבקרה הפנימית של הגוף המוסדי על דיווח כספי.

11. אירועים לאחר תאריך המאזן

11.1 הודעה על פרישה – נושא משרה

בחודש מאי 2019, הודיע מר יוני טל מנהל ההשקעות הראשי בחברה ומשנה למנכ"ל ומנהל אגף השקעות במנורה מבטחים ביטוח על בקשתו לסיים את תפקידו, וזאת במועד שיקבע בתיאום עם הנהלת החברה ותוך שיתוף פעולה וסיוע בחפיפה עם מחליפו בתפקיד. לפרטים נוספים ראה דיווח מיום 15 במאי 2019 (אסמכתא: 2019-01-041367). בהמשך לאמור, מונה מר ניר מורוז כמנהל ההשקעות הראשי בחברה וכן כמשנה למנכ"ל ומנהל אגף השקעות במנורה מבטחים ביטוח (בכפוף לאישור הממונה) בתוקף מיום 1 ביולי 2019. לפרטים נוספים ראה דיווח מיום 27 במאי 2019.

11.2 דיבידנד מחברות מוחזקות

לאחר תאריך הדוח חילקו מנורה מבטחים פנסיה וגמל, מנורה מבטחים מהנדסים ואי.אר.אן, דיבידנד בסך של כ- 50 מיליוני ש"ח, בסך של כ- 1 מיליון ש"ח, ובסך של כ- 1.3 מיליוני ש"ח, בהתאמה. בנוסף, הכריזו מנורה מבטחים ביטוח ואמפא קפיטל על חלוקת דיבידנד בסך של 50 מיליוני ש"ח ו- 2.4 מיליוני ש"ח, בהתאמה.

11.3 פעילות בתחום אנרגיה סולארית

בהמשך למפורט בסעיף 7.4.3.1 לפרק תיאור עסקי התאגיד בדוח התקופתי, מנורה מבטחים אנרגיה בע"מ (להלן - מנורה מבטחים אנרגיה) חברה נכדה של החברה, ניגשה באמצעות תאגידים מוחזקים (בשיעור של 50% כל אחד), למכרזי רשות החשמל להקמת אתרים סולאריים ליצור חשמל. כחלק מתנאי הסף שנדרשו במכרזים, ניתנו ערבויות על ידי מנורה מבטחים אנרגיה לבנק.

בחודשים אפריל ומאי 2019, זכו התאגידיים המוחזקים כאמור במכרזים בהיקף של כ- 230 מטה וואט (צפי כ- 300 מטה וואט הספק מותקן). היקף ההשקעה הצפוי על ידי מנורה מבטחים אנרגיה בפרויקטים במהלך השנים הקרובות מוערך בסך מצטבר של כ- 80 מיליוני ש"ח. היקף הערבויות שניתנו נכון למועד פרסום הדוח עומד על כ- 28.6 מיליוני ש"ח.

הדירקטוריון מביע תודתו להנהלת הקבוצה והחברה, למנהליה ועובדיה על עבודתם ותרומתם להישגי הקבוצה.

ארי קלמן
מנהל כללי

ערן גריפל
י"ר הדירקטוריון

רמת גן, 27 במאי, 2019

פרק ב':
דוח בדבר אפקטיביות
הבקרה הפנימית על
הדיווח הכספי ועל
הגילוי

דוח רבעוני בדבר אפקטיביות הבקרה הפנימית על הדיווח הכספי ועל הגילוי

לפי תקנה 38ג(א)

ההנהלה, בפיקוח הדירקטוריון של מנורה מבטחים החזקות בע"מ (להלן - "התאגיד"), אחראית לקביעתה והתקיימותה של בקרה פנימית נאותה על הדיווח הכספי ועל הגילוי בתאגיד.

לעניין זה, חברי ההנהלה הם:

1. ארי קלמן, מנהל כללי;

2. שאר חברי ההנהלה:

שי קומפל, מנהל כספים

יוני טל, מנהל השקעות ראשי

בקרה פנימית על הדיווח הכספי ועל הגילוי כוללת בקרות ונהלים הקיימים בתאגיד, אשר תוכננו בידי המנהל הכללי ונושא המשרה הבכיר ביותר בתחום הכספים או תחת פיקוחם או בידי מי שמבצע בפועל את התפקידים האמורים, בפיקוח דירקטוריון התאגיד ואשר נועדו לספק ביטחון סביר בהתייחס למהימנות הדיווח הכספי ולהכנת הדוחות בהתאם להוראות הדין, ולהבטיח כי מידע שהתאגיד נדרש לגלות בדוחות שהוא מפרסם על פי הוראות הדין נאסף, מעובד, מסוכם ומדווח במועד ובמתכונת הקבועים בדין.

הבקרה הפנימית כוללת, בין השאר, בקרות ונהלים שתוכננו להבטיח כי מידע שהתאגיד נדרש לגלותו כאמור, נצבר ומועבר להנהלת התאגיד, לרבות למנהל הכללי ולנושא המשרה הבכיר ביותר בתחום הכספים או למי שמבצע בפועל את התפקידים האמורים, וזאת כדי לאפשר קבלת החלטות במועד המתאים, בהתייחס לדרישות הגילוי.

בשל המגבלות המבניות שלה, בקרה פנימית על הדיווח הכספי ועל הגילוי אינה מיועדת לספק ביטחון מוחלט שהצגה מוטעית או השמטת מידע בדוחות תימנע או תתגלה.

חברת מנורה מבטחים ביטוח בע"מ, שומרה חברה לביטוח בע"מ ומנורה מבטחים פנסיה וגמל בע"מ, חברות בנות של התאגיד, הינן גופים מוסדיים, שחלות עליהן הוראות רשות שוק ההון, ביטוח וחסכון (להלן - "הממונה"), בדבר הערכת אפקטיביות הבקרה הפנימית על דיווח כספי.

בהתייחס לבקרה הפנימית בחברות הבנות האמורות, מיישם התאגיד את הוראות הממונה שלהלן: חוזר גופים מוסדיים 2009-9-10 בנושא "אחריות ההנהלה על הבקרה הפנימית על דיווח כספי" וחוזר גופים מוסדיים 2010-9-7 בנושא "בקרה פנימית על דיווח כספי - הצהרות, דוחות וגילויים", לרבות התיקונים לחוזרים האמורים.

בדוח השנתי בדבר אפקטיביות הבקרה הפנימית על הדיווח הכספי ועל הגילוי אשר צורף לדוח התקופתי לתקופה שנסתיימה ביום 31.12.2018 (להלן - "הדוח השנתי בדבר הבקרה הפנימית האחרון"), העריכו הדירקטוריון וההנהלה את הבקרה הפנימית בתאגיד; בהתבסס על הערכה זו, הדירקטוריון והנהלת התאגיד הגיעו למסקנה כי הבקרה הפנימית כאמור, ליום 31.12.2018 היא אפקטיבית.

עד למועד הדוח, לא הובא לידיעת הדירקטוריון וההנהלה כל אירוע או עניין שיש בהם כדי לשנות את הערכת האפקטיביות של הבקרה הפנימית, כפי שהובאה במסגרת הדוח השנתי בדבר הבקרה הפנימית האחרון;

למועד הדוח, בהתבסס על הערכת האפקטיביות של הבקרה הפנימית בדוח השנתי בדבר הבקרה הפנימית האחרון, ובהתבסס על מידע שהובא לידיעת ההנהלה והדירקטוריון כאמור לעיל, הבקרה הפנימית היא אפקטיבית.

הצהרת מנהלים

הצהרת מנהל כללי

אני, ארי קלמן, מצהיר כי:

(1) בחנתי את הדוח הרבעוני של מנורה מבטחים החזקות בע"מ (להלן - "התאגיד") לרבעון הראשון של שנת 2019 (להלן - "הדוחות");

(2) לפי ידיעתי, הדוחות אינם כוללים כל מצג לא נכון של עובדה מהותית ולא חסר בהם מצג של עובדה מהותית הנחוץ כדי שהמצגים שנכללו בהם, לאור הנסיבות שבהן נכללו אותם מצגים, לא יהיו מטעים בהתייחס לתקופת הדוחות;

(3) לפי ידיעתי, הדוחות הכספיים ומידע כספי אחר הכלול בדוחות משקפים באופן נאות, מכל הבחינות המהותיות, את המצב הכספי, תוצאות הפעולות ותזרימי המזומנים של התאגיד לתאריכים ולתקופות שאליהם מתייחסים הדוחות;

(4) גיליתי לרואה החשבון המבקר של התאגיד, לדירקטוריון, ולוועדות הביקורת והדוחות הכספיים של התאגיד, בהתבסס על הערכת העדכנית ביותר לגבי הבקרה הפנימית על הדיווח הכספי ועל הגילוי:

(א) את כל הליקויים המשמעותיים והחולשות המהותיות בקביעתה או בהפעלתה של הבקרה הפנימית על הדיווח הכספי ועל הגילוי העלולים באופן סביר להשפיע לרעה על יכולתו של התאגיד לאסוף, לעבד, לסכם או לדווח על מידע כספי באופן שיש בו להטיל ספק במהימנות הדיווח הכספי והכנת הדוחות הכספיים בהתאם להוראות הדין; וכן –

(ב) כל תרמית, בין מהותית ובין שאינה מהותית, שבה מעורב המנהל הכללי או מי שכפוף לו במישרין או מעורבים עובדים אחרים שיש להם תפקיד משמעותי בבקרה הפנימית על הדיווח הכספי ועל הגילוי;

(5) אני, לבד או יחד עם אחרים בתאגיד:

(א) קבעתי בקרות ונהלים, או וידאתי קביעתם וקיומם תחת פיקוחי של בקרות ונהלים, המיועדים להבטיח שמידע מהותי המתייחס לתאגיד, לרבות חברות מאוחדות שלו כהגדרתן בתקנות ניירות ערך (דוחות כספיים שנתיים), התש"ע - 2010, מובא לידיעתי על ידי אחרים בתאגיד ובחברות המאוחדות, בפרט במהלך תקופת ההכנה של הדוחות; וכן –

(ב) קבעתי בקרות ונהלים, או וידאתי קביעתם וקיומם תחת פיקוחי של בקרות ונהלים, המיועדים להבטיח באופן סביר את מהימנות הדיווח הכספי והכנת הדוחות הכספיים בהתאם להוראות הדין, לרבות בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים;

(ג) לא הובא לידיעתי כל אירוע או עניין שחל במהלך התקופה שבין מועד הדוח התקופתי האחרון לבין מועד דוח זה, אשר יש בו כדי לשנות את מסקנת הדירקטוריון וההנהלה בנוגע לאפקטיביות הבקרה הפנימית על הדיווח הכספי ועל הגילוי של התאגיד.

אין באמור לעיל כדי לגרוע מאחריותי או מאחריות כל אדם אחר, על פי כל דין.

רמת גן, 27 במאי, 2019

ארי קלמן, מנהל כללי

הצהרת מנהלים

הצהרת נושא המשרה הבכיר ביותר בתחום הכספים

אני, שי קומפל, מצהיר כי:

(1) בחנתי את הדוחות הכספיים ביניים ואת המידע הכספי האחר הכלול בדוחות לתקופת הביניים של מנורה מבטחים החזקות בע"מ (להלן - "התאגיד") לרבעון הראשון של שנת 2019 (להלן - "הדוחות" או "הדוחות לתקופת הביניים");

(2) לפי ידיעתי, הדוחות הכספיים ביניים והמידע הכספי האחר הכלול בדוחות לתקופת הביניים אינם כוללים כל מצג לא נכון של עובדה מהותית, ולא חסר בהם מצג של עובדה מהותית הנחוץ כדי שהמצגים שנכללו בהם, לאור הנסיבות שבהן נכללו אותם מצגים, לא יהיו מטעים בהתייחס לתקופת הדוחות;

(3) לפי ידיעתי, הדוחות הכספיים ביניים והמידע הכספי האחר הכלול בדוחות לתקופת הביניים משקפים באופן נאות, מכל הבחינות המהותיות, את המצב הכספי, תוצאות הפעולות ותזרימי המזומנים של התאגיד לתאריכים ולתקופות שאליהם מתייחסים הדוחות;

(4) גיליתי לרואה החשבון המבקר של התאגיד, לדירקטוריון, ולוועדות הביקורת והדוחות הכספיים של התאגיד, בהתבסס על הערכתי העדכנית ביותר לגבי הבקרה הפנימית על הדיווח הכספי ועל הגילוי:

(א) את כל הליקויים המשמעותיים והחולשות המהותיות בקביעתה או בהפעלתה של הבקרה הפנימית על הדיווח הכספי ועל הגילוי ככל שהיא מתייחסת לדוחות הכספיים ביניים ולמידע הכספי האחר הכלול בדוחות לתקופת הביניים, העלולים באופן סביר להשפיע לרעה על יכולתו של התאגיד לאסוף, לעבד, לסכם או לדווח על מידע כספי באופן שיש בו להטיל ספק במהימנות הדיווח הכספי והכנת הדוחות הכספיים בהתאם להוראות הדין; וכן –

(ב) כל תרמית, בין מהותית ובין שאינה מהותית, שבה מעורב המנהל הכללי או מי שכפוף לו במישרין או מעורבים עובדים אחרים שיש להם תפקיד משמעותי בבקרה הפנימית על הדיווח הכספי ועל הגילוי;

(5) אני, לבד או יחד עם אחרים בתאגיד:

(א) קבעתי בקרות ונהלים, או וידאתי קביעתם וקיומם תחת פיקוחי של בקרות ונהלים, המיועדים להבטיח שמידע מהותי המתייחס לתאגיד, לרבות חברות מאוחדות שלו כהגדרתן בתקנות ניירות ערך (דוחות כספיים שנתיים), התש"ע-2010, מובא לידיעתי על ידי אחרים בתאגיד ובחברות המאוחדות, בפרט במהלך תקופת ההכנה של הדוחות; וכן –

(ב) קבעתי בקרות ונהלים, או וידאתי קביעתם וקיומם תחת פיקוחי של בקרות ונהלים, המיועדים להבטיח באופן סביר את מהימנות הדיווח הכספי והכנת הדוחות הכספיים בהתאם להוראות הדין, לרבות בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים;

(ג) לא הובא לידיעתי כל אירוע או עניין שחל במהלך התקופה שבין מועד הדוח התקופתי האחרון לבין מועד דוח זה, המתייחס לדוחות הכספיים ביניים ולכל מידע כספי אחר הכלול בדוחות לתקופת הביניים, אשר יש בו כדי לשנות, להערכתתי את מסקנת הדירקטוריון וההנהלה בנוגע לאפקטיביות הבקרה הפנימית על הדיווח הכספי ועל הגילוי של התאגיד.

אין באמור לעיל כדי לגרוע מאחריותי או מאחריות כל אדם אחר, על פי כל דין.

רמת גן, 27 במאי, 2019

שי קומפל, מנהל כספים

פרק ג': **דוחות כספיים**

מנורה מבטחים החזקות בע"מ

דוחות כספיים ביניים מאוחדים

ליום 31 במרס, 2019

בלתי מבוקרים

מנורה מבטחים החזקות בע"מ

דוחות כספיים ביניים מאוחדים

ליום 31 במרס, 2019

בלתי מבוקרים

תוכן העניינים

עמוד

2	סקירת דוחות כספיים ביניים מאוחדים
3 - 4	דוחות מאוחדים על המצב הכספי
5	דוחות מאוחדים על רווח או הפסד
6	דוחות מאוחדים על הרווח הכולל
7 - 9	דוחות מאוחדים על השינויים בהון
10 - 13	דוחות מאוחדים על תזרימי המזומנים
14 - 72	באורים לדוחות הכספיים ביניים המאוחדים
73 - 77	נספח - פירוט נכסים עבור חוזים תלויי תשואה והשקעות פיננסיות אחרות של חברות ביטוח מאוחדות

דוח סקירה של רואה החשבון המבקר לבעלי המניות של מנורה מבטחים החזקות בע"מ

מבוא

סקרנו את המידע הכספי המצורף של מנורה מבטחים החזקות בע"מ וחברות הבנות שלה (להלן - הקבוצה), הכולל את הדוח התמציתי המאוחד על המצב הכספי ליום 31 במרס, 2019 ואת הדוחות התמציתיים המאוחדים על הרווח או הפסד, הרווח הכולל, השינויים בהון ותזרימי המזומנים לתקופה של שלושה חודשים שהסתיימה באותו תאריך. הדירקטוריון והנהלה אחראים לעריכה ולהצגה של מידע כספי לתקופת ביניים זו בהתאם לתקן חשבונאות בינלאומי IAS 34 - "דיווח כספי לתקופות ביניים" ובהתאם לדרישות הגילוי שנקבעו על-ידי הממונה על שוק ההון, ביטוח וחסכון בהתאם לחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח), התשמ"א-1981, וכן הם אחראים לעריכת מידע כספי לתקופת ביניים זו לפי פרק ד' לתקנות ניירות ערך (דוחות תקופתיים ומידיים), התש"ל-1970 עד כמה שתקנות אלה חלות על תאגיד המאחד חברות ביטוח. אחריותנו היא להביע מסקנה על מידע כספי לתקופת ביניים זו בהתבסס על סקירתנו.

לא סקרנו את המידע הכספי התמציתי לתקופת ביניים של חברות מאוחדות אשר נכסיהן הכלולים באיחוד אינם מהותיים ביחס לכלל הנכסים המאוחדים ליום 31 במרס, 2019 והכנסותיהן הכלולות באיחוד אינן מהותיות ביחס לכלל הכנסות המאוחדות לתקופה של שלושה חודשים שהסתיימה באותו תאריך. וכן, לא סקרנו את המידע הכספי התמציתי לתקופת ביניים זו של חברות המוצגות על בסיס השווי המאזני, אשר ההשקעה בהן הסתכמה לסך של 41,768 אלפי ש"ח ליום 31 במרס, 2019, ואשר חלקה של הקבוצה ברווחי החברות הנ"ל הסתכם לסך של 7,008 אלפי ש"ח לתקופה של שלושה חודשים שהסתיימה באותו תאריך. המידע הכספי התמציתי לתקופת הביניים של אותן החברות נסקר על-ידי רואי חשבון אחרים שדוחות הסקירה שלהם הומצאו לנו ומסקנתנו, ככל שהיא מתייחסת למידע הכספי בגין אותן חברות, מבוססת על דוחות הסקירה של רואי החשבון האחרים.

היקף הסקירה

ערכנו את סקירתנו בהתאם לתקן סקירה 1 של לשכת רואי חשבון בישראל - "סקירה של מידע כספי לתקופות ביניים הנערכת על-ידי רואה החשבון המבקר של הישות". סקירה של מידע כספי לתקופות ביניים מורכבת מבידור, בעיקר עם אנשים האחראים לעניינים הכספיים והחשבונאיים, ומיישום נהלי סקירה אנליטיים ואחרים. סקירה הינה מצומצמת בהיקפה במידה ניכרת מאשר ביקורת הנערכת בהתאם לתקני ביקורת מקובלים בישראל ולפיכך אינה מאפשרת לנו להשיג ביטחון שניוודע לכל העניינים המשמעותיים שהיו יכולים להיות מזהים בביקורת. בהתאם לכך, אין אנו מחוויים חוות דעת של ביקורת.

מסקנה

בהתבסס על סקירתנו ועל דוחות הסקירה של רואי חשבון אחרים, לא בא לתשומת ליבנו דבר הגורם לנו לסבור שהמידע הכספי הנ"ל אינו ערוך, מכל הבחינות המהותיות, בהתאם לתקן חשבונאות בינלאומי IAS 34 ובהתאם לדרישות הגילוי שנקבעו על-ידי הממונה על שוק ההון, ביטוח וחסכון בהתאם לחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח), התשמ"א-1981.

בנוסף לאמור בפסקה הקודמת, בהתבסס על סקירתנו ועל דוחות הסקירה של רואי חשבון אחרים, לא בא לתשומת ליבנו דבר הגורם לנו לסבור שהמידע הכספי הנ"ל אינו ממלא, מכל הבחינות המהותיות, אחר הוראות הגילוי לפי פרק ד' לתקנות ניירות ערך (דוחות תקופתיים ומידיים), התש"ל-1970, עד כמה שתקנות אלו חלות על תאגיד המאחד חברות ביטוח.

פיסקת הדגש עניין (הפניית תשומת לב)

מבלי לסייג את מסקנתנו הנ"ל, הננו מפנים את תשומת הלב לאמור בבאור 6 לדוחות הכספיים ביניים המאוחדים בדבר חשיפה להתחייבויות תלויות.

נכסים

ליום 31 בדצמבר 2018	ליום 31 במרס		
	2018	2019	
מבוקר	בלתי מבוקר		
	אלפי ש"ח		
1,052,012	979,299	1,065,743	נכסים בלתי מוחשיים
2,787	2,925	2,526	נכסי מסים נדחים
1,564,742	1,549,719	1,609,647	הוצאות רכישה נדחות
864,601	833,444	914,627	רכוש קבוע
455,012	483,197	464,872	השקעות בחברות כלולות
70,435	76,942	70,527	נדל"ן להשקעה עבור חוזים תלויי תשואה
494,561	412,553	494,607	נדל"ן להשקעה אחר
2,156,255	2,069,085	2,263,660	נכסי ביטוח משנה
43,255	105,998	54,694	נכסי מסים שוטפים
380,849	337,769	263,723	חייבים ויתרות חובה
778,681	987,131	951,207	פרמיות לגבייה
25,160,495	23,335,976	26,246,852	השקעות פיננסיות עבור חוזים תלויי תשואה
			השקעות פיננסיות אחרות:
4,645,618	4,794,817	4,736,193	נכסי חוב סחירים
12,116,304	11,925,992	12,125,812	נכסי חוב שאינם סחירים
503,911	405,643	531,966	מניות
1,556,838	1,711,412	1,485,851	אחרות
18,822,671	18,837,864	18,879,822	סך כל השקעות פיננסיות אחרות
1,579,433	2,246,073	1,954,165	מזומנים ושווי מזומנים עבור חוזים תלויי תשואה
597,971	630,519	831,428	מזומנים ושווי מזומנים אחרים
-	76,000	-	נדל"ן להשקעה מיועד למכירה
54,023,760	52,964,494	56,068,100	סך כל הנכסים
27,108,723	25,847,380	28,465,403	סך כל הנכסים עבור חוזים תלויי תשואה

הבאורים המצורפים מהווים חלק בלתי נפרד מהדוחות הכספיים ביניים המאוחדים.

הון והתחייבויות

ליום 31 בדצמבר 2018 מבוקר	ליום 31 במרס		
	2018	2019	
	בלתי מבוקר אלפי ש"ח		
99,429	99,429	99,429	הון מניות
332,985	332,985	332,985	פרמיה על מניות
231,616	361,545	346,755	קרנות הון
3,082,150	2,787,182	3,117,332	יתרת עודפים
3,746,180	3,581,141	3,896,501	סך כל ההון המיוחס לבעלי המניות של החברה
12,268	11,557	11,106	זכויות שאינן מקנות שליטה
3,758,448	3,592,698	3,907,607	סך כל ההון
<u>התחייבויות</u>			
19,477,460	19,297,428	19,892,134	התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה שאינם תלויי תשואה
26,636,097	25,786,072	28,040,864	התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה תלויי תשואה
153,360	218,257	211,590	התחייבויות בגין מסים נדחים
145,068	146,295	152,591	התחייבויות בשל הטבות לעובדים
14,040	7,870	16,724	התחייבויות בגין מסים שוטפים
1,857,755	1,771,853	1,931,133	זכאים ויתרות זכות
1,981,532	2,144,021	1,915,457	התחייבויות פיננסיות
50,265,312	49,371,796	52,160,493	סך כל ההתחייבויות
54,023,760	52,964,494	56,068,100	סך כל ההון וההתחייבויות

הבאורים המצורפים מהווים חלק בלתי נפרד מהדוחות הכספיים ביניים המאוחדים.

שי קומפל מנהל כספים	ארי קלמן מנהל כללי	ערן גריפל יו"ר הדירקטוריון	27 במאי, 2019 תאריך אישור הדוחות הכספיים
------------------------	-----------------------	-------------------------------	---

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2018	ל- 3 חודשים שהסתיימו ביום 31 במרס		
	2018	2019	
מבוקר	בלתי מבוקר		
אלפי ש"ח [למעט נתוני רווח נקי למניה]			
7,640,870	2,037,879	1,873,134	פרמיות שהורווחו ברוטו
959,179	232,807	248,312	פרמיות שהורווחו על-ידי מבטחי משנה
6,681,691	1,805,072	1,624,822	פרמיות שהורווחו בשייר
681,571	213,766	1,381,569	רווחים מהשקעות, נטו והכנסות מימון
869,868	216,950	266,712	הכנסות מדמי ניהול
210,790	55,833	50,256	הכנסות מעמלות
9,166	1,471	1,357	הכנסות אחרות
8,453,086	2,293,092	3,324,716	סך כל ההכנסות
6,337,394	1,860,729	2,802,248	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה ברוטו
(694,841)	(189,959)	(167,352)	חלקם של מבטחי המשנה בתשלומים ובשינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח
5,642,553	1,670,770	2,634,896	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה בשייר
1,454,066	359,134	367,861	עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות
714,565	181,171	173,679	הוצאות הנהלה וכלליות
22,682	5,351	4,989	הוצאות אחרות
95,179	21,443	15,453	הוצאות מימון
7,929,045	2,237,869	3,196,878	סך כל ההוצאות
(28,164)	1,006	3,908	חלק ברווחי (הפסדי) חברות כלולות
495,877	56,229	131,746	רווח לפני מסים על ההכנסה
164,735	19,323	41,078	מסים על ההכנסה
331,142	36,906	90,668	רווח נקי
מיוחס ל:			
328,141	36,152	90,027	בעלי המניות של החברה
3,001	754	641	זכויות שאינן מקנות שליטה
331,142	36,906	90,668	רווח נקי
5.19	0.57	1.42	רווח נקי למניה המיוחס לבעלי המניות של החברה בסיסי ומדולל (בש"ח)

הבאורים המצורפים מהווים חלק בלתי נפרד מהדוחות הכספיים ביניים המאוחדים.

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2018	ל- 3 חודשים שהסתיימו ביום 31 במרס 2018 2019		
מבוקר	בלתי מבוקר אלפי ש"ח		
331,142	36,906	90,668	רווח נקי
			רווח (הפסד) כולל אחר:
			<u>פריטי רווח (הפסד) כולל אחר, שלאחר ההכרה לראשונה במסגרת הרווח הכולל, הועברו או יועברו לרווח והפסד</u>
12,285	4,909	(3,633)	התאמות הנובעות מתרגום דוחות כספיים של פעילויות חוץ
(136,791)	(1,666)	189,759	שינוי נטו בשווי ההוגן של נכסים פיננסיים המסווגים כזמינים למכירה שנזקף לקרנות הון
(129,333)	(42,183)	(26,584)	רווחים והפסדים נטו ממימוש של נכסים פיננסיים המסווגים כזמינים למכירה שהועברו לדוחות רווח והפסד
29,489	4,050	12,515	הפסד מירידת ערך של נכסים פיננסיים המסווגים כזמינים למכירה שהועבר לדוחות רווח והפסד
(3,965)	170	1,028	חלק ברווח כולל אחר של חברות כלולות
(228,315)	(34,720)	173,085	סה"כ פריטי רווח (הפסד) כולל אחר, שלאחר ההכרה לראשונה במסגרת הרווח הכולל, הועברו או יועברו לרווח והפסד
(81,246)	(13,888)	60,030	מסים על ההכנסה (הטבת מס) המתייחסים לנכסים פיננסיים זמינים למכירה
4,949	2,008	(1,864)	מסים על ההכנסה (הטבת מס) המתייחסים לפריטים אחרים של רווח (הפסד) כולל אחר
(152,018)	(22,840)	114,919	סה"כ פריטי רווח (הפסד) כולל אחר, נטו, שלאחר ההכרה לראשונה במסגרת הרווח הכולל, הועברו או יועברו לרווח והפסד
(1,027)	-	-	<u>פריטי רווח (הפסד) כולל אחר, שלאחר ההכרה לראשונה במסגרת הרווח הכולל, לא יועברו לרווח והפסד</u>
7,366	2,948	(3,881)	הערכה מחדש בגין רכוש קבוע
6,339	2,948	(3,881)	רווח (הפסד) ממדידה מחדש בגין תוכניות להטבה מוגדרת
2,212	1,009	(1,307)	סה"כ פריטי רווח (הפסד) כולל אחר, שלאחר ההכרה לראשונה במסגרת הרווח הכולל, לא יועברו לרווח והפסד
4,127	1,939	(2,574)	מסים על ההכנסה (הטבת מס)
(147,891)	(20,901)	112,345	סה"כ פריטי רווח (הפסד) כולל אחר, נטו, שלאחר ההכרה לראשונה במסגרת הרווח הכולל, לא יועברו לרווח והפסד
183,251	16,005	203,013	רווח (הפסד) כולל אחר, נטו
			סך-הכל רווח כולל
180,105	15,066	202,592	מיוחס ל:
3,146	939	421	בעלי המניות של החברה
183,251	16,005	203,013	זכויות שאינן מקנות שליטה

הבאורים המצורפים מהווים חלק בלתי נפרד מהדוחות הכספיים ביניים המאוחדים.

מיוחס לבעלי מניות החברה										
הון מניות	פרמיה על מניות	קרן הון בגין עסקת תשלום	קרן הון בגין נכסים פיננסיים זמינים למכירה	קרן הון בגין התאמות הנובעות מתרגום דוחות של פעילויות חוץ	קרן הון מהערכה מחדש	קרנות הון אחרות	יתרת עודפים	סה"כ	זכויות שאינן מקנות שליטה	סה"כ הון
בלתי מבוקר										
אלפי ש"ח										
99,429	332,985	40,161	76,409	(13,991)	122,380	6,657	3,082,150	3,746,180	12,268	3,758,448
-	-	-	-	-	-	-	(2,271)	(2,271)	(3)	(2,274)
99,429	332,985	40,161	76,409	(13,991)	122,380	6,657	3,079,879	3,743,909	12,265	3,756,174
-	-	-	-	-	-	-	90,027	90,027	641	90,668
-	-	-	-	(3,413)	-	-	-	(3,413)	(220)	(3,633)
-	-	-	189,759	-	-	-	-	189,759	-	189,759
-	-	-	(26,584)	-	-	-	-	(26,584)	-	(26,584)
-	-	-	12,515	-	-	-	-	12,515	-	12,515
-	-	-	-	-	-	-	(3,881)	(3,881)	-	(3,881)
-	-	-	-	1,028	-	-	-	1,028	-	1,028
-	-	-	(60,030)	1,864	-	-	1,307	(56,859)	-	(56,859)
-	-	-	115,660	(521)	-	-	(2,574)	112,565	(220)	112,345
-	-	-	115,660	(521)	-	-	87,453	202,592	421	203,013
-	-	-	-	-	-	-	(50,000)	(50,000)	(1,000)	(51,000)
-	-	-	-	-	-	-	-	-	(580)	(580)
99,429	332,985	40,161	192,069	(14,512)	122,380	6,657	3,117,332	3,896,501	11,106	3,907,607

יתרה ליום 1 בינואר, 2019 (מבוקר)
 השפעה מצטברת כתוצאה מאימוץ הראשונה של IFRS 16 ליום 1 בינואר 2019 - ראה באור 2 א' 1.
 יתרה ליום 1 בינואר 2019 (לאחר אימוץ לראשונה של IFRS 16)
 רווח נקי
 התאמות הנובעות מתרגום דוחות כספיים של פעילויות חוץ
 שינוי נטו בשווי ההוגן של נכסים פיננסיים המסווגים כזמינים למכירה שנוקף לקרנות הון
 רווחים והפסדים נטו ממימוש של נכסים פיננסיים המסווגים כזמינים למכירה שהועברו לדוחות רווח והפסד
 הפסד מירידת ערך של נכסים פיננסיים המסווגים כזמינים למכירה שהועבר לדוחות רווח והפסד
 הפסד ממדידה מחדש בגין תוכניות להטבה מוגדרת
 חלק ברווח כולל אחר של חברות כלולות
 הטבת מס (מסים על ההכנסה) המתייחסים לפריטים של רווח (הפסד) כולל אחר
 סה"כ רווח (הפסד) כולל אחר
 סה"כ הרווח (ההפסד) הכולל
 דיבידנד שהוכרז
 דיבידנד שחולק
 יתרה ליום 31 במרס, 2019

הבאורים המצורפים מהווים חלק בלתי נפרד מהדוחות הכספיים ביניים המאוחדים.

מיוחס לבעלי מניות החברה											
הון מניות	פרמיה על מניות	קרן הון בגין עסקת תשלום מבוסס מניות	קרן הון בגין נכסים פיננסיים זמינים למכירה	קרן הון בגין התאמות הנובעות מתרגום דוחות של פעילויות חוץ	קרן הון מהערכה מחדש	קרנות הון אחרות	יתרת עודפים	סה"כ	זכויות שאינן מקנות שליטה	סה"כ הון	
99,429	332,985	40,161	231,798	(17,217)	124,601	6,657	2,797,661	3,616,075	12,118	3,628,193	יתרה ליום 1 בינואר, 2018 (מבוקר)
-	-	-	-	-	-	-	36,152	36,152	754	36,906	רווח נקי
-	-	-	-	4,724	-	-	-	4,724	185	4,909	התאמות הנובעות מתרגום דוחות כספיים של פעילויות חוץ
-	-	-	(1,666)	-	-	-	-	(1,666)	-	(1,666)	שינוי נטו בשווי ההוגן של נכסים פיננסיים המסווגים כזמינים למכירה שנזקף לקרנות הון
-	-	-	(42,183)	-	-	-	-	(42,183)	-	(42,183)	רווחים והפסדים נטו ממימוש של נכסים פיננסיים המסווגים כזמינים למכירה שהועברו לדוחות רווח והפסד
-	-	-	4,050	-	-	-	-	4,050	-	4,050	הפסד מירידת ערך של נכסים פיננסיים המסווגים כזמינים למכירה שהועבר לדוחות רווח והפסד
-	-	-	-	-	-	-	2,948	2,948	-	2,948	רווח ממדידה מחדש בגין תוכניות להטבה מוגדרת
-	-	-	-	170	-	-	-	170	-	170	חלק ברווח כולל אחר של חברות כלולות
-	-	-	13,888	(2,008)	-	-	-	10,871	-	10,871	הטבת מס (מסים על ההכנסה) המתייחסים לפריטים של רווח (הפסד) כולל אחר
-	-	-	(25,911)	2,886	-	-	1,939	(21,086)	185	(20,901)	סה"כ רווח (הפסד) כולל אחר
-	-	-	(25,911)	2,886	-	-	38,091	15,066	939	16,005	סה"כ הרווח (ההפסד) הכולל
-	-	-	-	-	(1,430)	-	1,430	-	-	-	העברה מקרן הערכה מחדש בגין מימוש רכוש קבוע
-	-	-	-	-	-	-	(50,000)	(50,000)	(1,000)	(51,000)	דיבידנד שהוכרז
-	-	-	-	-	-	-	-	-	(500)	(500)	דיבידנד שחולק
99,429	332,985	40,161	205,887	(14,331)	123,171	6,657	2,787,182	3,581,141	11,557	3,592,698	יתרה ליום 31 במרס, 2018

הבאורים המצורפים מהווים חלק בלתי נפרד מהדוחות הכספיים ביניים המאוחדים.

מיוחס לבעלי מניות החברה										
הון מניות	פרמיה על מניות	קרן הון בגין עסקת תשלום מבוסס מניות	קרן הון בגין נכסים פיננסיים זמינים למכירה	התאמות הנובעות מתרגום דוחות של פעילויות חוץ	קרן הון מהערכה מחדש	קרנות הון אחרות	יתרת עודפים	סה"כ	זכויות שאינן מקנות שליטה	סה"כ הון
מבוקר אלפי ש"ח										
99,429	332,985	40,161	231,798	(17,217)	124,601	6,657	2,797,661	3,616,075	12,118	3,628,193
-	-	-	-	-	-	-	328,141	328,141	3,001	331,142
-	-	-	-	12,140	-	-	-	12,140	145	12,285
-	-	-	(136,791)	-	-	-	-	(136,791)	-	(136,791)
-	-	-	(129,333)	-	-	-	-	(129,333)	-	(129,333)
-	-	-	29,489	-	-	-	-	29,489	-	29,489
-	-	-	-	-	(1,027)	-	-	(1,027)	-	(1,027)
-	-	-	-	-	-	-	7,366	7,366	-	7,366
-	-	-	-	(3,965)	-	-	-	(3,965)	-	(3,965)
-	-	-	81,246	(4,949)	236	-	(2,448)	74,085	-	74,085
-	-	-	(155,389)	3,226	(791)	-	4,918	(148,036)	145	(147,891)
-	-	-	(155,389)	3,226	(791)	-	333,059	180,105	3,146	183,251
-	-	-	-	-	(1,430)	-	1,430	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	(50,000)	(50,000)	(2,996)	(52,996)
99,429	332,985	40,161	76,409	(13,991)	122,380	6,657	3,082,150	3,746,180	12,268	3,758,448

יתרה ליום 1 בינואר, 2018

רווח נקי
 התאמות הנובעות מתרגום דוחות כספיים של פעילויות חוץ
 שינוי נטו בשווי ההוגן של נכסים פיננסיים המסווגים כזמינים למכירה שנזקק לקרנות הון
 רווחים והפסדים נטו ממימוש של נכסים פיננסיים המסווגים כזמינים למכירה שהועברו לדוחות רווח והפסד
 הפסד מירידת ערך של נכסים פיננסיים המסווגים כזמינים למכירה שהועבר לדוחות רווח והפסד
 הערכה מחדש רכוש קבוע
 רווח ממדידה מחדש בגין תוכניות להטבה מוגדרת
 חלק בהפסד כולל אחר של חברות כלולות הטבת מס (מסים על ההכנסה) המתייחסים לפריטים של רווח (הפסד) כולל אחר
 סה"כ רווח (הפסד) כולל אחר
 סה"כ הרווח (ההפסד) הכולל
 העברה מקרן הערכה מחדש בגין מימוש רכוש קבוע

דיבידנד שחולק

יתרה ליום 31 בדצמבר, 2018

הבאורים המצורפים מהווים חלק בלתי נפרד מהדוחות הכספיים ביניים המאוחדים.

לשנה	ל- 3 חודשים שהסתיימו		נספח	
שהסתיימה	ביום 31 בדצמבר			
ביום	2018	2019		
מבוקר	אלפי ש"ח			
(497,413)	(199,219)	628,548	(א)	<u>תזרימי מזומנים מפעילות שוטפת</u>
				<u>תזרימי מזומנים מפעילות השקעה</u>
(54,188)	(47,959)	(17,134)		השקעות בחברות כלולות
(84,856)	(15,577)	(8,617)		השקעה ברכוש קבוע
(178,380)	(31,674)	(39,973)		השקעה בנכסים בלתי מוחשיים
22,564	2,052	60,981		תמורה ממימוש השקעות פיננסיות בחברות הקבוצה שאינן חברות ביטוח, נטו
(5,573)	(2,139)	(617)		מתן הלוואות לחברות כלולות
20,670	3,644	6,141		דיבידנד שהתקבל מחברות כלולות
8,551	6,966	801		תמורה ממימוש רכוש קבוע
(271,212)	(84,687)	1,582		מזומנים נטו שנבעו מפעילות (ששימשו לפעילות) השקעה
				<u>תזרימי מזומנים מפעילות מימון</u>
250,334	250,334	-		קבלת התחייבויות פיננסיות (בניכוי הוצאות הנפקה)
(185,314)	(272)	(232)		פירעון התחייבויות פיננסיות
(50,000)	-	-		דיבידנד ששולם לבעלי מניות החברה
(2,996)	(500)	(580)		דיבידנד ששולם לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
12,024	249,562	(812)		מזומנים נטו שנבעו מפעילות (ששימשו לפעילות) מימון
27,688	4,619	(21,129)		הפרשי שער בגין יתרות מזומנים ושווי מזומנים
(728,913)	(29,725)	608,189		עליה (ירידה) במזומנים ושווי מזומנים
2,906,317	2,906,317	2,177,404	(ב)	יתרת מזומנים ושווי מזומנים לתחילת התקופה
2,177,404	2,876,592	2,785,593	(ג)	יתרת מזומנים ושווי מזומנים לסוף התקופה

הבאורים המצורפים מהווים חלק בלתי נפרד מהדוחות הכספיים ביניים המאוחדים.

לשנה	ל- 3 חודשים שהסתיימו		
שהסתיימה	ביום 31 בדצמבר		
ביום	2018	2019	
ביום 31 בדצמבר	2018	2019	
מבוקר	בלתי מבוקר		
	אלפי ש"ח		
	331,142	90,668	(א) <u>תזרימי מזומנים מפעילות שוטפת</u>
			רווח נקי לתקופה
			התאמות לסעיפי רווח והפסד:
			חלק בהפסדי (רווחי) חברות כלולות
28,164	(1,006)	(3,908)	רווחים נטו מהשקעות פיננסיות עבור חוזי ביטוח וחוזי השקעה תלויי תשואה
206,241	(54,403)	(1,208,857)	הפסדים (רווחים) נטו מהשקעות פיננסיות אחרות:
(232,424)	(24,871)	(9,768)	נכסי חוב סחירים
(600,130)	(98,955)	(80,047)	נכסי חוב שאינם סחירים
(16,974)	(2,616)	(12,975)	מניות
34,790	1,843	(68,470)	אחרות
(814,738)	(124,599)	(171,260)	
84,717	15,366	14,140	הוצאות מימון בגין התחייבויות פיננסיות
(112)	72	(62)	הפסד (רווח) ממימוש רכוש קבוע
291	-	-	ירידת ערך רכוש קבוע
(1,913)	-	-	עליה בשווי ההוגן של נדל"ן להשקעה עבור חוזים תלויי תשואה
(9,535)	-	-	עליה בשווי ההוגן של נדל"ן להשקעה אחר
(563)	(563)	-	רווח ממימוש נדל"ן להשקעה
			פחת והפחתות:
45,040	9,835	16,464	רכוש קבוע
98,440	24,449	26,242	נכסים בלתי מוחשיים

הבאורים המצורפים מהווים חלק בלתי נפרד מהדוחות הכספיים ביניים המאוחדים.

לשנה	ל- 3 חודשים שהסתיימו	
שהסתיימה	ביום 31 בדצמבר	
ביום	2018	2019
31 בדצמבר	2018	2019
מבוקר	בלתי מבוקר	
	אלפי ש"ח	

			(א) תזרימי מזומנים מפעילות שוטפת (המשך)
1,296,369	446,344	1,404,767	שינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה תלויי תשואה
688,937	508,905	414,674	שינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה שאינם תלויי תשואה
(188,797)	(101,627)	(107,405)	שינוי בנכסי ביטוח משנה
(56,074)	(41,051)	(44,905)	שינוי בהוצאות רכישה נדחות
164,735	19,323	41,078	מסים על ההכנסה
			שינויים בסעיפים מאזניים אחרים:
			השקעות פיננסיות ונדל"ן להשקעה עבור חוזי ביטוח וחוזי השקעה תלויי תשואה:
(630)	(124)	(92)	רכישות והשבחות נדל"ן להשקעה
8,926	-	-	תמורה ממימוש נדל"ן להשקעה
(3,180,105)	(599,441)	(131,029)	רכישות נטו של השקעות פיננסיות
			השקעות פיננסיות ונדל"ן להשקעה אחר:
(990)	(62)	(46)	רכישות והשבחות נדל"ן להשקעה
5,456	684	-	תמורה ממימוש נדל"ן להשקעה
(476,208)	(397,462)	44,126	תמורה ממכירות (רכישות) נטו של השקעות פיננסיות
8,150	(200,300)	(172,526)	פרמיות לגבייה
(22,587)	21,542	113,594	חייבים ויתרות חובה
138,083	(4,502)	16,488	זכאים ויתרות זכות
3,805	615	3,642	התחייבויות בשל הטבות לעובדים, נטו
(1,974,898)	(478,005)	255,125	סך ההתאמות הדרושות להצגת תזרימי מזומנים מפעילות שוטפת מזומנים ששולמו והתקבלו במהלך התקופה עבור:
(80,778)	(6,930)	(6,742)	ריבית ששולמה
1,094,178	232,961	285,851	ריבית שהתקבלה
(163,651)	(42,002)	(91,721)	מסים ששולמו
45,430	7	43,523	מסים שהתקבלו
251,164	57,844	51,844	דיבידנד שהתקבל
1,146,343	241,880	282,755	
(497,413)	(199,219)	628,548	סך הכל תזרימי מזומנים מפעילות שוטפת

הבאורים המצורפים מהווים חלק בלתי נפרד מהדוחות הכספיים ביניים המאוחדים.

לשנה	ל- 3 חודשים שהסתיימו		
שהסתיימה	ביום 31 בדצמבר		
ביום	2018	2019	
ביום 31 בדצמבר	2018	2019	
מבוקר	בלתי מבוקר		
	אלפי ש"ח		
			(ב) <u>מזומנים ושווי מזומנים לתחילת התקופה</u>
2,332,089	2,332,089	1,579,433	מזומנים ושווי מזומנים עבור חוזים תלויי תשואה
574,228	574,228	597,971	מזומנים ושווי מזומנים אחרים
<u>2,906,317</u>	<u>2,906,317</u>	<u>2,177,404</u>	יתרת מזומנים ושווי מזומנים לתחילת התקופה
			(ג) <u>מזומנים ושווי מזומנים לסוף התקופה</u>
1,579,433	2,246,073	1,954,165	מזומנים ושווי מזומנים עבור חוזים תלויי תשואה
597,971	630,519	831,428	מזומנים ושווי מזומנים אחרים
<u>2,177,404</u>	<u>2,876,592</u>	<u>2,785,593</u>	יתרת מזומנים ושווי מזומנים לסוף התקופה
			(ד) <u>פעילות שלא במזומן</u>
-	51,000	51,000	דיבידנד שהוכרז כנגד זכאים ויתרות זכות
-	-	14,877	הכרה בנכס זכות שימוש כנגד התחייבות בגין חכירה

הבאורים המצורפים מהווים חלק בלתי נפרד מהדוחות הכספיים ביניים המאוחדים.

באור 1: - כללי

תיאור החברה

מנורה מבטחים החזקות בע"מ (להלן - החברה) הינה חברה ציבורית אשר מניותיה רשומות למסחר בבורסה לניירות ערך בתל-אביב יפו. בעלי מניותיה העיקריים של החברה הינם ניידן אסטבלישמנט ופלמס אסטבלישמנט (תאגידים זרים) המוחזקים בנאמנות עבור ה"ה טלי גריפל וניבה גורביץ, והמחזיקים (ביחד) בכ- 61.86% ממניות החברה. החברה פועלת באמצעות חברות בשליטתה בכל ענפי הביטוח העיקריים ובכללם ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח (ביטוח חיים, פנסיה וגמל), ביטוח בריאות וביטוח כללי. בנוסף עוסקת החברה באמצעות חברות בשליטתה בפעילות של מתן שירותי הפצת ניירות ערך והתחייבות חיתומית ובפעילות סולארית. כמו כן עוסקת החברה בהשקעות בנדל"ן בחו"ל, במימון ואשראי לעסקים קטנים ובינוניים, במתן התחייבות לפירעון אמצעי תשלום וניהול פעילות קרנות נאמנות באמצעות חברות כלולות.

החברה הינה תושבת ישראל, אשר נתאגדה בישראל וכתובתה הרשמית הינה ז'בוטינסקי 23, רמת גן.

באור 2: - עיקרי המדיניות החשבונאית

א. מתכונת העריכה של תמצית הדוחות הכספיים ביניים המאוחדים

דוחות כספיים ביניים אלה נערכו במתכונת מתומצתת ליום 31 במרס, 2019 ולתקופה של שלושה חודשים שהסתיימה באותו תאריך (להלן - דוחות כספיים ביניים מאוחדים). יש לעיין בדוחות אלה בהקשר לדוחות הכספיים השנתיים ליום 31 בדצמבר, 2018 ולשנה שהסתיימה באותו תאריך ולבאורים אשר נלוו אליהם (להלן - הדוחות הכספיים השנתיים המאוחדים).

הדוחות הכספיים ביניים מאוחדים ערוכים בהתאם לתקן חשבונאות בינלאומי 34 - "דיווח כספי לתקופות ביניים", ובהתאם לדרישות הגילוי שנקבעו על ידי הממונה על שוק ההון, ביטוח וחסכון (להלן - הממונה) בהתאם לחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח), התשמ"א-1981. כמו כן, נערכו דוחות אלה בהתאם להוראות הגילוי לפי פרק ד' של תקנות ניירות ערך (דוחות תקופתיים ומידיים), התש"ל-1970 עד כמה שתקנות אלה חלות על תאגיד המאחד חברות ביטוח.

המדיניות החשבונאית אשר יושמה בעריכת הדוחות הכספיים ביניים מאוחדים עקבית לזו שיושמה בעריכת הדוחות הכספיים השנתיים המאוחדים, למעט תקן חדש שנכנס לתוקף ב- 1 בינואר, 2019 כמפורט להלן:

1. IFRS 16 - חכירות

בחודש ינואר 2016 פרסם ה- IASB את תקן דיווח כספי בינלאומי מספר 16 בדבר חכירות (להלן - התקן החדש).

בהתאם לתקן החדש, חכירה מוגדרת כחוזה, או חלק מחוזה, אשר מעביר בתמורה לתשלום את זכות השימוש בנכס לתקופת זמן מוגדרת.

להלן עיקר השפעות התקן החדש:

- התקן החדש דורש מחוכרים להכיר בכל החכירות בדוח על המצב הכספי (פרט לחריגים מסוימים, ראה להלן). חוכרים יכירו בהתחייבות בגין תשלומי החכירה ומנגד יכירו בנכס זכות שימוש, באופן דומה לטיפול החשבונאי בחכירה מימונית בהתאם לתקן הקיים- IAS 17 חכירות. כמו כן, החוכרים יכירו בהוצאות ריבית ובהוצאות פחת בנפרד.
- תשלומי חכירה משתנים שאינם תלויים במדד או בריבית אשר מבוססים על ביצוע או שימוש יוכרו כהוצאה מצד החוכרים או כהכנסה מצד המחכירים במועד היווצרותם.
- במקרה של שינוי בתשלומי חכירה משתנים הצמודים למדד, על החוכר להעריך מחדש את ההתחייבות בגין החכירה כאשר השפעת השינוי תיזקף לנכס זכות-השימוש.
- הטיפול החשבונאי מצד המחכיר נותר ללא שינוי מהותי לעומת התקן הקיים, קרי, סיווג כחכירה מימונית או כחכירה תפעולית.
- התקן החדש כולל שני חריגים שבהם החוכרים רשאים לטפל בחכירות בהתאם לטיפול החשבונאי הקיים בהתייחס לחכירות תפעוליות, וזאת במקרה של חכירות נכסים בעלי ערך כספי נמוך או במקרה של חכירות לתקופה של עד שנה.

באור 2: - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

א. מתכונת העריכה של הדוחות הכספיים ביניים מאוחדים (המשך)

1. IFRS 16 - חכירות (המשך)

הקבוצה כחוכר

חכירה תפעולית

נכסים אשר לא מועברים באופן ממשי כל הסיכונים וההטבות הגלומים בבעלות על הנכס החוכר, מסווגים כחכירה תפעולית. תשלומי החכירה מוכרים כהוצאה ברווח או הפסד בקו ישר על פני תקופת החכירה.

המדיניות החשבונאית שמישמת החל מיום 1 בינואר, 2019 בגין חכירות הינה כדלקמן:

החברה מטפלת בחוזה כחוזה חכירה כאשר בהתאם לתנאי החוזה מועברת זכות לשלוט בנכס מזוהה לתקופת זמן בעבור תמורה.

עבור העסקאות בהן החברה מהווה חוכר היא מכירה במועד התחילה בחכירה בנכס זכות שימוש כנגד התחייבות בגין חכירה וזאת למעט עסקאות חכירה לתקופה של עד 12 חודשים ועסקאות חכירה בהן נכס הבסיס בעל ערך נמוך, בהן בחרה החברה להכיר בתשלומי החכירה כהוצאה ברווח או הפסד בקו ישר על פני תקופת החכירה. במסגרת מדידת ההתחייבות בגין חכירה בחרה החברה ליישם את ההקלה הניתנת בתקן ולא ביצעה הפרדה בין רכיבי חכירה לרכיבים שאינם חכירה הכלולים באותה עסקה.

במועד התחילה התחייבות בגין חכירה כוללת את כל תשלומי החכירה שטרם שולמו מהוונים בשיעור הריבית הגלומה בחכירה כאשר היא ניתנת לקביעה בשיעור הריבית התוספתי של החברה. לאחר מועד התחילה מודדת החברה את ההתחייבות בגין חכירה בשיטת הריבית האפקטיבית.

נכס זכות השימוש במועד התחילה מוכר בגובה ההתחייבות בגין חכירה בתוספת תשלומי חכירה ששולמו במועד התחילה או לפניו ובתוספת של עלויות עסקה שהתהוו. נכס זכות השימוש נמדד במודל העלות ומופחת לאורך החיים השימושיים שלו, או תקופת החכירה לפי הקצר שבהם. כאשר מתקיימים סימנים לירידת ערך, בוחנת החברה ירידת ערך לנכס זכות השימוש בהתאם להוראות IAS 36.

תשלומי חכירה הצמודים למדד

במועד התחילה משתמשת החברה בשיעור המדד הקיים במועד התחילה לצורך חישוב תשלומי החכירה העתידיים.

בעסקאות בהן החברה מהווה חוכר, שינויים בגובה תשלומי החכירה העתידיים כתוצאה משינוי במדד מהוונים (ללא שינוי בשיעור ההיוון החל על ההתחייבות בגין חכירה) ליתרת נכס זכות שימוש ונזקפים כהתאמה ליתרת ההתחייבות בגין חכירה, רק כאשר חל שינוי בתזרימי המזומנים הנובע משינוי במדד (כלומר, במועד שבו התיאום לתשלומי החכירה נכנס לתוקף). השפעת השינוי במדד בגין תשלומים שוטפים נזקפת לרווח או הפסד.

אופציות להארכה וביטול של תקופת חכירה

תקופת החכירה שאינה ניתנת לביטול כוללת גם תקופות המכוסות על ידי אופציה להאריך את החכירה כאשר ודאי באופן סביר שהאופציה להארכה תמומש וגם תקופות המכוסות על ידי אופציה לבטל את החכירה כאשר ודאי באופן סביר שהאופציה לביטול לא תמומש. במקרה בו חל שינוי בצפי למימוש אופציית הארכה או לאי מימוש אופציית ביטול, מודדת החברה מחדש את יתרת ההתחייבות בגין החכירה בהתאם לתקופת החכירה המעודכנת, לפי שיעור ההיוון המעודכן ביום השינוי בצפי, כאשר סך השינוי נזקף ליתרת נכס זכות השימוש עד לאיפוסו ומעבר לכך לרווח או הפסד.

באור 2: - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

א. מתכונת העריכה של הדוחות הכספיים ביניים מאוחדים (המשך)

1. IFRS 16 - חכירות (המשך)

תיקוני חכירה

כאשר מבוצע תיקון לתנאי החכירה אשר אינו מקטין את היקף החכירה ואינו מטופל כעסקת חכירה נפרדת, מודדת החברה מחדש את יתרת ההתחייבות בגין חכירה בהתאם לתנאי החכירה המתוקנים, לפי שיעור ההיוון המעודכן ביום התיקון וזוקפת את סך השינוי ביתרת ההתחייבות בגין החכירה ליתרת נכס זכות השימוש.

כאשר מבוצע תיקון לתנאי החכירה אשר מביא לקיטון בהיקף החכירה, מכירה החברה ברווח או בהפסד הנובע מהגריעה החלקית או המלאה של יתרת נכס זכות השימוש וההתחייבות בגין החכירה. לאחר מכן, מודדת החברה מחדש את יתרת ההתחייבות בגין חכירה בהתאם לתנאי החכירה המתוקנים, לפי שיעור ההיוון המעודכן במועד התיקון וזוקפת את סך השינוי ביתרת ההתחייבות בגין החכירה ליתרת נכס זכות השימוש.

התקן החדש ייושם החל מהתקופות השנתיות המתחילות ביום 1 בינואר 2019. התקן החדש מאפשר לחוכרים לבחור באחת מגישות היישום הבאות:

(א) יישום למפרע מלא - לפי גישה זו, נכס זכות-השימוש וההתחייבות יוצגו בדוח על המצב הכספי כאילו מאז ומעולם נמדדו בהתאם להוראות התקן החדש. במקרה זה, השפעת יישום התקן החדש לתחילת התקופה המוקדמת ביותר המוצגת תיזקף להון. כמו כן, החברה תציג מחדש את דוחותיה הכספיים המוצגים כמספרי השוואה. יתרת ההתחייבות למועד יישום התקן החדש לראשונה תחת גישה זו, תחושב תוך שימוש בשיעור הריבית הגלום בחכירה אלא אם שיעור זה אינו ניתן לקביעה בנקל שאז יש להשתמש בשיעור הריבית התוספתי של החוכר במועד ההתקשרות בחכירה.

(ב) גישת יישום למפרע חלקי - לפי גישה זו, לא תידרש הצגה מחדש של מספרי השוואה. יתרת ההתחייבות למועד יישום התקן החדש לראשונה, תחושב תוך שימוש בשיעור הריבית התוספתי של החוכר הקיימת במועד יישום התקן החדש לראשונה. לגבי יתרת נכס זכות-השימוש, החברה יכולה להחליט, לגבי כל חכירה בנפרד, ליישם את אחת משתי החלופות הבאות:

- הכרה בנכס בגובה ההתחייבות שהוכרה, עם התאמות מסוימות.
- הכרה בנכס כאילו מאז ומעולם נמדד בהתאם להוראות התקן החדש.

הפרש כלשהו הנוצר במועד יישום התקן החדש לראשונה בעקבות יישום למפרע חלקי, אם נוצר, ייזקף להון.

החברה בחרה בגישת יישום למפרע חלקי בעת היישום לראשונה של התקן החדש, כאשר מדידת נכס זכות-השימוש הינה בהתאם להוראות התקן החדש כאילו כך נמדדו מאז ומעולם.

כתוצאה מיישום התקן נכון ליום 1 בינואר, 2019, הוכרו נכסי זכות שימוש בסך של כ- 39,786 אלפי ש"ח, התחייבויות בשל חכירה בסך של כ- 43,181 אלפי ש"ח, נכסי מיסים נדחים בסך של כ- 1,121 אלפי ש"ח וקיטון ביתרת העודפים בסך של כ- 2,274 אלפי ש"ח.

2. פרוייקט השיפורים בתקינה הבינלאומית

בחודש דצמבר 2017 פרסם ה- IASB את התיקונים הבאים במסגרת פרוייקט השיפורים. להלן עיקרי התיקונים:

IAS 12 - התיקון מבהיר כי על חברה להכיר בהשלכות המס הנובעות מתשלום דיבידנד במסגרת רווח והפסד, רווח כולל אחר או בהון, לפי הסיווג בדוח הכספי של אותה עיסקה או אירוע אשר יצרו את הרווח הניתן לחלוקה.

באור 2: - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

א. מתכונת העריכה של הדוחות הכספיים ביניים מאוחדים (המשך)

2. פרויקט השיפורים בתקינה הבינלאומית (המשך)

IAS 23 - התיקון מבהיר כי אשראי אשר נלקח ישירות להקמתו של נכס כשיר, יסווג לצורך היוון עלויות אשראי לנכסים כשירים אחרים כאשראי כללי של החברה, וזאת כאשר הנכס הכשיר לשמו נלקח אותו אשראי, מוכן לשימוש או למכירה וכן האשראי טרם נפרע. התיקונים מיושמים החל מהתקופות השנתיות המתחילות ביום 1 בינואר, 2019. השפעת התיקונים הנ"ל על הדוחות הכספיים של החברה אינה מהותית.

3. IFRIC 23 - טיפול באי ודאות הקשורה למסים על ההכנסה

בחודש יוני 2017 פרסם ה- IASB את IFRIC 23 - טיפול באי ודאות הקשורה למסים על ההכנסה (להלן - הפרשנות). הפרשנות מבהירה את כללי ההכרה והמדדה של נכסים או התחייבויות בהתאם להוראות IAS 12 - מסים על ההכנסה במצבים בהם קיימת אי ודאות הקשורה למסים על ההכנסה. הפרשנות מתייחסת ומספקת הנחיות לבחינת קיבוץ מקרים של אי ודאות המתייחסים למסים על הכנסה, בחינת התייחסות של רשויות המס, מדידת השלכות אי הודאות הקשורה למסים על הכנסה על הדוחות הכספיים וכן טיפול בשינויים בעובדות ובנסיבות של אי הודאות.

הפרשנות מיושמת החל מהדוחות הכספיים לתקופות שנתיות המתחילות ביום 1 בינואר, 2019. במועד היישום לראשונה, החברה תיישם את הפרשנות באחת משתי השיטות:

- א. יישום למפרע מלא ללא תיקון מספרי השוואה וזקיפת ההשפעה המצטברת למועד היישום לראשונה ליתרת הפתיחה של העודפים.
- ב. יישום למפרע מלא לרבות תיקון מספרי השוואה.

השפעת יישום הפרשנות על הדוחות הכספיים של החברה אינה מהותית.

ב. שימוש באומדנים ושיקול דעת

בעריכת תמצית הדוחות הכספיים ביניים מאוחדים בהתאם לתקני דיווח כספי בינלאומיים (IFRS), נדרשת הנהלת הקבוצה להשתמש בשיקול דעת בהערכות, אומדנים והנחות אשר משפיעים על יישום המדיניות ועל הסכומים של נכסים והתחייבויות, הכנסות והוצאות. יובהר שהתוצאות בפועל עלולות להיות שונות מאומדנים אלה.

שיקול הדעת של ההנהלה, בעת יישום המדיניות החשבונאית של הקבוצה וההנחות העיקריות ששימשו בהערכות הכרוכות באי וודאות, הינם עקביים עם אלו ששימשו בדוחות הכספיים השנתיים.

ראה באור 7 להלן בדבר שינויים בריבית ושינוי אומדן והשפעתם על ההתחייבויות הביטוחיות.

ג. פרטים על שיעורי השינוי שחלו במדד המחירים לצרכן ובשער החליפין היציג של הדולר של ארה"ב

שער חליפין יציג של הדולר ארה"ב	מדד המחירים לצרכן	
	מדד ידוע	מדד בגין
%	%	%

לשלושה חודשים שהסתיימו ביום:

(3.1)	(0.3)	0.5	31 במרס, 2019
1.4	(0.3)	(0.1)	31 במרס, 2018
8.1	1.2	0.8	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר, 2018

באור 3: - מגזרי פעילות

מגזרי הפעילות נקבעו בהתבסס על המידע הנבחן על ידי מקבל ההחלטות התפעוליות הראשי (CODM) לצורכי קבלת החלטות לגבי הקצאת משאבים והערכת ביצועים. בהתאם לזאת, למטרות ניהול, הקבוצה פועלת במגזרי הפעילות הבאים:

1. מגזר ביטוח חיים וחיסכון ארוך טווח

מגזר ביטוח חיים וחיסכון ארוך טווח כולל את ענפי ביטוח חיים, פנסיה וגמל והוא מתמקד בעיקר בחסכון לטווח ארוך (במסגרת פוליסות ביטוח לסוגיהן, קרנות פנסיה וקופות גמל לרבות קרנות השתלמות) וכן בכיסויים ביטוחיים של סיכונים שונים כגון: מוות, נכות, אובדן כושר עבודה ועוד.

בהתאם להוראות המפקח על הביטוח, מפורט מגזר ביטוח חיים וחיסכון ארוך טווח לביטוח חיים פנסיה וגמל.

2. מגזר ביטוח בריאות

מגזר ביטוח בריאות כולל ביטוח סיעודי, ביטוח הוצאות רפואיות, מחלות קשות, ניתוחים והשתלות, ביטוח שיניים, עובדים זרים ועוד.

3. מגזר ביטוח כללי

מגזר ביטוח כללי כולל את ענפי החבויות והרכוש. בהתאם להוראות המפקח מפורט מגזר ביטוח כללי לפי ענפי רכב חובה, רכב רכוש, ענפי רכוש אחרים וענפי חבויות אחרים.

● ענף רכב חובה

ענף רכב חובה מתמקד בכיסוי אשר רכישתו על-ידי בעל הרכב או הנוהג בו היא חובה על-פי דין ואשר מעניק כיסוי לנזק גוף (לנהג הרכב, לנוסעים ברכב או להולכי רגל) כתוצאה משימוש ברכב מנועי.

● ענף רכב רכוש

ענף רכב רכוש מתמקד בכיסוי נזקי רכוש לרכב המבוטח ונזקי רכוש שהרכב המבוטח יגרום לצד שלישי.

● ענפי רכוש ואחרים

יתר ענפי הרכוש שאינם רכב וחבויות וכן ענפי ביטוח אחרים.

● ענפי חבויות אחרים

ענפי החבויות מיועדים לכיסוי של חבויות המבוטח בגין נזק שייגרם לצד שלישי. ענפים אלו כוללים: אחריות כלפי צד ג', אחריות מעבידים, אחריות דירקטורים, אחריות מקצועית ואחריות המוצר וכן ענפים אחרים כגון כלי שיט, כלי טייס וערבות חוק המכר.

4. הפעילות אשר אינה מיוחסת למגזרי פעילות, כוללת פעילות השקעות בנדל"ן, פעילות סולארית בארץ ובחו"ל, מתן התחייבויות חיתומיות, פעילות של תיווך ביטוחי, מימון ואשראי לעסקים קטנים ובינוניים ומתן התחייבות לפירעון אמצעי תשלום, ניהול פעילות קרנות נאמנות והכנסות מהשקעות והוצאות מימון שלא יוחסו למגזרי הפעילות האחרים.

באור 3: - מגזרי פעילות (המשך)

עונתיות

1. ביטוח חיים ובריאות

ההכנסות מפרמיות בביטוח חיים ובביטוח בריאות אינן מתאפיינות בעונתיות. יחד עם זאת, עקב העובדה שהפקדות לביטוחי חיים נהנות מהטבות מס, חלק ניכר מהמכירות החדשות מתבצע בסוף השנה.

2. ביטוח כללי

מחזור ההכנסות מפרמיות ברוטו בביטוח כללי מתאפיין בעונתיות, הנובעת בעיקר מביטוחי כלי רכב של קבוצות עובדים שונות וציי רכבים של עסקים, אשר תאריכי חידושם הם בדרך כלל בחודש ינואר וכן מפוליסות שונות של בתי עסק, אשר תאריכי חידושן הם בדרך כלל בחודש ינואר או בחודש אפריל. השפעתה של עונתיות זו על הרווח המדווח מנוטרלת באמצעות הפרשה לפרמיה שטרם הורווחה. במרכיבי ההוצאות האחרים, כגון תביעות, ובמרכיבי ההכנסות האחרים, כגון הכנסות מהשקעות, לא קיימת עונתיות מובהקת, ולכן גם לא קיימת עונתיות מובהקת ברווח. עם זאת, ראוי לציין, כי עונת חורף קשה עלולה לגרום לעלייה בתביעות, בעיקר בענף רכב רכוש, ברבעונים הראשון והרביעי של השנה, וכתוצאה מכך לקיטון ברווח המדווח.

באור 3: - מגזרי פעילות (המשך)

ל-3 החודשים שהסתיימו ביום 31 במרס, 2019					
סה"כ	התאמות וקיצוזים	לא מיוחס למגזרי פעילות	ביטוח כללי	ביטוח בריאות	ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח
בלתי מבוקר					
אלפי ש"ח					
1,873,134	-	-	801,811	244,119	827,204
248,312	-	-	184,454	38,660	25,198
1,624,822	-	-	617,357	205,459	802,006
1,381,569	(3,979)	37,592	35,709	11,541	1,300,705
266,712	(374)	1,051	-	-	266,035
50,256	(10,265)	16,704	35,269	3,595	4,953
1,357	-	1,357	-	-	-
3,324,716	(14,618)	56,704	688,335	220,595	2,373,700
2,802,248	-	-	630,351	152,160	2,019,737
(167,352)	-	-	(160,919)	15,723	(22,156)
2,634,896	-	-	469,432	167,883	1,997,581
367,861	(10,265)	6,899	148,750	78,968	143,510
173,679	(3,537)	13,334	28,391	11,883	123,608
4,989	-	935	-	-	4,054
15,453	(1,216)	13,430	1,103	213	1,923
3,196,878	(15,018)	34,598	647,676	258,947	2,270,675
3,908	-	5,159	(423)	(127)	(701)
131,746	400	27,265	40,236	(38,479)	102,324
169,204	-	39,785	78,394	7,612	43,413
300,950	400	67,050	118,630	(30,867)	145,737

פרמיות שהורווחו ברוטו
 פרמיות שהורווחו על-ידי מבטחי משנה
 פרמיות שהורווחו בשייר
 רווחים מהשקעות, נטו והכנסות מימון
 הכנסות מדמי ניהול
 הכנסות מעמלות
 הכנסות אחרות
 סך כל ההכנסות
 תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה ברוטו
 חלקם של מבטחי משנה בתשלומים ובשינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח
 תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה בשייר
 עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות
 הוצאות הנהלה וכלליות
 הוצאות אחרות
 הוצאות מימון
 סך כל ההוצאות
 חלק ברווחי (הפסדי) חברות כלולות
 רווח (הפסד) לפני מסים על ההכנסה
 רווח כולל אחר לפני מסים על ההכנסה
 סך כל הרווח (ההפסד) הכולל לפני מסים על ההכנסה

ליום 31 במרס, 2019					
בלתי מבוקר					
אלפי ש"ח					
19,892,134	-	-	7,312,003	1,412,595	11,167,536
28,040,864	-	-	-	85,356	27,955,508

התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה שאינם תלויי תשואה
 התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה תלויי תשואה

באור 3: - מגזרי פעילות (המשך)

ל-3 החודשים שהסתיימו ביום 31 במרס, 2018					
סה"כ	התאמות וקיצוזים	לא מיוחס למגזרי פעילות	ביטוח כללי	ביטוח בריאות	ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח
בלתי מבוקר					
אלפי ש"ח					
2,037,879	-	-	843,064	198,041	996,774
232,807	-	-	167,588	36,733	28,486
1,805,072	-	-	675,476	161,308	968,288
213,766	(5,075)	14,097	39,380	5,862	159,502
216,950	(328)	983	-	-	216,295
55,833	(10,863)	23,178	33,163	3,729	6,626
1,471	-	1,471	-	-	-
2,293,092	(16,266)	39,729	748,019	170,899	1,350,711
1,860,729	-	-	623,182	160,181	1,077,366
(189,959)	-	-	(129,699)	(39,597)	(20,663)
1,670,770	-	-	493,483	120,584	1,056,703
359,134	(10,863)	7,425	157,191	69,002	136,379
181,171	(5,240)	16,174	29,964	9,813	130,460
5,351	-	1,134	-	-	4,217
21,443	(163)	20,128	539	207	732
2,237,869	(16,266)	44,861	681,177	199,606	1,328,491
1,006	-	5,031	191	(587)	(3,629)
56,229	-	(101)	67,033	(29,294)	18,591
(31,772)	-	(23,145)	(14,709)	986	5,096
24,457	-	(23,246)	52,324	(28,308)	23,687

פרמיות שהורווחו ברוטו
 פרמיות שהורווחו על-ידי מבטחי משנה
 פרמיות שהורווחו בשייר
 רווחים מהשקעות, נטו והכנסות מימון
 הכנסות מדמי ניהול
 הכנסות מעמלות
 הכנסות אחרות
 סך כל ההכנסות
 תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה ברוטו
 חלקם של מבטחי משנה בתשלומים ובשינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח
 תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה בשייר
 עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות
 הוצאות הנהלה וכלליות
 הוצאות אחרות
 הוצאות מימון
 סך כל ההוצאות
 חלק ברווחי (הפסדי) חברות כלולות
 רווח (הפסד) לפני מסים על ההכנסה
 רווח (הפסד) כולל אחר לפני מסים על ההכנסה
 סך כל הרווח (ההפסד) הכולל לפני מסים על ההכנסה

ליום 31 במרס, 2018					
בלתי מבוקר					
אלפי ש"ח					
19,297,428	-	-	7,147,162	1,272,749	10,877,517
25,786,072	-	-	-	65,324	25,720,748

התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה שאינם תלויי תשואה
 התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה תלויי תשואה

באור 3: - מגזרי פעילות (המשך)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר, 2018					
התאמות	לא מיוחס	ביטוח	ביטוח	ביטוח חיים	
וקיזוזים	למגזרי פעילות	כללי	בריאות	וחסכון ארוך טווח	
סה"כ					
מבוקר					
אלפי ש"ח					
7,640,870	-	-	3,360,592	901,383	3,378,895
959,179	-	-	705,557	145,765	107,857
6,681,691	-	-	2,655,035	755,618	3,271,038
681,571	(17,149)	93,708	204,728	29,750	370,534
869,868	(1,188)	3,801	-	-	867,255
210,790	(38,549)	73,945	132,102	17,076	26,216
9,166	-	8,910	-	-	256
8,453,086	(56,886)	180,364	2,991,865	802,444	4,535,299
6,337,394	-	-	2,397,019	590,276	3,350,099
(694,841)	-	-	(478,766)	(145,499)	(70,576)
5,642,553	-	-	1,918,253	444,777	3,279,523
1,454,066	(38,549)	28,867	648,951	279,767	535,030
714,565	(17,686)	61,642	112,246	44,032	514,331
22,682	-	4,445	-	-	18,237
95,179	(651)	86,647	(800)	2,429	7,554
7,929,045	(56,886)	181,601	2,678,650	771,005	4,354,675
(28,164)	-	(11,968)	1,941	(2,644)	(15,493)
495,877	-	(13,205)	315,156	28,795	165,131
(221,976)	-	(89,558)	(96,352)	(5,315)	(30,751)
273,901	-	(102,763)	218,804	23,480	134,380

פרמיות שהורווחו ברוטו
 פרמיות שהורווחו על-ידי מבטחי משנה
 פרמיות שהורווחו בשייר
 רווחים מהשקעות, נטו והכנסות מימון
 הכנסות מדמי ניהול
 הכנסות מעמלות
 הכנסות אחרות
 סך כל ההכנסות
 תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה ברוטו
 חלקם של מבטחי משנה בתשלומים ובשינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח
 תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה בשייר
 עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות
 הוצאות הנהלה וכלליות
 הוצאות אחרות
 הוצאות מימון
 סך כל ההוצאות
 חלק ברווחי (הפסדי) חברות כלולות
 רווח (הפסד) לפני מסים על ההכנסה
 הפסד כולל אחר לפני מסים על ההכנסה
 סך כל הרווח (הפסד) הכולל לפני מסים על ההכנסה

ליום 31 בדצמבר, 2018					
מבוקר					
אלפי ש"ח					
19,477,460	-	-	7,025,595	1,362,821	11,089,044
26,636,097	-	-	-	78,993	26,557,104

התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה שאינם תלויי תשואה
 התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה תלויי תשואה

באור 3: - מגזרי פעילות (המשך)

א. נתונים נוספים אודות מגזר ביטוח כללי

ל-3 החודשים שהסתיימו ביום 31 במרס, 2019					
רכב חובה	רכב רכוש	ענפי רכוש		סה"כ	
		ענפי רכוש (ואחרים *)	חבויות (אחרים **)		
בלתי מבוקר					
אלפי ש"ח					
236,612	492,105	164,313	136,110	1,029,140	פרמיות ברוטו
42,807	29,528	110,257	65,775	248,367	פרמיות ביטוח משנה
193,805	462,577	54,056	70,335	780,773	פרמיות בשייר
(46,201)	(92,866)	(1,361)	(22,988)	(163,416)	שינוי ביתרת פרמיה שטרם הורווחה, בשייר
147,604	369,711	52,695	47,347	617,357	פרמיות שהורווחו בשייר
17,329	9,219	1,619	7,542	35,709	רווחים מהשקעות, נטו והכנסות מימון
8,595	1,119	20,699	4,856	35,269	הכנסות מעמלות
173,528	380,049	75,013	59,745	688,335	סך כל ההכנסות
184,815	264,898	113,896	66,742	630,351	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח ברוטו
(40,392)	(16,864)	(88,495)	(15,168)	(160,919)	חלקם של מבטחי המשנה בתשלומים ובשינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח
144,423	248,034	25,401	51,574	469,432	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח בשייר
17,945	81,973	35,847	12,985	148,750	עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות
9,588	10,951	5,271	2,581	28,391	הוצאות הנהלה וכלליות
292	381	270	160	1,103	הוצאות מימון
172,248	341,339	66,789	67,300	647,676	סך כל ההוצאות
(225)	(67)	(13)	(118)	(423)	חלק בהפסדי חברות כלולות רווח (הפסד) לפני מסים על ההכנסה
1,055	38,643	8,211	(7,673)	40,236	רווח כולל אחר לפני הטבת מס
47,818	13,665	1,745	15,166	78,394	סך הכל הרווח הכולל לפני מסים על ההכנסה
48,873	52,308	9,956	7,493	118,630	התחייבויות בגין חוזי ביטוח, ברוטו ליום 31 במרס, 2019 (בלתי מבוקר)
3,683,862	1,190,482	728,207	1,709,452	7,312,003	התחייבויות בגין חוזי ביטוח, בשייר ליום 31 במרס, 2019 (בלתי מבוקר)
3,222,518	1,118,996	176,179	1,218,706	5,736,399	

(* ענפי רכוש ואחרים כוללים בעיקר תוצאות מענפי ביטוח אבדן רכוש, בתי עסק ודירות אשר הפעילות בגינם מהווה 82% מסך הפרמיות בענפים אלו.

(** ענפי חבויות אחרים כוללים בעיקר תוצאות מענפי ביטוח מעבידים, צד ג' ואחריות מקצועית אשר הפעילות בגינם מהווה 88% מסך הפרמיות בענפים אלו.

באור 3: - מגזרי פעילות (המשך)

א. נתונים נוספים אודות מגזר ביטוח כללי (המשך)

ל-3 החודשים שהסתיימו ביום 31 במרס, 2018

רכב חובה	רכב רכוש	ענפי רכוש (ואחרים *)	ענפי חבויות (אחרים **)	סה"כ	
247,322	517,457	171,581	121,194	1,057,554	פרמיות ברוטו
44,878	26,339	102,356	49,985	223,558	פרמיות ביטוח משנה
202,444	491,118	69,225	71,209	833,996	פרמיות בשייר
(33,257)	(94,485)	(9,056)	(21,722)	(158,520)	שינוי ביתרת פרמיה שטרם הורווחה, בשייר
169,187	396,633	60,169	49,487	675,476	פרמיות שהורווחו בשייר
18,287	9,405	2,706	8,982	39,380	רווחים מהשקעות, נטו והכנסות מימון
7,750	2,962	17,159	5,292	33,163	הכנסות מעמלות
195,224	409,000	80,034	63,761	748,019	סך כל ההכנסות
166,363	290,183	101,761	64,875	623,182	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח ברוטו
(21,122)	(18,153)	(73,891)	(16,533)	(129,699)	חלקם של מבטחי המשנה בתשלומים ובשינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח
145,241	272,030	27,870	48,342	493,483	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח בשייר
20,066	86,426	36,630	14,069	157,191	עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות
10,654	10,890	5,372	3,048	29,964	הוצאות הנהלה וכלליות
177	158	88	116	539	הוצאות מימון
176,138	369,504	69,960	65,575	681,177	סך כל ההוצאות
99	33	7	52	191	חלק ברווחי חברות כלולות
19,185	39,529	10,081	(1,762)	67,033	רווח (הפסד) לפני מסים על ההכנסה
(9,293)	(2,529)	(92)	(2,795)	(14,709)	הפסד כולל אחר לפני הטבת מס
9,892	37,000	9,989	(4,557)	52,324	סך הכל הרווח (ההפסד) הכולל לפני מסים על ההכנסה
3,531,165	1,251,159	671,048	1,693,790	7,147,162	התחייבויות בגין חוזי ביטוח, ברוטו ליום 31 במרס, 2018 (בלתי מבוקר)
3,231,042	1,189,876	193,746	1,181,619	5,796,283	התחייבויות בגין חוזי ביטוח, בשייר ליום 31 במרס, 2018 (בלתי מבוקר)

(* ענפי רכוש ואחרים כוללים בעיקר תוצאות מענפי ביטוח אבדן רכוש, בתי עסק ודירות אשר הפעילות בגינם מהווה 78% מסך הפרמיות בענפים אלו.

(**) ענפי חבויות אחרים כוללים בעיקר תוצאות מענפי ביטוח מעבידים, צד ג' ואחריות מקצועית אשר הפעילות בגינם מהווה 87% מסך הפרמיות בענפים אלו.

באור 3: - מגזרי פעילות (המשך)

א. נתונים נוספים אודות מגזר ביטוח כללי (המשך)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר, 2018					
רכב חובה	רכב רכוש	ענפי רכוש (ואחרים *)	ענפי חבויות		
			אחרים (**)	סה"כ	
מבוקר אלפי ש"ח					
770,933	1,602,407	585,039	323,793	3,282,172	פרמיות ברוטו
158,980	68,443	364,717	136,170	728,310	פרמיות ביטוח משנה
611,953	1,533,964	220,322	187,623	2,553,862	פרמיות בשייר
40,849	51,533	5,235	3,556	101,173	שינוי ביתרת פרמיה שטרם הורווחה, בשייר
652,802	1,585,497	225,557	191,179	2,655,035	פרמיות שהורווחו בשייר
101,296	51,415	10,666	41,351	204,728	רווחים מהשקעות, נטו והכנסות מימון
34,869	8,290	72,055	16,888	132,102	הכנסות מעמלות
788,967	1,645,202	308,278	249,418	2,991,865	סך כל ההכנסות
794,309	1,085,348	311,332	206,030	2,397,019	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח ברוטו
(146,771)	(65,800)	(224,614)	(41,581)	(478,766)	חלקם של מבטחי המשנה בתשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח
647,538	1,019,548	86,718	164,449	1,918,253	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח בשייר
82,337	361,777	147,006	57,831	648,951	עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות
37,929	42,821	20,860	10,636	112,246	הוצאות הנהלה וכלליות
(1,205)	(183)	327	261	(800)	הוצאות מימון
766,599	1,423,963	254,911	233,177	2,678,650	סך כל ההוצאות
1,008	330	69	534	1,941	חלק ברווחי חברות כלולות
23,376	221,569	53,436	16,775	315,156	רווח לפני מסים על ההכנסה
(58,798)	(18,015)	(2,231)	(17,308)	(96,352)	הפסד כולל אחר לפני מסים על ההכנסה
(35,422)	203,554	51,205	(533)	218,804	סך הכל הרווח (ההפסד) הכולל לפני מסים על ההכנסה
3,627,088	1,104,529	659,824	1,634,154	7,025,595	התחייבויות בגין חוזי ביטוח, ברוטו ליום 31 בדצמבר, 2018 (מבוקר)
3,206,841	1,042,278	173,507	1,175,126	5,597,752	התחייבויות בגין חוזי ביטוח, בשייר ליום 31 בדצמבר, 2018 (מבוקר)

(* ענפי רכוש ואחרים כוללים בעיקר תוצאות מענפי ביטוח אבדן רכוש, בתי עסק ודירות אשר הפעילות בגינם מהווה 80% מסך הפרמיות בענפים אלו.

(**) ענפי חבויות אחרים כוללים בעיקר תוצאות מענפי ביטוח מעבידים, צד ג' ואחריות מקצועית אשר הפעילות בגינם מהווה 83% מסך הפרמיות בענפים אלו.

ב. נתונים נוספים אודות מגזר ביטוח חיים וחיסכון ארוך טווח

ל-3 החודשים שהסתיימו ביום 31 במרס, 2019			
גמל	פנסיה	ביטוח חיים	סה"כ
בלתי מבוקר			
אלפי ש"ח			
-	-	827,204	827,204
-	-	25,198	25,198
-	-	802,006	802,006
52,415	2,387	1,245,903	1,300,705
33,573	132,756	99,706	266,035
-	-	4,953	4,953
85,988	135,143	2,152,569	2,373,700
פרמיות שהורווחו ברוטו			
פרמיות שהורווחו על-ידי מבטחי משנה			
פרמיות שהורווחו בשייר			
רווחים מהשקעות, נטו והכנסות מימון			
הכנסות מדמי ניהול			
הכנסות מעמלות			
סך כל ההכנסות			
40,905	-	1,978,832	2,019,737
תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה ברוטו			
חלקם של מבטחי המשנה בתשלומים ובשינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח			
-	-	(22,156)	(22,156)
40,905	-	1,956,676	1,997,581
תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה בשייר			
9,228	29,090	105,192	143,510
16,926	56,861	49,821	123,608
1,604	2,450	-	4,054
243	1,098	582	1,923
68,905	89,499	2,112,271	2,270,675
עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות			
הוצאות הנהלה וכלליות			
הוצאות אחרות			
הוצאות מימון			
סך כל ההוצאות			
-	-	(701)	(701)
17,083	45,644	39,597	102,324
חלק בהפסדי חברות כלולות			
רווח לפני מסים על ההכנסה			
(2)	(9)	43,424	43,413
רווח (הפסד) כולל אחר לפני מסים על ההכנסה			
17,081	45,635	83,021	145,737
סך כל הרווח הכולל לפני מסים על ההכנסה			

באור 3: - מגזרי פעילות (המשך)

ב. נתונים נוספים אודות מגזר ביטוח חיים וחיסכון ארוך טווח (המשך)

ל-3 החודשים שהסתיימו ביום 31 במרס, 2018			
גמל	פנסיה	ביטוח חיים	סה"כ
בלתי מבוקר			
אלפי ש"ח			
-	-	996,774	996,774
-	-	28,486	28,486
-	-	968,288	968,288
44,068	(365)	115,799	159,502
30,526	126,212	59,557	216,295
-	-	6,626	6,626
74,594	125,847	1,150,270	1,350,711
39,954	-	1,037,412	1,077,366
-	-	(20,663)	(20,663)
39,954	-	1,016,749	1,056,703
7,888	27,081	101,410	136,379
16,143	60,192	54,125	130,460
1,767	2,450	-	4,217
39	73	620	732
65,791	89,796	1,172,904	1,328,491
-	-	(3,629)	(3,629)
8,803	36,051	(26,263)	18,591
29	82	4,985	5,096
8,832	36,133	(21,278)	23,687

פרמיות שהורווחו ברוטו
 פרמיות שהורווחו על-ידי מבטחי משנה
 פרמיות שהורווחו בשייר
 רווחים (הפסדים) מהשקעות, נטו והכנסות מימון
 הכנסות מדמי ניהול
 הכנסות מעמלות
 סך כל ההכנסות
 תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח
 וחוזי השקעה ברוטו
 חלקם של מבטחי המשנה בתשלומים ובשינוי
 בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח
 תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה בשייר
 עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות
 הוצאות הנהלה וכלליות
 הוצאות אחרות
 הוצאות מימון
 סך כל ההוצאות
 חלק בהפסדי חברות כלולות
 רווח (הפסד) לפני מסים על ההכנסה
 רווח כולל אחר לפני מסים על ההכנסה
 סך כל הרווח (הפסד) הכולל לפני מסים על ההכנסה

באור 3: - מגזרי פעילות (המשך)

ב. נתונים נוספים אודות מגזר ביטוח חיים וחיסכון ארוך טווח (המשך)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר, 2018				
סה"כ	ביטוח חיים	פנסיה	גמל	
מבוקר				
אלפי ש"ח				
3,378,895	3,378,895	-	-	פרמיות שהורווחו ברוטו
107,857	107,857	-	-	פרמיות שהורווחו על-ידי מבטחי משנה
3,271,038	3,271,038	-	-	פרמיות שהורווחו בשייר
370,534	101,257	(922)	270,199	רווחים (הפסדים) מהשקעות, נטו והכנסות מימון
867,255	209,133	533,272	124,850	הכנסות מדמי ניהול
26,216	26,216	-	-	הכנסות מעמלות
256	255	1	-	הכנסות אחרות
4,535,299	3,607,899	532,351	395,049	סך כל ההכנסות
				תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח
3,350,099	3,076,509	-	273,590	וחוזי השקעה ברוטו
				חלקם של מבטחי המשנה בתשלומים ובשינוי
(70,576)	(70,576)	-	-	בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח
				תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה בשייר
3,279,523	3,005,933	-	273,590	עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות
535,030	382,084	116,176	36,770	הוצאות הנהלה וכלליות
514,331	214,607	233,832	65,892	הוצאות אחרות
18,237	-	11,054	7,183	הוצאות מימון
7,554	7,241	153	160	סך כל ההוצאות
4,354,675	3,609,865	361,215	383,595	חלק בהפסדי חברות כלולות
(15,493)	(15,493)	-	-	רווח (הפסד) לפני מסים על ההכנסה
165,131	(17,459)	171,136	11,454	רווח (הפסד) כולל אחר לפני מסים על ההכנסה
(30,751)	(31,029)	214	64	סך כל הרווח (ההפסד) הכולל לפני מסים על ההכנסה
134,380	(48,488)	171,350	11,518	

באור 3: - מגזרי פעילות (המשך)

ב. נתונים נוספים אודות מגזר ביטוח חיים וחיסכון ארוך טווח (המשך)

סה"כ	קופות גמל מבטיחות תשואה	פוליסות ללא מרכיב חסכון סיכון הנמכר כפוליסה בודדת		פוליסות הכוללות מרכיב חסכון (לרבות נספחים) לפי מועד הנפקת הפוליסה		נתונים לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 31 במרץ, 2019	
		קבוצתי	פרט	משנת 2004		עד שנת 2003	עד שנת 1990 (1)
				תלוי תשואה	שאינו תלוי תשואה		
בלתי מבוקר אלפי ש"ח							
827,204		10,347	128,786	481,441	68,068	125,695	12,867
278,500		-	-	278,473	-	25	2
166,566	11,095	-	-	36,055	25,110	63,651	30,655
1,772,580		7,910	65,700	903,868	99,230	647,002	48,870
247,157	40,905	-	-	205,872	43	69	268
83,021	-	4,207	7,860	(18,710)	(8,462)	66,176	31,950
62,716							
145,737							

פרמיות ברוטו
תקבולים בגין חוזי השקעה שנזקפו
ישירות לעתודות ביטוח
מרווח פיננסי כולל דמי ניהול (2)
תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח
ברוטו
תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי
השקעה
סך כל הרווח (ההפסד) הכולל מעסקי ביטוח
חיים
רווח מפנסיה וגמל
סה"כ רווח מביטוח חיים וחיסכון ארוך טווח

(1) המוצרים שהונפקו עד לשנת 1990 (לרבות הגדלות בגינם) היו בעיקרם מבטיחי תשואה והם מגובים בעיקרם באגרות חוב מיועדות.

(2) המרווח הפיננסי אינו כולל הכנסות נוספות של מנורה ביטוח, הנגבות כשיעור מהפרמיה והוא מחושב לפני ניכוי הוצאות לניהול ההשקעות. המרווח הפיננסי בפוליסות עם תשואה מובטחת וקופות גמל מבטיחות תשואה מבוסס על ההכנסות מהשקעות בפועל (לרבות רווח כולל אחר) לתקופת הדוח בניכוי מכפלה של שיעור התשואה המובטחת לתקופה, כשהוא מוכפל בעתודה הממוצעת לתקופה בקרנות הביטוח וקופות הגמל מבטיחות התשואה השונות. בחוזים תלויי תשואה, המרווח הפיננסי הינו סך דמי הניהול הקבועים והמשתנים, המחושבים על בסיס התשואה והיתרה הממוצעת של עתודות הביטוח.

באור 3: - מגזרי פעילות (המשך)

ב. נתונים נוספים אודות מגזר ביטוח חיים וחיסכון ארוך טווח (המשך)

סה"כ	קופות גמל מבטיחות תשואה	פוליסות ללא מרכיב חסכון		פוליסות הכוללות מרכיב חסכון (לרבות נספחים) לפי מועד הנפקת הפוליסה			
		סיכון הנמכר כפוליסה בודדת		משנת 2004			
		קבוצתי	פרט	תלוי תשואה	שאינו תלוי תשואה	עד שנת 2003	עד שנת (1) 1990
בלתי מבוקר אלפי ש"ח							
996,774		8,277	120,312	505,304	218,829	130,118	13,934
284,824		-	-	284,819	-	5	-
78,997	4,046	-	-	32,738	6,327	26,820	9,067
1,028,174		2,723	52,151	507,001	222,754	179,519	64,027
49,192	39,954	-	-	9,178	28	6	25
(21,278)	-	5,310	7,336	(24,243)	(799)	(4,665)	(4,217)
44,965							
23,687							

פרמיות ברוטו
תקבולים בגין חוזי השקעה שנזקפו
ישירות לעתודות ביטוח
מרווח פיננסי כולל דמי ניהול (2)
תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח
ברוטו
תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי
השקעה
סך כל הרווח (ההפסד) הכולל מעסקי ביטוח
חיים
רווח מפנסיה וגמל
סה"כ רווח מביטוח חיים וחיסכון ארוך טווח

(1) המוצרים שהונפקו עד לשנת 1990 (לרבות הגדלות בגינם) היו בעיקרם מבטיחי תשואה והם מגובים בעיקרם באגרות חוב מיועדות.

(2) המרווח הפיננסי אינו כולל הכנסות נוספות של מנורה ביטוח, הנגבות כשיעור מהפרמיה והוא מחושב לפני ניכוי הוצאות לניהול ההשקעות. המרווח הפיננסי בפוליסות עם תשואה מובטחת וקופות גמל מבטיחות תשואה מבוסס על ההכנסות מהשקעות בפועל (לרבות רווח כולל אחר) לתקופת הדוח בניכוי מכפלה של שיעור התשואה המובטחת לתקופה, כשהוא מוכפל בעתודה הממוצעת לתקופה בקרנות הביטוח וקופות הגמל מבטיחות התשואה השונות. בחוזים תלויי תשואה, המרווח הפיננסי הינו סך דמי הניהול הקבועים והמשתנים, המחושבים על בסיס התשואה והיתרה הממוצעת של עתודות הביטוח.

באור 3: - מגזרי פעילות (המשך)

ב. נתונים נוספים אודות מגזר ביטוח חיים וחיסכון ארוך טווח (המשך)

		פוליסות הכוללות מרכיב חסכון (לרבות נספחים) לפי מועד הנפקת הפוליסה				נתונים לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר, 2018	
		פוליסות ללא מרכיב חסכון		פוליסות ללא מרכיב חסכון			
		סיכון הנמכר כפוליסה בודדת		מסגרת 2004			
				תלוי תשואה	שאינו תלוי תשואה	עד שנת 2003	עד שנת 1990 (1)
סה"כ	קופות גמל מבטיחות תשואה	קבוצתי	פרט	תלוי תשואה	שאינו תלוי תשואה	עד שנת 2003	עד שנת 1990 (1)
מבוקר							
אלפי ש"ח							
3,378,895		35,556	498,709	2,015,154	267,169	507,869	54,438
1,200,767		-	-	1,200,686	-	80	1
192,057	(3,000)	-	-	136,908	8,461	72,225	(22,537)
3,113,418		26,133	232,077	1,864,567	250,978	433,539	306,124
236,681	273,590	-	-	(37,031)	14	(66)	174
(48,488)		7,755	38,024	(83,314)	21,602	21,516	(54,071)
182,868							
134,380							

פרמיות ברוטו
 תקבולים בגין חוזי השקעה שנזקפו
 ישירות לעתודות ביטוח
 מרווח פיננסי כולל דמי ניהול (2)
 תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח ברוטו
 תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי השקעה
 סך כל הרווח (ההפסד) הכולל מעסקי ביטוח חיים
 רווח מפנסיה וגמל
 סה"כ רווח מביטוח חיים וחיסכון ארוך טווח

(1) המוצרים שהונפקו עד לשנת 1990 (לרבות הגדלות בגינם) היו בעיקרם מבטיחי תשואה והם מגובים בעיקרם באגרות חוב מיועדות.

(2) המרווח הפיננסי אינו כולל הכנסות נוספות של מנורה ביטוח, הנגבות כשיעור מהפרמיה והוא מחושב לפני ניכוי הוצאות לניהול ההשקעות. המרווח הפיננסי בפוליסות עם תשואה מובטחת וקופות גמל מבטיחות תשואה מבוסס על ההכנסות מהשקעות בפועל (לרבות רווח כולל אחר) לתקופת הדוח בניכוי מכפלה של שיעור התשואה המובטחת לתקופה, כשהוא מוכפל בעתודה הממוצעת לתקופה בקרנות הביטוח וקופות הגמל מבטיחות התשואה השונות. בחוזים תלויי תשואה, המרווח הפיננסי הינו סך דמי הניהול הקבועים והמשתנים, המחושבים על בסיס התשואה והיתרה הממוצעת של עתודות הביטוח.

באור 3: - מגזרי פעילות (המשך)

ג. נתונים נוספים אודות מגזר ביטוח בריאות

נתונים לשלושה חודשים שהסתיימו

ביום 31 במרס, 2019

סה"כ	אחר (**)		סיעודי	
	זמן קצר	זמן ארוך	קבוצתי	פרט
	בלתי מבוקר			
	אלפי ש"ח			
261,844	(* 39,043)	(* 179,074)	21,799	21,928
152,160	16,529	99,438	20,458	15,735

פרמיות ברוטו

תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח ברוטו

(* מתוכם, לזמן ארוך פרמיות פרט בסך של 150,018 אלפי ש"ח ופרמיות קולקטיב בסך של 29,056 אלפי ש"ח ולזמן קצר כל הפרמיות הינן פרמיות פרט.
 (** הכיסוי המהותי ביותר הכלול בביטוח בריאות אחר לזמן ארוך הינו הוצאות רפואיות, ולזמן קצר הינו עובדים זרים.

נתונים לשלושה חודשים שהסתיימו

ביום 31 במרס, 2018

סה"כ	אחר (**)		סיעודי	
	זמן קצר	זמן ארוך	קבוצתי	פרט
	בלתי מבוקר			
	אלפי ש"ח			
215,858	(* 34,691)	(* 160,610)	(11)	20,568
160,181	14,235	85,687	443	59,816

פרמיות ברוטו

תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח ברוטו

(* מתוכם, לזמן ארוך פרמיות פרט בסך של 136,902 אלפי ש"ח ופרמיות קולקטיב בסך של 23,708 אלפי ש"ח ולזמן קצר כל הפרמיות הינן פרמיות פרט.
 (** הכיסוי המהותי ביותר הכלול בביטוח בריאות אחר לזמן ארוך הינו הוצאות רפואיות, ולזמן קצר הינו עובדים זרים.

נתונים לשנה שהסתיימה

ביום 31 בדצמבר, 2018

סה"כ	אחר (**)		סיעודי	
	זמן קצר	זמן ארוך	קבוצתי	פרט
	מבוקר			
	אלפי ש"ח			
905,438	(* 78,451)	(* 675,533)	66,264	85,190
590,276	56,336	380,504	55,059	98,377

פרמיות ברוטו

תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח ברוטו

(* מתוכם, לזמן ארוך פרמיות פרט בסך של 568,509 אלפי ש"ח ופרמיות קולקטיב בסך של 107,024 אלפי ש"ח ולזמן קצר כל הפרמיות הינן פרמיות פרט.
 (** הכיסוי המהותי ביותר הכלול בביטוח בריאות אחר לזמן ארוך הינו הוצאות רפואיות, ולזמן קצר הינו עובדים זרים.

באור 4: - מכשירים פיננסיים

א. נכסים עבור חוזים תלויי תשואה

1. להלן פירוט הנכסים המוחזקים כנגד חוזי ביטוח וחוזי השקעה תלויי תשואה:

ליום	ליום 31 במרס		
	2018	2019	
31 בדצמבר	בלתי מבוקר		
מבוקר	אלפי ש"ח		
70,435	76,942	70,527	נדל"ן להשקעה
			השקעות פיננסיות:
9,122,493	7,927,509	9,470,195	נכסי חוב סחירים
4,254,491	4,173,554	4,338,038	נכסי חוב שאינם סחירים (*)
5,792,166	5,603,748	6,019,723	מניות
5,991,345	5,631,165	6,418,896	השקעות פיננסיות אחרות (**)
25,160,495	23,335,976	26,246,852	סך הכל השקעות פיננסיות
1,579,433	2,246,073	1,954,165	מזומנים ושווי מזומנים
298,360	188,389	193,859	אחר
<u>27,108,723</u>	<u>25,847,380</u>	<u>28,465,403</u>	סך הכל נכסים עבור חוזים תלויי תשואה
<u>547,446</u>	<u>504,390</u>	<u>514,661</u>	(*) כולל נכסים שנמדדו לפי עלות מופחתת
<u>595,753</u>	<u>570,071</u>	<u>571,838</u>	השווי ההוגן של הנכסים כאמור

(**) השקעות פיננסיות אחרות כוללות בעיקר השקעות בקרנות סל, תעודות השתתפות בקרנות נאמנות, קרנות השקעה, נגזרים פיננסיים, חוזים עתידיים, אופציות ומוצרים מובנים.

2. שווי הוגן של נכסים פיננסיים בחלוקה לרמות

הטבלה שלהלן מציגה ניתוח של הנכסים הפיננסיים המוצגים בשווי הוגן דרך רווח והפסד. הרמות השונות הוגדרו באופן הבא:

- רמה 1- שווי הוגן הנמדד על ידי שימוש במחירים מצוטטים (לא מתואמים) בשוק פעיל למכשירים זהים.
- רמה 2- שווי הוגן הנמדד על ידי שימוש בנתונים נצפים, ישירים או בלתי ישירים, שאינם כלולים ברמה 1 לעיל.
- רמה 3- שווי הוגן הנמדד על ידי שימוש בנתונים שאינם מבוססים על נתוני שוק נצפים.

עבור מכשירים פיננסיים אשר מוכרים בשווי הוגן באופן עיתי, מתבצעת הערכה בסוף כל תקופת דיווח האם נעשו העברות בין הרמות השונות של מדרג השווי ההוגן.

באור 4: - מכשירים פיננסיים (המשך)

א. נכסים עבור חוזים תלויי תשואה (המשך)

2. שווי הוגן של נכסים פיננסיים בחלוקה לרמות (המשך)

ליום 31 במרס, 2019			
סה"כ	רמה 3	רמה 2	רמה 1
בלתי מבוקר			
אלפי ש"ח			
9,470,195	-	1,575,184	7,895,011
3,823,377	25,983	3,797,394	-
6,019,723	100,567	42,325	5,876,831
6,418,896	1,656,080	1,378,284	3,384,532
<u>25,732,191</u>	<u>1,782,630</u>	<u>6,793,187</u>	<u>17,156,374</u>

השקעות פיננסיות:
 נכסי חוב סחירים
 נכסי חוב שאינם סחירים
 מניות
 השקעות פיננסיות אחרות
 סה"כ

ליום 31 במרס, 2018			
סה"כ	רמה 3	רמה 2	רמה 1
בלתי מבוקר			
אלפי ש"ח			
7,927,509	-	1,267,463	6,660,046
3,669,164	20,655	3,648,509	-
5,603,748	39,094	21,598	5,543,056
5,631,165	1,409,524	1,536,877	2,684,764
<u>22,831,586</u>	<u>1,469,273</u>	<u>6,474,447</u>	<u>14,887,866</u>

השקעות פיננסיות:
 נכסי חוב סחירים
 נכסי חוב שאינם סחירים
 מניות
 השקעות פיננסיות אחרות
 סה"כ

ליום 31 בדצמבר, 2018			
סה"כ	רמה 3	רמה 2	רמה 1
מבוקר			
אלפי ש"ח			
9,122,493	-	1,616,087	7,506,406
3,707,045	26,382	3,680,663	-
5,792,166	76,569	28,426	5,687,171
5,991,345	1,647,522	1,258,485	3,085,338
<u>24,613,049</u>	<u>1,750,473</u>	<u>6,583,661</u>	<u>16,278,915</u>

השקעות פיננסיות:
 נכסי חוב סחירים
 נכסי חוב שאינם סחירים
 מניות
 השקעות פיננסיות אחרות
 סה"כ

באור 4: - מכשירים פיננסיים (המשך)

א. נכסים עבור חוזים תלויי תשואה (המשך)

3. נכסים הנמדדים בשווי הוגן ברמה 3

מדידת שווי הוגן במועד הדיווח			
נכסים פיננסיים בשווי הוגן דרך רווח והפסד			
בלתי מבוקר			
אלפי ש"ח			
	השקעות פיננסיות אחרות	מניות	נכסי חוב שאינם סחירים
סה"כ			
1,750,473	1,647,522	76,569	26,382
(57,539)	(57,480)	(154)	95
136,181	111,829	24,352	-
(43,109)	(42,883)	-	(226)
(3,376)	(2,908)	(200)	(268)
<u>1,782,630</u>	<u>1,656,080</u>	<u>100,567</u>	<u>25,983</u>
<u>(50,917)</u>	<u>(50,776)</u>	<u>(86)</u>	<u>(55)</u>

יתרה ליום 1 בינואר, 2019 (מבוקר)
 סך הרווחים (הפסדים) שהוכרו ברווח והפסד (*)
 רכישות
 מכירות
 פדיונות

יתרה ליום 31 במרס, 2019

(* מתוכם - סך ההפסדים לתקופה שלא מומשו ושהוכרו ברווח והפסד בגין נכסים המוחזקים נכון ליום 31 במרס, 2019

בתקופת הדוח לא היו מעברים מהותיים בין רמה 1 ובין רמה 2.

באור 4: - מכשירים פיננסיים (המשך)

א. נכסים עבור חוזים תלויי תשואה (המשך)

3. נכסים הנמדדים בשווי הוגן ברמה 3 (המשך)

מדידת שווי הוגן במועד הדיווח			
נכסים פיננסיים בשווי הוגן דרך רווח והפסד			
בלתי מבוקר			
אלפי ש"ח			
	השקעות פיננסיות	מניות	נכסי חוב שאינם סחירים
סה"כ	אחרות		
1,375,842	1,314,927	36,768	24,147
46,321	42,266	2,375	1,680
93,965	93,814	151	-
(42,643)	(40,424)	-	(2,219)
(4,212)	(1,059)	(200)	(2,953)
<u>1,469,273</u>	<u>1,409,524</u>	<u>39,094</u>	<u>20,655</u>
			יתרה ליום 1 בינואר, 2018 (מבוקר)
			סך הרווחים שהוכרו ברווח והפסד (*)
			רכישות
			מכירות
			פדיונות
			יתרה ליום 31 במרס, 2018
			(*) מתוכם - סך הרווחים לתקופה שלא מומשו ושהוכרו ברווח והפסד בגין נכסים המוחזקים נכון ליום 31 במרס, 2018
<u>59,483</u>	<u>55,947</u>	<u>2,404</u>	<u>1,132</u>

בשלושת החודשים שהסתיימו ביום 31 במרס, 2018, לא היו מעברים מהותיים בין רמה 1 ובין רמה 2.

מדידת שווי הוגן במועד הדיווח			
נכסים פיננסיים בשווי הוגן דרך רווח והפסד			
מבוקר			
אלפי ש"ח			
	השקעות פיננסיות	מניות	נכסי חוב שאינם סחירים
סה"כ	אחרות		
1,375,842	1,314,927	36,768	24,147
166,174	158,069	7,393	712
432,479	398,720	33,036	723
(228,772)	(222,478)	-	(6,294)
(6,747)	(1,059)	(799)	(4,889)
12,154	-	171	11,983
(657)	(657)	-	-
<u>1,750,473</u>	<u>1,647,522</u>	<u>76,569</u>	<u>26,382</u>
			יתרה ליום 1 בינואר, 2018
			סך הרווחים שהוכרו ברווח והפסד (*)
			רכישות
			מכירות
			פדיונות
			העברות אל רמה 3
			העברות מתוך רמה 3
			יתרה ליום 31 בדצמבר, 2018
			(*) מתוכם - סך הרווחים (הפסדים) לתקופה שלא מומשו ושהוכרו ברווח והפסד בגין נכסים המוחזקים נכון ליום 31 בדצמבר, 2018
<u>180,862</u>	<u>174,664</u>	<u>7,501</u>	<u>(1,303)</u>

העברות אל רמה 3 ומתוך רמה 3 נובעות משינויים בטכניקות ההערכה של ניירות ערך.

באור 4: - מכשירים פיננסיים (המשך)

ב. השקעות פיננסיות אחרות

1. נכסי חוב שאינם סחירים

ההרכב:

ליום 31 במרס, 2019	
ערך בספרים	שווי הוגן
בלתי מבוקר	
אלפי ש"ח	
6,862,390	9,129,011
5,263,422	5,603,763
12,125,812	14,732,774

אגרות חוב ממשלתיות

אג"ח מיועדות

נכסי חוב אחרים:

שאינם ניתנים להמרה

סך הכל נכסי חוב שאינם סחירים

ליום 31 במרס, 2018	
ערך בספרים	שווי הוגן
בלתי מבוקר	
אלפי ש"ח	
6,847,900	8,992,081
5,078,092	5,540,498
11,925,992	14,532,579

אגרות חוב ממשלתיות

אג"ח מיועדות

נכסי חוב אחרים:

שאינם ניתנים להמרה

סך הכל נכסי חוב שאינם סחירים

ליום 31 בדצמבר, 2018	
ערך בספרים	שווי הוגן
מבוקר	
אלפי ש"ח	
6,824,094	8,758,662
5,292,210	5,479,090
12,116,304	14,237,752

אגרות חוב ממשלתיות

אג"ח מיועדות

נכסי חוב אחרים:

שאינם ניתנים להמרה

סך הכל נכסי חוב שאינם סחירים

באור 4: - מכשירים פיננסיים (המשך)

ב. השקעות פיננסיות אחרות (המשך)

2. שווי הוגן של נכסים פיננסיים בחלוקה לרמות

הטבלה שלהלן מציגה ניתוח של הנכסים הפיננסיים המוצגים בשווי הוגן. הרמות השונות הוגדרו בסעיף א.2. לעיל.

עבור מכשירים פיננסיים אשר מוכרים בשווי הוגן באופן עיתי, מתבצעת הערכה בסוף כל תקופת דיווח האם נעשו העברות בין הרמות השונות של מדרג השווי ההוגן.

החברה מחזיקה במכשירים פיננסיים הנמדדים בשווי הוגן לפי הסיווגים כדלקמן:

ליום 31 במרס, 2019				
סה"כ	רמה 3	רמה 2	רמה 1	
בלתי מבוקר				
אלפי ש"ח				
4,736,193	-	647,458	4,088,735	נכסי חוב סחירים
531,966	74,371	3,098	454,497	מניות
1,485,851	572,755	383,365	529,731	השקעות פיננסיות אחרות
<u>6,754,010</u>	<u>647,126</u>	<u>1,033,921</u>	<u>5,072,963</u>	סה"כ

ליום 31 במרס, 2018				
סה"כ	רמה 3	רמה 2	רמה 1	
בלתי מבוקר				
אלפי ש"ח				
4,794,817	-	484,547	4,310,270	נכסי חוב סחירים
405,643	25,494	2,032	378,117	מניות
1,711,412	321,524	528,333	861,555	השקעות פיננסיות אחרות
<u>6,911,872</u>	<u>347,018</u>	<u>1,014,912</u>	<u>5,549,942</u>	סה"כ

ליום 31 בדצמבר, 2018				
סה"כ	רמה 3	רמה 2	רמה 1	
מבוקר				
אלפי ש"ח				
4,645,618	-	614,563	4,031,055	נכסי חוב סחירים
503,911	57,878	1,449	444,584	מניות
1,556,838	531,895	461,759	563,184	אחרות
<u>6,706,367</u>	<u>589,773</u>	<u>1,077,771</u>	<u>5,038,823</u>	סה"כ

באור 4: - מכשירים פיננסיים (המשך)

ב. השקעות פיננסיות אחרות (המשך)

3. נכסים הנמדדים בשווי הוגן ברמה 3

מדידת שווי הוגן במועד הדיווח			
נכסים פיננסיים בשווי הוגן דרך רווח			
והפסד ונכסים פיננסיים זמינים למכירה			
סה"כ	אחרות	מניות	
בלתי מבוקר			
אלפי ש"ח			
589,773	531,895	57,878	יתרה ליום 1 בינואר, 2019 (מבוקר)
(5,252)	(5,624)	372	סך הרווחים (הפסדים) שהוכרו ברווח והפסד *
(6,888)	(6,698)	(190)	סך ההפסדים שהוכרו ברווח כולל אחר
80,712	64,301	16,411	רכישות
(10,840)	(10,840)	-	מכירות
(379)	(279)	(100)	פדיונות
647,126	572,755	74,371	יתרה ליום 31 במרס, 2019
(2,315)	(2,718)	403	(* מתוכם - סך הרווחים (הפסדים) לתקופה שלא מומשו ושהוכרו ברווח והפסד בגין נכסים המוחזקים נכון ליום 31 במרס, 2019

בתקופת הדוח לא היו מעברים מהותיים בין רמה 1 ובין רמה 2.

נכסים פיננסיים בשווי הוגן דרך רווח			
והפסד ונכסים פיננסיים זמינים למכירה			
סה"כ	אחרות	מניות	
בלתי מבוקר			
אלפי ש"ח			
316,557	292,268	24,289	יתרה ליום 1 בינואר, 2018 (מבוקר)
(3,155)	(3,216)	61	סך הרווחים (הפסדים) שהוכרו ברווח והפסד *
9,447	8,238	1,209	סך הרווחים שהוכרו ברווח כולל אחר
30,154	30,154	-	רכישות
(4,917)	(4,917)	-	מכירות
(1,423)	(1,323)	(100)	פדיונות
355	320	35	העברות אל רמה 3
347,018	321,524	25,494	יתרה ליום 31 במרס, 2018
(655)	(728)	73	(* מתוכם - סך הרווחים (הפסדים) לתקופה שלא מומשו ושהוכרו ברווח והפסד בגין נכסים המוחזקים נכון ליום 31 במרס, 2018

בשלושת החודשים שהסתיימו ביום 31 במרס, 2018, לא היו מעברים מהותיים בין רמה 1 ובין רמה 2.

העברות אל רמה 3 נובעות משינויים בטכניקות ההערכה של ניירות ערך.

באור 4: - מכשירים פיננסיים (המשך)

ב. השקעות פיננסיות אחרות (המשך)

3. נכסים הנמדדים בשווי הוגן ברמה 3 (המשך)

מדידת שווי הוגן במועד הדיווח			
נכסים פיננסיים בשווי הוגן דרך רווח			
והפסד ונכסים פיננסיים זמינים למכירה			
מניות	אחרות	סה"כ	
מבוקר			
אלפי ש"ח			
24,289	292,268	316,557	יתרה ליום 1 בינואר, 2018
			סך הרווחים (הפסדים) שהוכרו:
458	(3,073)	(2,615)	ברוח והפסד (*)
4,705	46,577	51,282	ברוח כולל אחר
28,754	246,793	275,547	רכישות
-	(48,680)	(48,680)	מכירות
(399)	(1,454)	(1,853)	פדיונות
71	320	391	העברות אל רמה 3
-	(856)	(856)	העברות מתוך רמה 3
57,878	531,895	589,773	יתרה ליום 31 בדצמבר, 2018
517	(84)	433	(*) מתוכם - סך הרווחים לתקופה שלא מומשו ושהוכרו ברווח והפסד בגין נכסים המוחזקים נכון ליום 31 בדצמבר, 2018

העברות אל רמה 3 ומתוך רמה 3 נובעות משינויים בטכניקות ההערכה של ניירות ערך.

באור 4: - מכשירים פיננסיים (המשך)

ג. התחייבויות פיננסיות

1. פירוט התחייבויות פיננסיות

ליום 31 בדצמבר 2018	ליום 31 במרס		ליום 31 בדצמבר 2018	ליום 31 במרס	
	2018	2019		2018	2019
	שווי הוגן		ערך בספרים		
מבוקר	בלתי מבוקר		מבוקר	בלתי מבוקר	
אלפי ש"ח					
-	36	-	-	35	-
1,877,161	2,157,829	1,962,209	1,792,317	1,975,467	1,800,085
14,106	15,095	13,136	14,104	14,985	13,136
2,055	2,105	2,082	2,096	2,059	1,964
			-	-	56,790
1,893,322	2,175,065	1,977,427	1,808,517	1,992,546	1,871,975
129,973	105,167	23,070	129,973	105,167	23,070
43,042	46,308	20,412	43,042	46,308	20,412
173,015	151,475	43,482	173,015	151,475	43,482
2,066,337	2,326,540	2,020,909	1,981,532	2,144,021	1,915,457
1,316,395	1,430,114	1,388,780	1,250,666	1,290,109	1,254,483

1. התחייבויות פיננסיות המוצגות בעלות מופחתת:

הלוואות מתאגידים בנקאיים
אגרות חוב (*)

התחייבויות בגין חכירה מימונית
הלוואות מזכויות שאינן מקנות שליטה
התחייבויות בגין חכירה לפי IFRS 16 (**)

2. התחייבויות פיננסיות המוצגות בשווי הוגן דרך רווח והפסד:

נגזרים המוחזקים עבור חוזים תלויי תשואה
נגזרים המוחזקים עבור חוזים שאינם תלויי תשואה

סך התחייבויות פיננסיות
מזה כתבי התחייבות נדחים
המהווים הון לצרכי הסולבנסי

(**) לא נדרש גילוי לשווי ההוגן.

באור 4: - מכשירים פיננסיים (המשך)

ג. התחייבויות פיננסיות (המשך)

2. שווי הוגן של התחייבויות פיננסיות בחלוקה לרמות

הטבלה שלהלן מציגה ניתוח התחייבויות פיננסיות המוצגות בשווי הוגן. הרמות השונות הוגדרו בסעיף א.2. לעיל.

עבור התחייבויות פיננסיות אשר מוכרות בשווי ההוגן באופן עיתי, מתבצעת הערכה בסוף כל תקופת דיווח האם נעשו העברות בין הרמות השונות של מדרג השווי ההוגן.

31 במרס, 2019				
סה"כ	רמה 3	רמה 2	רמה 1	
בלתי מבוקר				
אלפי ש"ח				
43,482	12,023	26,541	4,918	נגזרים

31 במרס, 2018				
סה"כ	רמה 3	רמה 2	רמה 1	
בלתי מבוקר				
אלפי ש"ח				
151,475	17,248	133,457	770	נגזרים

31 בדצמבר, 2018				
סה"כ	רמה 3	רמה 2	רמה 1	
מבוקר				
אלפי ש"ח				
173,015	13,431	151,445	8,139	נגזרים

באור 5: - הון ודרישות הון

מדיניות ודרישות ההון

1. מדיניות ההנהלה היא להחזיק בסיס הון איתן במטרה לשמר את יכולת הקבוצה להמשיך את פעילותה על מנת שתוכל להניב תשואה לבעלי מניותיה, וכן על מנת לתמוך בפעילות עסקית עתידית. מנורה ביטוח ושומרה ביטוח (להלן - חברות הביטוח המאוחדות) כפופות לדרישות הון הנקבעות על-ידי הממונה.

כחלק מתהליך יישום משטר סולבנסי, נדרשות חברות הביטוח המאוחדות לבצע תהליך הערכה עצמית של הסיכונים להם הן חשופות. דירקטוריוני חברות הביטוח המאוחדות נדרשים לקבוע הון יעד שישקף יחס כושר פירעון ראוי לדעתם לצורך חלוקת דיבידנד.

ביום 5 בפברואר, 2018 וביום 15 במרס, 2018 החליטו דירקטוריוני מנורה ביטוח ושומרה ביטוח, בהתאמה, על הון יעד לצורך חלוקת דיבידנד בהתאם לסעיף 1(א)(2) למכתב למנהלי חברות הביטוח, שפורסם ביום 1 באוקטובר 2017, על ידי הממונה, ואשר מטרתו יצירת כרית ביטחון כתנאי לחלוקת דיבידנד כאמור.

הון היעד אשר משמש ככרית ביטחון לחלוקת דיבידנד ונקבע על ידי דירקטוריוני מנורה ביטוח ושומרה ביטוח, הינו בשיעור של 110% ו- 102% מיחס כושר הפרעון הנדרש, בהתאמה, נכון ל-31 בדצמבר, 2017, בהתאם להוראות הסולבנסי החלות על חברות הביטוח, ללא התחשבות בהוראות המעבר אשר פורסמו על ידי הממונה לעניין זה (להלן: "הוראות המעבר").

יצוין, כי בהתאם להחלטה הנ"ל, הון היעד לצורך חלוקת דיבידנד ייבנה בהדרגה (בתוספת גידול שנתי בשיעור של כ- 0.7% במנורה ביטוח וכ- 0.86% בשומרה ביטוח) כך שמתום תקופת ההתאמה של הוראות הסולבנסי (בשנת 2024) ואילך, יעמוד על שיעור של 115% ו- 108% מיחס כושר הפרעון הנדרש, בהתאמה. מובהר כי אין ודאות כי חברות הביטוח המאוחדות תעמודנה ביחס כושר פירעון זה בכל נקודת זמן.

מנורה מבטחים פנסיה וגמל בע"מ (להלן - מבטחים פנסיה וגמל) ומנורה מבטחים והסתדרות המהנדסים ניהול קופות גמל בע"מ (להלן - מנורה מהנדסים) מחויבות לעמוד בתקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) (הון עצמי מזערי הנדרש מחברה מנהלת של קופת גמל או קרן פנסיה), התשע"ב-2012 ותקנות מס הכנסה (כללים לאישור ולניהול קופות גמל) (תיקון מס' 2), התשע"ב-2012.

באור 5: - הון ודרישות הון (המשך)

מדיניות ודרישות הון (המשך)

2. משטר כושר פירעון כלכלי מבוסס Solvency II החל על חברות הביטוח המאוחדות

בחודש יוני 2017 פורסמו הוראות ליישום משטר כושר פירעון כלכלי של חברות ביטוח מבוסס Solvency II (להלן - "חוזר סולבנסי") שנועדו לכונן משטר כושר פירעון חדש לחברות ביטוח בישראל. זאת, בהתבסס על הוראות דירקטיבה המכונה "Solvency II" (להלן - "הדירקטיבה"), שאומצה על ידי האיחוד האירופי ומיושמת החל מינואר 2016 בכל המדינות החברות בו.

הדירקטיבה כוללת בחינה מקיפה של סיכונים להם חשופות חברות ביטוח וסטנדרטים לניהולם ומדידתם, ומבוססת על שלושה נדבכים: נדבך ראשון כמותי שעניינו יחס כושר פירעון מבוסס סיכון, נדבך שני איכותי, הנוגע לתהליכי בקרה פנימיים, לניהול סיכונים, לממשל תאגידי ולתהליך הערכה עצמי של סיכונים וכושר פירעון (ORSA) ונדבך שלישי הנוגע לקידום משמעת שוק, גילוי ודיווח.

חוזר סולבנסי מבוסס על הנדבך הראשון, תוך התאמה לשוק המקומי והוא מיושם בישראל החל מיום 30 ביוני, 2017 על נתוני 31 בדצמבר, 2016.

יחס כושר פירעון מבוסס סיכון

יחס כושר פירעון מבוסס סיכון מחושב כיחס שבין ההון העצמי הכלכלי של חברת הביטוח לבין ההון הנדרש לכושר פירעון.

ההון העצמי הכלכלי נקבע כסיכום ההון העולה מהמאזן הכלכלי (ראה להלן) ומכשירי חוב הכוללים מנגנונים לספיגת הפסדים (הון רוברד 1 נוסף, מכשיר הון רוברד 2, הון משני נחות, הון משני מורכב והון שלישוני).

סעיפי המאזן הכלכלי מחושבים לפי שווי כלכלי, כאשר ההתחייבויות הביטוחיות מחושבות על בסיס הערכה מיטבית של מכלול התזרימים העתידיים הצפויים מהעסקים הקיימים, ללא מרווחי שמרנות, ובתוספת מרווח סיכון (Margin Risk).

ההון הנדרש לכושר פירעון (SCR) נועד לאמוד את החשיפה של ההון העצמי הכלכלי לסדרת תרחישים שנקבעה בחוזר הסולבנסי המשקפים סיכונים ביטוחיים, סיכונים שוק ואשראי וכן סיכונים תיפעוליים.

חוזר סולבנסי כולל, בין היתר, הוראות מעבר בקשר לדרישות ההון כדלהלן:

(א) עמידה בדרישות ההון (SCR)

ההון הנדרש לכושר פירעון של חברת ביטוח בתקופה שתחילתה ביום 30 ביוני, 2017 וסיומה ביום 31 בדצמבר 2024 (להלן - "תקופת הפריסה") יעלה בהדרגה, ב- 5% כל שנה, החל מ-60% מה-SCR ועד למלוא ה-SCR.

(ב) דרישת הון מוקטנת על סוגים מסוימים של השקעות המוחזקות על ידי המבטח בכל מועד דיווח, כאשר דרישה זו תלך ותגדל באופן הדרגתי במשך 7 שנים, החל משנת 2017, עד שדרישת ההון בגין השקעות אלו תגיע לשיעורה המלא.

החוזר כולל מגבלות על הרכב הון עצמי לעניין SCR, כך ששיעור הרכיבים הכלולים בהון רוברד 2 לא יעלה על 40% מה-SCR (בתקופת הפריסה - 50% מההון הנדרש לכושר פירעון בתקופת הפריסה).

באור 5: - הון ודרישות הון (המשך)

מדיניות ודרישות הון (המשך)

2. משטר כושר פירעון כלכלי מבוסס Solvency II החל על חברות הביטוח המאוחדות (המשך)

הוראות גילוי ודיווח בקשר לדוח יחס כושר פירעון כלכלי לשנת 2017 ואילך בחודש דצמבר 2017 פורסם חוזר "מבנה הגילוי הנדרש בדוח התקופתי ובאתר האינטרנט של חברות ביטוח בנושא משטר כושר פירעון כלכלי מבוסס Solvency II". בחודש אוגוסט 2018 נשלחו מכתבים למנהלי חברות הביטוח הכוללים הוראות והבהרות בקשר לחוזר זה. החוזר על הבהרותיו יכונה להלן "חוזר הגילוי".

בחוזר הגילוי נקבע, בין היתר, כי דוח יחס כושר פירעון כלכלי בגין נתוני 31 בדצמבר 2017 יפורסם באתר האינטרנט של החברה; בגין נתוני דצמבר 2018 עד 15 ביולי 2019 ובגין נתוני 30 ביוני 2019 יפורסם עד 31 בדצמבר 2019. מכאן ואילך יכלל דוח יחס כושר פירעון כלכלי בגין נתוני 31 בדצמבר ו-30 ביוני של כל שנה במסגרת הדוח התקופתי העוקב למועד החישוב. דוח יחס כושר פירעון כלכלי בגין נתוני 31 בדצמבר של כל שנה יבוקר בידי רואה החשבון המבקר של החברה וזאת החל מהדוח על נתוני דצמבר 2018. כמו כן החוזר כולל הוראות בקשר למבנה דוח יחס כושר פירעון כלכלי, אישורו על ידי האורגנים המתאימים בחברה, ביקורתו על ידי רואה החשבון המבקר של החברה ודרישות הגילוי לגביו.

על פי חישוב שביצעו חברות הביטוח המאוחדות בהתבסס על הנתונים ליום 31 בדצמבר, 2017, נכון ליום 30 ביוני, 2018 למנורה ביטוח ולשומרה ביטוח עודף הון ללא התחשבות בהוראות המעבר.

החישוב שערכו חברות הביטוח המאוחדות כאמור, נבדק בהתאם לתקן הבטחת מהימנות בינלאומי ISAE 3400 - בדיקה של מידע כספי עתידי. תקן זה רלוונטי לביקורת חישובי הסולבנסי ואיננו מהווה חלק מתקני הביקורת החלים על דוחות כספיים. בדוח המיוחד של רואה החשבון המבקר מודגש כי התחזיות וההנחות מבוססות, בעיקרן על ניסיון העבר, כפי שעולה ממחקרים אקטואריים הנערכים מעת לעת. נוכח הרפורמות בשוק ההון, הביטוח והחיסכון והשינויים בסביבה הכלכלית, נתוני העבר אינם משקפים בהכרח את התוצאות העתידיות. החישוב מתבסס לעיתים על הנחות לגבי אירועים עתידיים ופעולות ההנהלה שלא בהכרח יתממשו או שיתממשו באופן שונה מההנחות אשר שימשו בסיס לחישוב. כמו כן, התוצאות בפועל עלולות להיות שונות באופן מהותי מהחישוב, מאחר והתרחישים המשולבים של אירועים עשויים להתממש באופן שונה מהותית מההנחות בחישוב.

למודל, במתכונתו הנוכחית, רגישות גבוהה מאוד לשינויים במשתני שוק ואחרים, ולפיכך מצב ההון המשתקף ממנו עשוי להיות תנודתי מאוד.

חישובי ההון הכלכלי הקיים וההון הנדרש ("חישוב ההון") מבוססים על תחזיות והנחות הנשענות, בעיקרן על ניסיון העבר, כפי שעולה ממחקרים אקטואריים הנערכים מעת לעת. נוכח הרפורמות בשוק ההון, הביטוח והחיסכון והשינויים בסביבה הכלכלית, נתוני העבר אינם משקפים בהכרח את התוצאות העתידיות.

כמו כן, קיימים גורמים המשפיעים מהותית על תוצאות הדיווח, שהטיפול בהם טרם נקבע סופית ונמצא בדיון בין הממונה לבין חברות הביטוח בישראל, כגון: אופן חישוב ריבית ההיוון, פעולות הנהלה בעת תרחיש קיצון וגורמים נוספים.

בהתאם לכל האמור לעיל, התוצאות יכולות להיות שונות באופן מהותי.

באור 5: - הון ודרישות הון (המשך)

מדיניות ודרישות הון (המשך)

3. דיבידנד מחברות הביטוח

בהתאם למכתב שפרסמה הממונה, בחודש אוקטובר 2017 (להלן - המכתב), חברת ביטוח לא רשאית לחלק דיבידנד אלא אם לאחר ביצוע החלוקה יחס כושר פירעון לפי חוזר סולבנסי לא יפחת מהון יעד שקבע דירקטוריון החברה.

על חברת הביטוח למסור לממונה בתוך עשרים ימי עסקים ממועד החלוקה תחזית רווח שנתית של החברה לשנתיים העוקבות למועד חלוקת הדיבידנד; תכנית שרות חוב מעודכנת של החברה שאושרה על ידי דירקטוריון החברה, וכן תכנית שרות חוב מעודכנת של חברת האחזקות המחזיקה בחברה שאושרה על ידי דירקטוריון חברת האחזקות; תכנית ניהול הון שאושרה על ידי דירקטוריון החברה; פרוטוקול הדיון בדירקטוריון החברה בו אושרה חלוקת הדיבידנד, בצרוף חומר הרקע לדיון.

בחודש דצמבר 2017 קיבלו חברות הביטוח המאוחדות את אישור הממונה בדבר ביצוע ביקורת רואה חשבון מבקר על יישום הוראות משטר הסולבנסי, בהתאם להוראות חוזר גילוי סולבנסי.

החישוב שערכו חברות הביטוח המאוחדות ליום 31 בדצמבר, 2017, המתבסס על תמהיל ההשקעות וההתחייבויות הביטוחיות לאותו יום, משקף יחס כושר פרעון כלכלי גבוה מיחס כושר הפרעון הנדרש על פי המכתב.

4. להלן נתונים בדבר ההון הנדרש והקיים של מבטחים פנסיה וגמל, בהתאם לתקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) (הון עצמי מזערי הנדרש מחברה מנהלת של קופת גמל או קרן פנסיה), התשע"ב - 2012 ותקנות מס הכנסה (כללים לאישור ולניהול קופות גמל) תיקון מס' 2 התשע"ב - 2012 (להלן - תקנות ההון) והנחיות הממונה:

ליום 31 בדצמבר, 2018	ליום 31 במרס, 2019	
מבוקר	בלתי מבוקר	
אלפי ש"ח		
181,109	184,833	הסכום הנדרש על פי תקנות ההון של חברות מנהלות הון עצמי קיים עודף פעולה הוגנית שאירעה לאחר תאריך הדיווח: דיבידנד שהוכרז (*)
392,358	431,293	
211,249	246,460	עודף בהתחשב באירוע לאחר תאריך הדיווח
	(50,000)	
	196,460	
		הסכום הנדרש כולל דרישות הון בגין:
77,793	81,650	היקף נכסים מנוהלים
104,031	103,897	הוצאות שנתיות
(715)	(714)	הקלות בהתאם לחוזר הממונה
181,109	184,833	

(* לאחר תאריך הדיווח, ביום 26 במאי 2019, הכריז דירקטוריון מבטחים פנסיה וגמל על חלוקת דיבידנד לחברה בסך של 50 מיליוני ש"ח. הדיבידנד ישולם ביום 27 במאי 2019.

5. דרישת ההון במנורה מהנדסים עומדת על סך של 10 מיליוני ש"ח. ליום 31 במרס, 2019, ההון העצמי של מנורה מהנדסים מסתכם בכ- 12 מיליוני ש"ח ועודף ההון מסתכם בכ- 2 מיליוני ש"ח. לאחר תאריך הדיווח, ביום 14 במאי, 2019 הכריז דירקטוריון מנורה מהנדסים על חלוקת דיבידנד לבעלי המניות בסך של כמיליון ש"ח. הדיבידנד שולם ביום 16 במאי, 2019.

6. ביום 25 במרס, 2019 הכריז דירקטוריון החברה על חלוקת דיבידנד לבעלי המניות בסך של כ- 50 מיליוני ש"ח, המהווים 0.79 ש"ח לכל מניה בת 1 ש"ח ע.ג. הדיבידנד שולם בחודש אפריל 2019.

א. תובענות ייצוגיות ובקשות לאישור תובענות כייצוגיות

בשנים האחרונות ניכר גידול משמעותי בהיקף הבקשות לאישור תובענות ייצוגיות המוגשות נגד הקבוצה ובכמות התובענות שהוכרו כייצוגיות. זאת, כחלק מגידול כללי של בקשות לאישור תובענות כייצוגיות בכלל, לרבות כנגד חברות העוסקות בתחומי העיסוק של הקבוצה, אשר נובע בעיקרו מחקיקת חוק תובענות ייצוגיות, תשס"ו-2006 ("חוק תובענות ייצוגיות"). מגמה זו מגדילה באופן מהותי את פוטנציאל החשיפה של הקבוצה להפסדים במקרה של אישור תביעה כייצוגית כנגדה.

בקשה לאישור תובענה כייצוגית ניתן להגיש בתביעה מהסוג כמפורט בחוק האמור או בעניין שנקבע בהוראת חוק מפורשת אחרת כי ניתן להגיש בגינה תובענה ייצוגית. יצוין, כי החל משנת 2006, ההגדרה של תביעה שבגינה ניתן להגיש בקשה לאישורה כייצוגית כלפי חברות הקבוצה, הינה הגדרה רחבה הכוללת כל עניין שבין חברה ללקוח, בין אם הצדדים התקשרו בעסקה ובין אם לאו. על מנת שבקשה לאישור תובענה ייצוגית תאושר על התובע הייצוגי להוכיח, בין היתר: (1) קיומה של עילת תביעה אישית (2) כי העילה מבוססת דיה כדי כך שמתקיים סיכוי לכאורה לזכיית התובע בתביעתו (3) כי עילת התביעה מעוררת שאלה מהותית של עובדה או משפט המשותפות לכלל חברי הקבוצה המיוצגת וקיימת אפשרות סבירה שהשאלות המשותפות יוכרעו לטובת הקבוצה (4) התובענה הייצוגית היא הדרך היעילה וההוגנת לבירור המחלוקת (5) התאמת התובע ובא כוחו לייצג את הקבוצה המיוצגת.

בקשות לאישור תובענות כייצוגיות מוגשות באמצעות המנגנון הדיוני הקבוע בחוק תובענות ייצוגיות. ההליך הדיוני בבקשות לאישור תובענות כייצוגיות נחלק לשני שלבים עיקריים: ראשית, שלב הדיון בבקשה לאישור התובענה כייצוגית ("בקשת האישור" ו-"שלב האישור", בהתאמה). במידה ובקשת האישור נדחת באופן חלוט - תם שלב הדיון ברמה הייצוגית. על החלטה בשלב האישור ניתן להגיש בקשת רשות ערעור לערכאות הערעור. בשלב השני, במידה ובקשת האישור מתקבלת, תתברר התובענה הייצוגית לגופה ("שלב התובענה כייצוגית"). על פסק דין בשלב התובענה כייצוגית ניתן להגיש ערעור לערכאות הערעור.

במסגרת המנגנון לפי חוק תובענות ייצוגיות קיימים, בין היתר, גם הסדרים ספציפיים לעניין הסכמי פשרה, הן בשלב האישור והן בשלב התובענה כייצוגית, וכן הסדרים לעניין הסתלקות התובע מבקשת האישור או מהתובענה הייצוגית.

בבקשות לאישור תובענות כייצוגיות אשר בהם, להערכת ההנהלה, המתבססת בין היתר על חוות דעת משפטיות שקיבלה, יותר סביר מאשר לא ("more likely than not") כי טענות ההגנה של החברה ו/או חברות מאוחדות תתקבלנה וההליך ידחה (לגופו או, במקרה של תובענה ייצוגית, ידחה בית המשפט את אישורה כייצוגית), לא נכללה הפרשה בדוחות הכספיים. בהליכים אשר בהם, יותר סביר מאשר לא ("more likely than not") כי טענות ההגנה של החברה ו/או חברות מאוחדות, כולן או חלקן ידחו, נכללו בדוחות הכספיים הפרשות לכיסוי החשיפה המוערכת על ידי החברה ו/או החברות המאוחדות. בהליכים אשר מצויים בשלב ראשוני ולא ניתן להעריך את סיכויי ההליך, לא נכללה הפרשה בדוחות הכספיים (ראה סעיף ב' ס"ק 3, 6-22, סעיף ג' ס"ק 1-12 וסעיף ד' ס"ק 1 להלן). במקרה בו, במי מההליכים יש לחברה ו/או לחברות מאוחדות נכונות לפשרה, נכללה הפרשה בגובה הנכונות לפשרה, וזאת אף אם יותר סביר מאשר לא ("more likely than not") כי טענות ההגנה של החברה ו/או חברות מאוחדות תתקבלנה או שההליך מצוי בשלב ראשוני שבו לא ניתן להעריך את סיכויי ההליך.

בבקשות לאישור תובענות כייצוגיות המתוארות בסעיף ב' ס"ק 1, 2, 4 ו-5 להלן, אשר אושרו כייצוגיות על ידי בית המשפט המחוזי, נכללו בדוחות הכספיים הפרשות לכיסוי החשיפה המוערכת על ידי החברה ו/או החברות המאוחדות, אלא אם להערכת ההנהלה, המתבססת בין היתר על חוות דעת משפטיות שקיבלה, יותר סביר מאשר לא ("more likely than not") כי טענות ההגנה של החברה ו/או חברות מאוחדות בתביעה לגופה תתקבלנה והתובענה, אף אם תנוהל כתובענה ייצוגית, תידחה.

יצוין, כי לעניין באור זה, תובענה ובקשה לאישורה כייצוגית תיחשב כמהותית אם הסכום הנתבע בה, עולה על סך של 15 מיליוני ש"ח.

ב. להלן פירוט הבקשות בגין תובענות מהותיות ובקשות לאישורן כייצוגיות:

מס"ד	תאריך וערכאה (1)	הצדדים	טענות מרכזיות, עילות וסעדים	הקבוצה המיוצגת (2)	פרטים	סכום התביעה (3)
1.	01/2008 מחוזי - ת"א	מבוטחים בביטוח חיים נ' מנורה ביטוח וחברות ביטוח נוספות.	הטענה הינה גבייה ביתר ושלא כדין לכאורה של מרכיב תשלום בפוליסות המכונה "תת שנתיות". עילות תביעה: הפרת הוראות הדין הרלבנטיות, חוסר תום לב ועשיית עושר ולא במשפט. סעדים עיקריים מבוקשים: החזר סכום התת שנתיות שנגבה שלא כדין, וכן צו עשה המורה לנתבעות לשנות את דרך פעולתן.	כל מבוטח אשר נגבה ממנו בגין מרכיב תשלום בפוליסות המכונה "תת שנתיות", בנסיונות וחורגים מהוראות הדין.	ביום 19 ביולי 2016, החליט בית המשפט המחוזי לאשר את התובענה כתובענה ייצוגית. עילת התביעה העיקרית שאושרה היא עשיית עושר ולא במשפט, תוך דחיית עילות נטענות נוספות. הסעד המבוקש הינו החזר הסכומים שנגבו שלא כדין בשבע השנים שקדמו להגשת התובענה וצו עשה המורה לנתבעת לתקן את התנהלותה. ביום 26 בספטמבר 2016, הגיש התובע ערעור לבית המשפט העליון בדבר דחיית הטענה הפרטנית כנגד חלק מהמשיבות (ובכללן מנורה ביטוח), שעניינה גביית "תת שנתיות" בשיעור העולה (לפי הטענה) על המותר בדין. הערעור, כאמור, מצוי בשלב הסיכומים. ביום 3 בנובמבר 2016, הגיש המבקש כתב תביעה מתוקן. ביום 15 בדצמבר 2016, הגישה מנורה ביטוח בקשת רשות ערעור על ההחלטה לאשר את התובענה כייצוגית. ביום 8 בינואר 2017, הגישו המשיבות כתב הגנה. ביום 29 במרץ, 2017 ובהמשך לבקשת עיכוב ביצוע שהגישה מנורה ביטוח, קבע בית המשפט העליון כי הדיון בערכאה הדיונית יעוכב עד להכרעה בבר"ע ובערעור. ביום 31 במאי 2018, ניתן פסק דין המקבל את הבר"ע ודוחה את הערעור ואולם, ביום 26 ביוני 2018 הגיש התובע בקשה לדיון נוסף בפסק הדין.	כ- 2.3 מיליארד ש"ח, בגין תקופה של 7 השנים האחרונות. מתוכם יוחסו למנורה ביטוח כ- 229 מיליון ש"ח.

(1) תאריך הגשת התובענות והבקשות הינו התאריך המקורי בו הוגשו. הערכאה המצוינת הינה הערכאה בה הוגש ההליך במקור.

(2) מבוסס על הקבוצה אותה ביקש התובע לייצג לפי כתב התביעה, המהווה בסיס לאומדן סכום התובענה.

(3) סכום התביעה המפורט לעיל הינו הסכום שהוערך ע"י התובע בעת הגשת התובענה. הסכומים הנקובים בתובענות מוערכים ע"י התובע בהתאם לאומדנים של הקבוצה אותה הוא מבקש לייצג. ישנן תובענות בהן התובע לא נקב בסכום תביעה, ועל כן לא צוין. ככל וצוין על ידי התובע סכום שיוחס לחברה, קיימת התייחסות מפורשת.

ב. להלן פירוט הבקשות בגין תובענות מהותיות ובקשות לאישורן כייצוגיות: (המשך)

מס"ד	תאריך וערכאה (1)	הצדדים	טענות מרכזיות, עילות וסעדים	הקבוצה המיוצגת (2)	פרטים	סכום התביעה (3)
2.	04/2008 בי"ד אזורי לעבודה י-ם	מבוטחות בביטוח חיים נ' מנורה ביטוח וחברות ביטוח נוספות.	הפליה לרעה לכאורה של נשים במסגרת פוליסות "ביטוחי מנהלים" וזאת על ידי הענקת גמלא חודשית נמוכה לנשים מבוטחות, בהגיען לגיל פרישה, מזו שמקבל מבוטח זכר בעל נתונים זהים, בנימוק כי תוחלת החיים של נשים גבוהה יותר אך גביית פרמיית "ריסק" בשיעור זהה לזה שנגבה מהגברים, על אף ששיעורי התמותה הנמוכים יותר של נשים. עילות תביעה: הפליה אסורה מאחר והנתבעת מבחינה בין המגדרים כאשר ההבחנה פועלת לטובתה. סעדים עיקריים מבוקשים: קביעה כי: א) ההפליה בה נהגת הנתבעת, לפי הטענה, מנוגדת לדין, וכל הוראה בפוליסה ו/או כל פעולה מכוחה של הפליה זו - בטלות ומבוטלות; ב) 1) השוואת מקדמי הגמלא למבוטחת אישה לאלה הנוהגים למבוטח גבר באותו גיל. או 2) הפחתה של סכומי הריסק שנגבו מהתובעת בפוליסה נשוא התובענה כאשר הסכומים שיופחתו יצורפו לסכומי הצבירה לחיסכון של חברי הקבוצה המיוצגת. כמו כן, התובעת מבקשת מבית הדין להתיר פיצול סעדים כך שניתן יהיה לתבוע בנפרד את הפיצוי ללא הוכחת נזק כקבוע בחוק איסור הפליה.	כלל הנשים העובדות שיש להן פוליסות ביטוח אצל הנתבעת, ואשר בחישוב פרמיית הריסק שלהן לא נעשתה אבחנה בין תעריפי נשים לתעריפי גברים.	ביום 17 באוגוסט, 2014, החליט ביה"ד האזורי לעבודה לאשר את התובענה כייצוגית ואת הקבוצה, תוך החלטה גם על נשים שאינן עובדות אך ברשותן פוליסת ביטוח בתקופה הרלוונטית. ביום 3 בדצמבר 2014, הוגשה בקשת רשות ערעור על ההחלטה לבית הדין הארצי לעבודה אשר קבע כי הערעור מצריך תשובה מצד המשיבות, ובתוך כך הורה לתובעת להגיש תשובה. ביום 16 באפריל 2015, קבע בית הדין הארצי, כי יש מקום ליתן רשות ערעור ולקיים דיון בפני מותב. ביום 23 בפברואר, 2016, החליט ביה"ד לבקש עמדת הפיקוח בנוגע לתובענה. ביום 22 בדצמבר 2016, ניתנה עמדת הממונה, לפיה הוא מתנגד לבקשת האישור ובעד קבלת הערעור.	מאות מיליוני ש"ח.

ב. להלן פירוט הבקשות בגין תובענות מהותיות ובקשות לאישורן כייצוגיות: (המשך)

מס"ד	תאריך וערכאה (1)	הצדדים	טענות מרכזיות, עילות וסעדים	הקבוצה המיוצגת (2)	פרטים	סכום התביעה (3)
3.	04/2009 מחוזי - מרכז	מבוטח בביטוח בריאות נ' מנורה ביטוח.	הטענה בתובענה היא שבפוליסת ביטוח בריאות בהן המבוטח בחר שלא לתבוע את הפוליסה ולקבל את מחצית ערכו של "טופס 17" הנתבעת עורכת חישוב של תגמולי הביטוח, באופן המפחית את סכום התגמולים המגיע לתובעת ולחברי הקבוצה. עילות התביעה: הטעיה והפרת חוזה הביטוח בניגוד לדין. סעדים עיקריים מבוקשים: השבת תגמולי ביטוח לחברי הקבוצה וצו המחייב את הנתבעת לפעול מעתה ואילך בהתאם לפרשנות התובעת את הפוליסה.	כלל המבוטחים בביטוח בריאות שעברו ניתוח אלקטיבי שבעלויותיו נשאה קופת החולים בה הם חברים, ולא הנתבעת.	ביום 16 באוגוסט, 2012 אישר בית המשפט את הבקשה לאישור התובענה כייצוגית בעילה של הפרת חוזה. ביום 4 בפברואר, 2013 החליט ביהמ"ש העליון לדחות את בקשת רשות הערעור שהגישה מנורה ביטוח תוך קביעה כי שמורות לה כל טענותיה, היה ויוגש ערעור על פסק הדין הסופי. ביום 4 באפריל, 2013, הוגש כתב תביעה מתוקן ע"י התובעת, בהמשך לכך, הגישה מנורה ביטוח כתב הגנה. ביום 8 במאי, 2016 ניתן פסק דין הדוחה את התובענה. ביום 23 ביוני, 2016, הגישה התובעת ערעור לבית המשפט העליון על החלטת בית המשפט המחוזי לדחות את התובענה. ביום 19 ביולי, 2017, קבע בית המשפט העליון, כי בהסכמת הצדדים (שהתקבלה בעקבות המלצת בית המשפט), תתקבל בקשת מנורה ביטוח לצירוף ראיה נוספת בערעור, ומשכך הוחזר הדיון בקשר עם הראיה הנוספת לבית המשפט המחוזי לצורך מתן פסק דין משלים. כן נקבע כי זכויות הצדדים שמורות להם בהתייחס לפסק דינו המשלים של בית המשפט המחוזי. התובענה מצויה בשלב הסיכומים.	סכום העולה על 10 מיליון ש"ח.

ב. להלן פירוט הבקשות בגין תובענות מהותיות ובקשות לאישורן כייצוגיות: (המשך)

מס"ד	תאריך וערכאה (1)	הצדדים	טענות מרכזיות, עילות וסעדים	הקבוצה המיוצגת (2)	פרטים	סכום התביעה (3)
4.	04/2010 מחוזי - מרכז	מבוטחים בביטוח חיים ובריאות נ' מנורה ביטוח וחברות ביטוח נוספות.	הטענה העיקרית בתובענה הינה שבעת ביטול הביטוח, מכל סיבה שהיא, המשיבות גובות פרמיות עודפות שלא כדין ממבוטחים. כמו כן, לפי הטענה בעת ביצוע החזר פרמיה של החלק היחסי שנגבה ביתר, ההחזר מבוצע בערכים נומינליים. עילות תביעה: הפרות חוק הפיקוח וחוק חוזה הביטוח, חוסר תום לב, הטעיה, מצג שווא, ועשיית עושר ולא במשפט. סעדים עיקריים מבוקשים: החזר סכום הפרמיות העודפות שנגבו שלא כדין ו/או שלא הוחזרו שלא כדין ו/או של הפרשי שערך שלא שולמו לכאורה לחברי הקבוצה, וכן צו עשה המורה לנתבעות לשנות את דרך פעולתן כמתואר בתובענה.	כל מי שהוא ו/או שהיה מבוטח אצל מי מבין המשיבות בפוליסת ביטוח כלשהיא (למעט פוליסת ביטוח רכוש) או יורשו של מבוטח כאמור ופוליסת הביטוח הופסקה מסיבה כלשהיא בין אם עקב ביטולה על ידי המבוטח ובין אם עקב קרות אירוע ביטוח.	ביום 23 ביוני, 2015, אישר בית המשפט את הבקשה לאישור התובענה כייצוגית לגבי חלק מהעילות והסעדים שנתבקשו. ביום 29 בספטמבר 2016, הגישו הצדדים לבית המשפט בקשה לאישור הסכם פשרה. ביום 14 ביוני 2017, ניתנה החלטת בית המשפט, במסגרתה הורה בית המשפט על מינוי בודק (רו"ח) לבדיקת הסכם הפשרה.	כ-225 מיליון ש"ח לכלל המשיבות.

ב. להלן פירוט הבקשות בגין תובענות מהותיות ובקשות לאישורן כייצוגיות: (המשך)

מס"ד	תאריך וערכאה (1)	הצדדים	טענות מרכזיות, עילות וסעדים	הקבוצה המיוצגת (2)	פרטים	סכום התביעה (3)
5.	04/2011 מחוזי - מרכז	מבוטח בביטוח חיים נ' מנורה ביטוח וחברות ביטוח נוספות.	גביית כספים, ללא כל עיגון בהסכם בין הצדדים, המהווים לטענת התובעים שיעור נכבד מן הפרמיה המשולמת על ידי המבוטח והמכונים "גורם פוליסה" ו/או "דמי ניהול אחרים". עילות תביעה: הטעיית לקוחות הן בשלב הטרומ חוזי והן בשלב החוזי; הפרה של הוראות הדין ובפרט של חוק הפיקוח והתקנות מכוחו; חוסר תום לב; התעשרות שלא כדין; הפרת הסכם; הפרת חובת חקוקה; תנאי מקפח בחוזה אחיד. סעדים עיקריים מבוקשים: תשלום סכום פיצוי/השבה השווה לסכום גורם הפוליסה שנגבה מחברי הקבוצה המיוצגת בפועל, בצירוף 85% מהתשואה שנמנעה מהם ביחס לסכום זה בשל כך שנוכה מן הפרמיה ולא הושקע בעבורם ולאור זכאותה של חברת הביטוח ל- 15% מהתשואה; מתן צו עשה המורה לנתבעות לשנות את הדרך בה הן נוהגות בכל הקשור בגביית "דמי ניהול אחרים" ו/או "גורם פוליסה".	כל מי שהוא מבוטח של המשיבות בפוליסות ביטוח חיים משולבות חיסכון שנערכו בין השנים 1982 - 2003, ושנגבה ממנו סכום כלשהו כ"גורם פוליסה" ו/או כ"דמי ניהול אחרים".	ביום 10 ביוני, 2015, הוגש הסדר פשרה על ידי הצדדים, לאישור בית המשפט ("הסדר הפשרה"). ביום 11 ביוני, 2015 הורה בית המשפט על מינוי בודק להסדר הפשרה ועל קבלת התייחסות היועץ המשפטי לממשלה להסדר. ביום 18 באוקטובר, 2015, ובהמשך להגשת חוות דעת הבודק והתנגדות שהוגשה להסדר הפשרה, התקיים דיון בו הביע בית המשפט עמדתו הראשונית לפיה נטייתו הברורה הינה שלא לאשר את ההסדר כפי שהוגש ותוך שהוא ממליץ לצדדים לשפר את תנאי ההסדר באופן משמעותי. ביום 21 בנובמבר, 2016, דחה בית המשפט את הסדר הפשרה וכן אישר באופן חלקי את התובענה כייצוגית. ביום 12 בינואר, 2017, הגישו המבקשים כתב תביעה בתובענה הייצוגית. ביום 16 במאי 2017, הגישו המשיבות לבית המשפט העליון בקשת רשות ערעור על החלטת האישור ועל דחיית הסדר הפשרה. ביום 12 ביוני 2017, ניתנה החלטת בית המשפט העליון בבקשה לעיכוב ביצוע, לפיה ההליך המתנהל בבית המשפט המחוזי יותלה עד להחלטה אחרת. ביום 6 בפברואר 2019, הודיעו המשיבות, בהמשך להצעת בית המשפט העליון, על משיכת בקשת רשות הערעור, ולפיכך התובענה לגופה תחזור לדיון בבית המשפט המחוזי לתחילת שלב ההוכחות.	סך של כ- 254 מיליוני ש"ח מתוך סך כולל של כ-2.3 מיליארד המיוחס לכלל המשיבות.

ב. להלן פירוט הבקשות בגין תובענות מהותיות ובקשות לאישורן כייצוגיות: (המשך)

מס"ד	תאריך וערכאה (1)	הצדדים	טענות מרכזיות, עילות וסעדים	הקבוצה המיוצגת (2)	פרטים	סכום התביעה (3)
6.	07/2014 מחוזי - מרכז	עמותות וארגונים הפועלים עבור אוכלוסיית הפנסיונרים נ' מבטחים פנסיה וגמל וחברות מנהלות נוספות.	העלאת דמי הניהול שמשלמים פנסיונרים לדמי הניהול המרביים המותרים על פי הדין (0.5% מהיתרה הצבורה), תוך ניצול היותם של הפנסיונרים "קהל שבו" שמנוע מלנייד את צבירתו לקרנות פנסיה אחרות, וזאת בשעה שעמיתים פעילים משלמים בממוצע דמי ניהול נמוכים משמעותית (כ-0.3% מהיתרה הצבורה וכ-2% מההפקדות השוטפות שלהם). עוד נטען, כי המשיבות אינן מגלות לעמיתיהן, כי מיד לכשיהפכו לפנסיונרים יועלו דמי הניהול שהם ישלמו לנתבעות לדמי הניהול המרביים. עילות תביעה: שימוש לרעה ובחוסר תום הלב בזכות חוזית, התנהלות קרטליסטית של המשיבות, הפרת חובות נאמנות וזהירות כלפי עמיתי המשיבות, הפרת חובת הגילוי כלפי העמיתים, תנאי מקפח בחוזה אחיד, עשיית עושר ולא במשפט, הפרת חובה חקוקה ואי משלוח לעמיתים, ערב יציאתם לפנסיה, הודעה על העלאת דמי ניהול בניגוד לדין. סעדים עיקריים מבוקשים: (א) השבת דמי הניהול העודפים שנגבו מחברי הקבוצה שלא כדין בצירוף ריבית והצמדה (ב) לחייב את המשיבות להפחית את דמי הניהול הנגבים מן הפנסיונרים, כך שלא יעלו על דמי הניהול שנגבו טרם יציאתו של כל אחד מהם לפנסיה (ג) לאסור על המשיבות להעלות את דמי הניהול ביחס לכל עמית בסמוך לפני יציאתו לפנסיה.	כל מי שהינם עמיתים בקרן פנסיה חדשה מקיפה, וזכאים לקבל פנסיה זקנה ו/או יהיה זכאים לקבל בעתיד פנסיה זקנה.	התובענה מצויה בשלב הבקשה לאישור כתובענה ייצוגית. מנורה מבטחים פנסיה וגמל הגישה תגובתה לבקשה. התובענה מצויה בהליך גישור.	כ- 48 מיליון ש"ח לכלל הנתבעות.

ב. להלן פירוט הבקשות בגין תובענות מהותיות ובקשות לאישורן כייצוגיות: (המשך)

מס"ד	תאריך וערכאה (1)	הצדדים	טענות מרכזיות, עילות וסעדים	הקבוצה המיוצגת (2)	פרטים	סכום התביעה (3)
7.	06/2015 מחוזי-מרכז	מבוטחים בפוליסת ביטוח רכב רכוש נ' שומרה ביטוח	הפחתת סכום מס הערך המוסף הכלול בערך הנזק באופן גורף לכל הניזוקים אשר אינם מתקנים בפועל את הנזק אשר נגרם לרכבם. עילות התביעה: תרמית- לפי סעיף 56 לפקודת הנזיקין (נוסח חדש), תשכ"ח 1968, הפרת חובה חקוקה- לפי סעיף 63 לפקודת הנזיקין (נוסח חדש), תשכ"ח 1968, הפרת הוראות חוק החוזים (חלק כללי) תשל"ג 1973, תנאי מקפח- ס' 1(4) לחוק החוזים האחידים, התשמ"ג 1982. סעדים עיקריים מבוקשים: קביעה כי הימנעות הנתבעת מלצרף את סכום המע"מ במסגרת תשלום תגמולי ביטוח במקרים בהם הנזק לא תוקן, מנוגדת לדין, למעט מקרים בהם מדובר בניזוק שזכאי לניכוי מלוא מס תשומות, וכן להורות לנתבעת לחדול מהפחתת המע"מ מתגמולי הביטוח המשולמים לניזוקים שאינם זכאים בניכוי מלוא מס התשומות כאמור, בין אם הנזק תוקן ובין אם לאו, וכן להעביר לחברי הקבוצה הראשית והמשנית את הכספים שלא שולמו להם, לכאורה, שלא כדין בתוספת ריבית מיוחדת על פי סעיף 28 לחוק חוזה ביטוח.	כל מבוטח, מוטב או צד שלישי, שלא תיקן את הנזק עובר למועד תשלום תגמולי הביטוח, ואשר שולמו לו תגמולי ביטוח לאחר שהופחתו מהם ו/או שלא נכללו בהם סכומי המע"מ החלים על עלות תיקון הנזק, או חלק מהם, במפורש או במשתמע ("הקבוצה הראשית") וכן כל מבוטח, מוטב או צד שלישי, שלא תיקן את הנזק עובר למועד תשלום תגמולי הביטוח, ואשר שולמו לו תגמולי ביטוח לאחר שהופחתו מהם ו/או שלא נכללו בהם סכומי המע"מ החלים על עלות תיקון הנזק, או חלק מהם, במפורש או במשתמע והוא זכאי לניכוי שיעור חלקי ממס התשומות ("הקבוצה המשנית").	התובענה מצויה בשלב הבקשה לאישור כתובענה ייצוגית. שומרה ביטוח הגישה תגובתה לבקשה.	כ- 45 מיליון ש"ח

ב. להלן פירוט הבקשות בגין תובענות מהותיות ובקשות לאישורן כייצוגיות: (המשך)

מס"ד	תאריך וערכאה (1)	הצדדים	טענות מרכזיות, עילות וסעדים	הקבוצה המיוצגת (2)	פרטים	סכום התביעה (3)
8.	09/2015 מחוזי - ת"א	מבוטח בפוליסות ביטוח נ' מנורה ביטוח	התעלמותה (לפי הטענה) של הנתבעת במודע ובמכוון, כמדיניות, מחובתה על פי דין ומכוח ההלכה הפסוקה, כאשר היא משלמת תגמולי ביטוח ללא ריבית כדין. עילות תביעה: עשיית עושר ולא במשפט, הפרת חוזה, קיפוח, הפרת הוראות הממונה והפרת חובה חקוקה. סעדים עיקריים מבוקשים: להצהיר ולקבוע כי הנתבעת מפרת את חובתה לצרף ריבית והצמדה כדין לתגמולי ביטוח המשולמים על ידה ולהורות לה לתקן את מדיניותה באופן מיידי מכאן ואילך; לחייב את הנתבעת לשלם לחברי הקבוצה ריבית צמודה כדין כהגדרתה בסעיף 1 לחוק פסיקת ריבית והצמדה, תשכ"א-1961 או בהתאם לשיעור הריבית ההסכמית שנקבעה בפוליסה (הגבוה מביניהם), בגין התקופה שתחילתה במועד קרות מקרה הביטוח ועד תשלום תגמולי הביטוח בפועל, או לחילופין, בגין התקופה שתחילתה 30 יום מיום מסירת תביעת הביטוח לנתבעת ועד למועד תשלום תגמולי הביטוח בפועל; לחייב את הנתבעת לשלם לחברי הקבוצה הפרשי הצמדה וריבית בגין תשלום חסר שבוצע על ידה, ממועד תשלום תגמולי הביטוח בחסר ועד למועד בו תשלם הנתבעת לחברי הקבוצה את הריבית הצמודה; בנוסף ו/או לחילופין, היה ובית המשפט יקבע כי פיצוי לחברי הקבוצה אינו מעשי, להורות על מתן פיצוי לטובת הציבור.	כל מי שקיבל במהלך 7 השנים שקדמו להגשת התובענה ו/או יקבל עד למתן פסק הדין בתובענה, תגמולי ביטוח מן המשיבה, מבלי שצורפה לתגמולי הביטוח ריבית כדין.	התובענה מצויה בשלב הבקשה לאישור כתובענה ייצוגית. התובענה מצויה בשלב הסיכומים.	כ-50 מיליוני ש"ח לכל הפחות.

ב. להלן פירוט הבקשות בגין תובענות מהותיות ובקשות לאישורן כייצוגיות: (המשך)

מס"ד	תאריך וערכאה (1)	הצדדים	טענות מרכזיות, עילות וסעדים	הקבוצה המיוצגת (2)	פרטים	סכום התביעה (3)
9.	09/2015 מחוזי - ת"א	מבוטח בפוליסת ביטוח נ' מנורה ביטוח וכנגד 4 חברות מנהלות נוספות	גביית דמי ניהול גבוהים בהרבה מן הראוי, בשל כך שהנתבעות חולקות את דמי הניהול עם הסוכנים וכשהן משלמות לסוכנים שיעור מדמי הניהול הנגבים על ידן, ובכך לפי הטענה, הן גורמות לסוכנים להימצא בניגוד עניינים, תוך הפרת חובת הנאמנות שלהן כלפי חברי הקבוצה. עילות התביעה: הפרת חובת הנאמנות שהן חבות מכוח חוק הגמל; פעולה בניגוד אינטרסים מול הסוכנים; הפרת תקנון הקרן; רשלנות וגזל לפי פקודת הנזיקין; עשיית עושר ולא במשפט וחוסר תום לב בקיום חוזה. סעדים עיקריים מבוקשים: סעד הצהרתי לפיו הנתבעות חייבות לשנות את הסדר התגמול עם הסוכנים ולהתאימו לחוק; קביעת דמי הניהול הנכונים ואת העמלה הראויה שיש לשלם לסוכנים וחייב הנתבעות בהחזרת דמי הניהול שנגבו על ידן ביתר.	עמיתי קופות הגמל המנוהלות על ידי הנתבעות שנגבו מהם דמי ניהול תוך מתן עמלה לסוכנים הנגזרת מגובה דמי הניהול.	התובענה מצויה בשלב הבקשה לאישור כתובענה ייצוגית. מנורה מבטחים פנסיה וגמל הגישה בקשה לסילוק על הסף בשל העדר יריבות. ב"כ התובעים הודיע כי "מתוך פליטת קולמוס וטעות סופר" הוגשה הבקשה כנגד מבטחים פנסיה וגמל ולא כנגד מנורה ביטוח. ביום 3 באפריל 2017 קבע בית המשפט כי התביעה נגד מנורה מבטחים פנסיה וגמל תמחק ובמקומה תבוא מנורה מבטחים ביטוח. מנורה הגישה תגובתה לבקשה.	לפי הערכה כ- 2 מיליארד ש"ח לכלל הנתבעות.

ב. להלן פירוט הבקשות בגין תובענות מהותיות ובקשות לאישורן כייצוגיות: (המשך)

מס"ד	תאריך וערכאה (1)	הצדדים	טענות מרכזיות, עילות וסעדים	הקבוצה המיוצגת (2)	פרטים	סכום התביעה (3)
10.	09/2015 מחוזי - מרכז	מבוטחים בביטוח רכב (מקיף) נ' מנורה ביטוח וכנגד חברות ביטוח נוספות	גביית דמי הביטוח ביתר בגין ביטוח רכב מקיף, המחושבים לפי שווי רכב גבוה משווי הרכב בפועל כפי שהוא משוקלל על ידי הנתבעת בעת מקרה ביטוח של אובדן גמור, במצבים שונים בהם מופחת שווי הרכב בגין "משתנים מיוחדים", ובפרט כאשר הרכב נרכש מחברת השכרה או חברת ליסינג. עילות תביעה: עשיית עושר ולא במשפט, הפרת חוק חוזה הביטוח, היות החוזה פסול ולא חוקי ונוגד את תקנות הציבור, חוסר תום לב, גזל לפי דיני הנזיקין ועוד. סעדים עיקריים מבוקשים: לחייב את המשיבות להשיב את הסכומים שנגבו ביתר בניגוד לדין מהמבוטחים, בצירוף ריבית כדין; להצהיר כי המשיבות אינן רשאיות לגבות פרמיה לפי ערך רכב שאינו כולל את הפחתת ה"רכיב המיוחד" מערך הרכב; ליתן צו מניעה האוסר על המשיבות להמשיך בפרקטיקה של הגבייה ביתר כאמור וכן כל סעד הנראה לבית המשפט נכון וצודק בנסיבות העניין.	כל בעלי הפוליסות אשר רכשו, בשבע השנים האחרונות, ביטוח מקיף מאת המשיבות בעבור רכב אשר לגביו מתקיימים משתנים מיוחדים לפי הפוליסה, שבפוליסת הביטוח נכתב כי בעת מקרה ביטוח מסוג אובדן גמור או אובדן גמור להלכה יופחת מערך הרכב שיעור מסוים, בלא להפחית את דמי הביטוח (הפרמיה) בהתאם.	התובענה מצויה בשלב הבקשה לאישור כתובענה ייצוגית. מנורה ביטוח הגישה תגובתה לבקשה. ביום 27 בדצמבר 2017, ניתן פסק-דין בו דחה בית המשפט את בקשת האישור. בהמשך לאמור, ביום 8 בפברואר 2018, הגישה התובעת הייצוגית ערעור לבית המשפט העליון על דחיית בקשת האישור.	כ-550 מיליון ש"ח לכל הנתבעות.

ב. להלן פירוט הבקשות בגין תובענות מהותיות ובקשות לאישורן כייצוגיות: (המשך)

מס"ד	תאריך וערכאה (1)	הצדדים	טענות מרכזיות, עילות וסעדים	הקבוצה המיוצגת (2)	פרטים	סכום התביעה (3)
11.	10/2015 מחוזי - ת"א	מבוטחים בפוליסות ביטוח נ' שומרה ביטוח	תובענה שעניינה, עילותיה וסעדים דומים לאלה המפורטים בסעיף 8 לעיל.	כל מי שקיבל במהלך 7 השנים שקדמו להגשת התובענה ו/או למצער במהלך 3 השנים שקדמו להגשת התובענה ו/או יקבל עד למתן פסק דין בתובענה, תגמולי ביטוח מן הנתבעת, מבלי שצורפה לתגמולי הביטוח ריבית כדין.	שומרה ביטוח הגישה תגובתה לבקשה. ראה פירוט בסעיף 8 לעיל. התובענה מצויה בשלב הסיכומים.	כ- 20 מיליוני ש"ח לכל הפחות
12.	12/2015 בית דין אזורי לעבודה - ת"א	עמיתי קרנות פנסיה וקופות גמל נ' מנורה פנסיה וגמל וכנגד 3 חברות מנהלות נוספות.	גביית דמי ניהול, בניגוד ובחריגה מתקנות מס הכנסה (כללים לאישור ולניהול קופות גמל), התשכ"ד-1964, (להלן: "מגבלות ההשקעה"). עילות התביעה: הפרת חובה חקוקה, עשיית עושר ולא במשפט בשל גביית דמי הניהול שלא כדין, רשלנות, הפרת חובת הנאמנות, הפרת חובת תום הלב והפרת חוזה. סעדים עיקריים מבוקשים: השבה של דמי הניהול שנגבו על ידי הנתבעות במקרים של חריגה ממגבלות ההשקעה, פיצוי חברי הקבוצה בגין הנזק הנוסף שנגרם להם כאמור עקב החריגה ממגבלות ההשקעה, מינוי בעל תפקיד אשר יפקח על ביצוע פסק הדין ופסיקת גמול למבקשים ושכ"ט לעורכי-דינם.	עמיתי קרנות פנסיה וקופות הגמל המנוהלות על ידי הנתבעות בתקופה שמיים 1 בינואר, 2009 ועד ליום 4 ביולי, 2012.	התובענה מצויה בשלב הבקשה לאישור כתובענה ייצוגית. מנורה מבטחים פנסיה וגמל הגישה תגובתה לבקשה. ביום 24 בנובמבר 2016, קיבל בית המשפט את עמדת הנתבעות, ואישר העברת התובענה לבית הדין האזורי לעבודה. התובענה מצויה בשלב הסיכומים.	לא כומת.

ב. להלן פירוט הבקשות בגין תובענות מהותיות ובקשות לאישורן כייצוגיות: (המשך)

מס'ד	תאריך וערכאה (1)	הצדדים	טענות מרכזיות, עילות וסעדים	הקבוצה המיוצגת (2)	פרטים	סכום התביעה (3)
13.	02/2016 ביה"ד האזורי לעבודה בת"א	עמותת אופק לקידום אנשים עם צרכים מיוחדים נ' מבטחים פנסיה וגמל וכנגד 4 חברות מנהלות נוספות.	העלאת דמי ניהול לשיעור המקסימלי המותר על פי דין ממקבלי קצבאות נכות ושאיירים, וזאת מעת שמתחילים לקבל קצבה, כאמור, ואין עוד ביכולתם לנייד את כספיהם לקרן פנסיה אחרת, ומבלי שניתנה להם הודעה מראש על כך. עילות התביעה: הפרת חובת הגילוי היזום על הנתבעות, הפרת חובות הנאמנות, השליחות והזהירות, תוך ניצול לרעה ושימוש בחוסר תום לב בזכות חוזית, שכשלעצמה מהווה תנאי מקפח בחוזה אחיד, עשיית עושר ולא במשפט והתנהלות קרטליסטית. סעדים עיקריים מבוקשים: (א) השבה של דמי הניהול שנגבו על ידי הנתבעות שלא כדין, (ב) איסור על הנתבעות לגבות כל שיעור שהוא של דמי ניהול בגין קצבאות הנכות והשאיירים או לחילופין לחייב את הנתבעות להפחית את דמי הניהול הנגבים ממקבלי קצבאות הנכות והשאיירים לשיעור הראוי, (ג) ביטול הוראת התקנון המאפשרת לנתבעות לקבוע את דמי הניהול, מעת לעת, באופן חד צדדי על פי שיקול דעתן הבלעדי, ללא כל פירוט שהוא של התנאים או הנסיבות המצדיקים כביכול את העלאת דמי הניהול.	כל מי שמקבל ו/או בעל זכות לקבל קצבת נכות (נכות מכל מין וסוג), וכן כל מי שמקבל ו/או בעל זכות לקבל קצבת שאירים (שאיירים מכל מין וסוג), וכן כל מי שהוא עמית פעיל/מבוטח/ חבר בקרן פנסיה חדשה מקיפה הנמנית על מי מהמשיבות והוא ניזוק מגביית דמי הניהול בקשר עם קצבאות הנכות והשאיירים.	התובענה מצויה בשלב הבקשה לאישור כתובענה ייצוגית. מנורה מבטחים פנסיה וגמל הגישה תגובתה לבקשה. ביום 29 בינואר 2018, ניתנה החלטה לפיה הדיון בבקשת האישור מועבר לבית הדין האזורי לעבודה בת"א.	לא כומת. לפי הערכה כמיליארד ש"ח לכלל הנתבעות.

ב. להלן פירוט הבקשות בגין תובענות מהותיות ובקשות לאישורן כייצוגיות: (המשך)

מס'ד	תאריך וערכאה (1)	הצדדים	טענות מרכזיות, עילות וסעדים	הקבוצה המיוצגת (2)	פרטים	סכום התביעה (3)
14.	03/2016 מחוזי - מרכז	מבוטחים בפוליסת ביטוח רכב נ' מנורה ביטוח.	הפחתה מתגמולי הביטוח סכומי מע"מ ו/או פיצוי בגין ירידת ערך וביצוע תשלום מופחת של שכר טרחת שמאי, לכאורה, בניגוד לדין. עילות התביעה: הפרת חובה חקוקה, עשיית עושר ולא במשפט, תרמית, הפרת חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח) התשמ"א-1981, הפרת תקנות הפיקוח על עסקי הביטוח (תנאי חוזה לביטוח רכב) התשמ"ו-1986 ותקנות הפיקוח על עסקי ביטוח (תנאי חוזה לביטוח דירות ותכולתן), התשמ"ו-1986, הפרת חוזה והפרת חובת תום הלב. סעדים עיקריים מבוקשים: חיוב המשיבה להשיב את סכומי המע"מ, סכומי ירידת הערך שלא שולמו לחברי הקבוצה וכן את סכומים שלא שולמו בהחזר שכר טרחת שמאי, בערכים ריאליים כשהם כוללים הפרשי הצמדה וריבית כדין; ולקבוע כי שיטת ההפחתה לפיה פועלת המשיבה מנוגדת לדין ולהורות למשיבה לחדול מין השימוש בה.	כל מבוטח, מוטב או צד שלישי אשר לא תיקן את הנזק שנגרם לרכוש המבוטח עובר להגשת תביעה לקבלת תגמולי ביטוח, ושולמו לו פיצויים, תגמולי ביטוח ו/או שיפוי ו/או החזר שכר טרחת שמאי, שלפי הטענה, הופחתו מהם סכומים בניגוד לדין, ובכלל זה סכום המע"מ ו/או ירידת הערך, או חלקם.	התובענה מצויה בשלב הבקשה לאישור כתובענה ייצוגית. מנורה ביטוח הגישה תגובתה לבקשה. התיק הופנה לגישור.	לא כומת. הוערך בכ- 60 מיליון ש"ח בשנה.
15.	08/2016 - בית דין אזורי לעבודה ת"א	מבוטח בקרן פנסיה נ' מנורה מבטחים פנסיה וגמל.	גביית רכיב "הוצאות ניהול השקעות" ("הוצאות ישירות") מסך הצבירה שבחיסכון בנוסף לדמי הניהול, וזאת בהיעדר הוראה חוזית המאפשרת לגבותו ובניגוד לתקנות קרן הפנסיה, לכאורה. עילות התביעה: גביית ההוצאות הישירות בהיעדר כל זכות חוזית לביצועה ותוך הפרת תקנון קרן הפנסיה, הפרת חובת הנאמנות, הפרת חובת הגילוי והפרת חובות תום הלב במו"מ. סעדים עיקריים עיקריים מבוקשים: (א) השבה של ההוצאות הישירות שנגבו על ידי החברה; (ב) צו קבוע האוסר על החברה לגבות הוצאות ישירות כל עוד לא שונה תקנון קרן הפנסיה כדין ו-(ג) פסיקת גמול מיוחד למבקש ושכ"ט לעורכי-דינו.	עמיתי קרנות פנסיה המנוהלות על ידי הנתבעת, בעבר ובהווה, אשר נגבו מהם הוצאות ניהול השקעות בשבע השנים שקדמו להגשת התובענה.	התובענה מצויה בשלב הבקשה לאישור כתובענה ייצוגית. מנורה מבטחים פנסיה וגמל הגישה תגובתה לבקשה. ביום 30 באפריל, 2017, קבע בית המשפט כי אינו מוסמך לדון בתובענה והעביר את הדיון בה לביה"ד האזורי לעבודה בת"א.	כ-478.6 מיליוני ש"ח.

ב. להלן פירוט הבקשות בגין תובענות מהותיות ובקשות לאישורן כייצוגיות: (המשך)

מס"ד	תאריך וערכאה (1)	הצדדים	טענות מרכזיות, עילות וסעדים	הקבוצה המיוצגת (2)	פרטים	סכום התביעה (3)
16.	09/2016 מחוזי - מרכז	מבוטח בפוליסת "טופ פייננס" נ' מנורה ביטוח.	גביית רכיב "הוצאות ניהול השקעות" ("הוצאות ישירות") וזאת מעבר לדמי הניהול, בהיעדר, לכאורה, הוראה בפוליסה המאפשרת לגבותו. עילות התביעה: גביית ההוצאות הישירות בהיעדר זכות חוזית לביצועה תוך הפרת הפוליסה, תוך הטעיה, אי גילוי, חוסר תום לב והפרת חובת הנאמנות. סעדים עיקריים מבוקשים: (א) השבה של ההוצאות הישירות שנגבו על ידי החברה; (ב) צו האוסר על החברה לגבות מחברי הקבוצה הוצאות ישירות; (ג) פסיקת גמול לתובע המייצג ושכר טרחה לבאי כוחו.	כל בעלי פוליסת "טופ פייננס" של הנתבעת, בעבר ובהווה ובשבע השנים שקדמו למועד הגשת התובענה.	התובענה מצויה בשלב הבקשה לאישור כתובענה ייצוגית. מנורה ביטוח הגישה תגובתה לבקשה. התובענה מצויה בשלב הסיכומים.	כ-23.6 מיליוני ש"ח.
17.	09/2016 מחוזי - ת"א	מבוטח בפוליסת ביטוח בריאות נ' מנורה ביטוח וחברות ביטוח נוספות.	גביית פרמיות, לכאורה, מן המבוטחים בביטוח בריאות, בגין כיסויים מיותרים שהמבוטחים אינם זקוקים להם, וכן מכירה, לכאורה, במודע ובמכוון, פוליסות ביטוח בריאות הכוללות כיסויים אשר למבוטח אין כל צורך בהם, שכן הוא מחזיק בביטוח בריאות משלים מטעם קופת החולים אליה הוא משתייך. עילות התביעה: הטעיה, התעשרות שלא כדין ועשיית עושר ולא במשפט, הפרת חובת תום הלב, הפרת חובה חקוקה, הפרה של הוראות הדין לרבות חוק חוזה ביטוח, התשמ"א-1981, וחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח), התשמ"א-1981, הפרה של הוראות חוזר הממונה מס' 6-1-2007 וכן תניה מקפחת בחוזה אחיד בניגוד לחוק החוזים האחידים, התשמ"ג-1982. סעדים עיקריים מבוקשים: (א) החזר של סכומי הפרמיות העודפים שנגבו לכאורה שלא כדין; (ב) צו עשה המורה למשיבות לשנות את דרך פעולתן כפי המתואר בתובענה; (ג) תשלום גמול למבקשים ושכר טרחה לבא כוחם בשיעור יחסי לשווי הסעד ממנו ייהנו חברי הקבוצה; (ד) כל סעד נוסף כפי שבית המשפט ימצא לנכון בנסיבות העניין.	כלל מבוטחי הנתבעת בשבע השנים האחרונות, בפוליסת בריאות הכוללת כיסויים חופפים באופן מלא או חלקי.	התובענה מצויה בשלב הבקשה לאישור כתובענה ייצוגית. מנורה ביטוח הגישה תגובתה לבקשה. התובענה מצויה בשלב הסיכומים.	כ-4.45 מיליארד ש"ח לכלל הנתבעות; חלקה היחסי של מנורה ביטוח הוערך בכ-314 מיליון ש"ח.

ב. להלן פירוט הבקשות בגין תובענות מהותיות ובקשות לאישורן כייצוגיות: (המשך)

מס"ד	תאריך וערכאה (1)	הצדדים	טענות מרכזיות, עילות וסעדים	הקבוצה המיוצגת (2)	פרטים	סכום התביעה (3)
18.	01/2017 בית דין אזורי לעבודה ת"א	מבוטח בביטוח מנהלים נ' מנורה ביטוח.	גביית רכיב "הוצאות ניהול השקעות" ("הוצאות ישירות"), בפוליסות ביטוחי מנהלים המשוקקות על ידי הנתבעת, וזאת, לפי הטענה, מעבר לדמי הניהול ו/או דמי הביטוח ובהיעדר הוראה בפוליסה המאפשרת לגבות. עילות התביעה: הפרת הוראות הפוליסה, הפרת חובת האמון, הפרת חובת הגילוי והפרת חובת תום הלב במשא ומתן, מסירת תיאור מטעה תוך הפרת חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל), התשס"ה-2005, וחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח), התשמ"א-1981. סעדים עיקריים מבוקשים: (א) פיצוי של חברי הקבוצה בגין הנזקים שנגרמו להם לכאורה תוך השבת כלל הסכומים שנגבו לכאורה בניגוד לפוליסה כנטען לעיל, והעברתם ישירות ליתרת הכספים הצבורה בפוליסה; (ב) צו האוסר על הנתבעת לגבות מחברי הקבוצה הוצאות ישירות כאמור; (ג) פסיקת גמול לתובע המייצג ושכ"ט לבאי כוחו.	כל המבוטחים בביטוחי המנהלים ששווקו על ידי הנתבעת (משתתף ברווחים, "מרב", "סטטוס" וכיו"ב), אשר נגבו מהם הוצאות ניהול השקעות כאשר הפוליסה לא כללה הוראה המאפשרת לגבות הוצאות אלו.	התובענה מצויה בשלב הבקשה לאישור כתובענה ייצוגית. מנורה ביטוח הגישה תגובתה לבקשה. ש"ח.	כ-185 מיליון ש"ח.
19.	02/2017 מחוזי - ת"א	עמית בקרן פנסיה נ' מנורה מבטחים פנסיה וגמל וחברות נוספות	גביית תשלומים שונים בגין הקמת הלוואות ו/או הטיפול בהן, וזאת לכאורה, בניגוד להוראות הדין, בהיעדר הרשאה חוקית ובניגוד לעמדת המאסדר. עילות התביעה: הפרת חובה חקוקה, הטעיה, מצג שווא, והפרת חובות תום הלב במשא ומתן. סעדים עיקריים מבוקשים: השבה של התשלומים שנגבו כאמור; מתן פסק דין הצהרתי או צו עשה המורה לנתבעות לשנות את דרך פעולתן; פסיקת גמול מיוחד למבקשים ושכר טרחה לעורכי-דינם.	כל עמיתי הנתבעות אשר קיבלו מהן הלוואות ולחילופין כל עמיתי הנתבעות, בשבע השנים שקדמו למועד הגשת התובענה.	התובענה מצויה בשלב הבקשה לאישור כתובענה ייצוגית. מנורה מבטחים הגישה תגובתה לבקשה. התובענה מצויה בהליך גישור. ש"ח.	חלקה היחסי של מנורה מבטחים פנסיה וגמל הוערך בכ-31 מיליון ש"ח.

ב. להלן פירוט הבקשות בגין תובענות מהותיות ובקשות לאישורן כייצוגיות: (המשך)

מס"ד	תאריך וערכאה (1)	הצדדים	טענות מרכזיות, עילות וסעדים	הקבוצה המיוצגת (2)	פרטים	סכום התביעה (3)
20.	05/2018 מחוזי-ת"א	מבוטחים בביטוח רכב מקיף נ' שומרה ביטוח וחברות נוספות	גביית דמי ביטוח ביתר, המחושבים לפי שווי רכב הגבוה משווי הרכב בפועל, כפי שהוא משוקלל על ידן בעת מקרה הביטוח של אובדן גמור של הרכב, וזאת במצבים שונים בהם מופחת שווי הרכב בגין "משתנים מיוחדים", למשל, כאשר הרכב נרכש מחברת השכרה או חברת ליסינג. עילות התביעה: הפרת הוראות חוק חוזה הביטוח, תשמ"א-1981; פעולה בניגוד לחוזרי הממונה; גזל ותרמית על פי דיני הנזיקין; עשיית עושר ולא במשפט, והפרת חובת תום הלב. הסעדים עיקריים מבוקשים: פיצוי/השבה של כל הפרמיות שנגבו מהמבוטחים ביתר בניגוד לדין, בצירוף ריבית כדין; סעד הצהרתי לפיו המשיבה אינה רשאית לגבות פרמיה לפי ערך רכב שאינו כולל את הפחתת ה"רכיב המיוחד" מערך הרכב; צו מניעה האוסר על המשיבה להמשיך בפרקטיקה של הגביה ביתר הנטענת, וכן כל סעד הנראה לבית המשפט נכון וצודק בנסיבות העניין.	כל בעלי הפוליסות אשר רכשו ביטוח מקיף מאת הנתבעות, בשבע השנים האחרונות, בעבור רכב אשר לגביו מתקיימים משתנים מיוחדים לפי הפוליסה, ושבפוליסת הביטוח נכתב כי בעת מקרה ביטוח מסוג "אובדן גמור" או "אובדן גמור להלכה" יופחת מערך הרכב שיעור מסוים, בלא להפחית את דמי הביטוח (הפרמיה) בהתאם.	50 מיליון ש"ח לכלל הנתבעות, לפי חלקת היחסי בשוק.	
21.	07/2018 מחוזי-מרכז	מבוטחים בפוליסת ביטוח רכב נ' מנורה ביטוח	אי פיצוי מבוטחים שרכשו "פוליסות לביטוח כלי רכב שאינו פרטי ומסחרי עד 3.5 טון", בגין נזק של ירידת ערך שנגרם לרכבם עקב תאונה מכוסה. עילות התביעה העיקריות הינן: הפרת חוזה, עשיית עושר ולא במשפט הטעיה חוסר תום לב וניצול מצוקה ותנאי מקפח בחוזה אחיד. סעדים עיקריים מבוקשים: להוציא צו עשה/סעד הצהרתי ולהורות לנתבעת להכיר בנזק של ירידת ערך עקב תאונה כנזק מכוסה על פי הפוליסה; לפצות את מבוטחיה בגין נזק של ירידת ערך עקב תאונה וליתן כל סעד אחר הנראה לבית המשפט הנכבד כצודק בנסיבות העניין	כל מבוטחי המשיבה, אשר בוטחו ב'פוליסה לביטוח כלי רכב שאינו פרטי ומסחרי עד 3.5 טון', ואשר ארעה לרכבם תאונת דרכים, בעקבותיה נגרם לרכבם נזק של ירידת ערך אשר המשיבה לא פיצתה אותם בגינן.	63 מיליון ש"ח	

ב. להלן פירוט הבקשות בגין תובענות מהותיות ובקשות לאישורן כייצוגיות: (המשך)

מס"ד	תאריך וערכאה (1)	הצדדים	טענות מרכזיות, עילות וסעדים	הקבוצה המיוצגת (2)	פרטים	סכום התביעה (3)
22.	12/2018 מחוזי-ת"א	מבוטח בפוליסת ביטוח מבנה נ' מנורה ביטוח ואח'	עניינה של התובענה בטענה לגבייה ביתר, בניגוד לדין, של פרמיות ביטוח מיותרות בגין פוליסות ביטוח מיותרות שהופקו לבעלי מבנים - שנטלו הלוואת משכנתא ונדרשו לבטח את המבנה לטובת הבנק המלווה - למרות שבעת הפקתן, היתה כבר קיימת, בין אם אצל אותו מבטח ובין אם אצל מבטח אחר, פוליסה אשר ביטחה את אותו מבנה ביחס לאותה תקופה, והכל, על פי הטענה, תוך הפרה של הוראות הדין ותוך הטעיית המבוטחים. עילות התביעה העיקריות על פי הבקשה הן, בין היתר: הטעייה, הפרת חובת תום הלב, רשלנות, עשיית עושר ולא במשפט, והפרת חובה חקוקה. הסעדים העיקריים להם עותרים התובעים הינם: החזר של סכומי הפרמיות העודפים שנגבו מהם, לפי הטענה, שלא כדין, וכן צו עשה המורה למשיבים לשנות את דרך פעולתם.	כל מי שנטל הלוואת משכנתא מאחד או יותר מהמשיבים 4-7 ובוטח ע"י אחת או יותר מהמשיבות 1-3 בפוליסת ביטוח מבנה המהווה אחת מתוך שתי הפוליסות או יותר בקשר לאותו מבנה במהלך אותה תקופה.	התובענה מצויה בשלב האישור כתובענה ייצוגית. מנורה ביטוח טרם הגישה תגובתה לבקשה	כ-280 מליוני ש"ח לכלל הנתבעות

ג. תובענות אחרות:

בנוסף לתובענות המהותיות ולבקשות לאישורן כייצוגיות, המתוארות לעיל, שאושרו או שטרם אושרו, קיימות תובענות ובקשות לאישורן כייצוגיות כאמור, אשר סכום התביעה בכל אחת מהן אינו מהותי ולפיכך לא נכלל לגביהן תיאור מפורט בדוחות הכספיים:

מס'ד	תאריך וערכאה	הצדדים	טענות מרכזיות	פרטים	סכום התביעה
1.	12/2014 מחוזי - מרכז	מבוטח בביטוח אלמנטרי נ' שומרה ביטוח.	גביה ביתר של דמי אשראי בעת רכישת פוליסת ביטוח בתשלומים.	התובענה מצויה בשלב האישור כתובענה ייצוגית. שומרה ביטוח טרם הגישה תגובתה לבקשה. הצדדים פועלים לגיבוש הסדר פשרה.	9 מיליון ש"ח.
2.	03/2016 מחוזי - ת"א	מבוטחים בביטוח אלמנטרי נ' מנורה ביטוח.	חיוב בפרמיה מוגדלת (בגין הגדלת סכום הביטוח) למן ה- 1 לחודש בו הוגדל סכום הביטוח בפוליסות ביטוח מבנה, גם באותם מקרים שבהם בפועל הורחבה הפוליסה (כלומר, סכום הביטוח הוגדל) לאחר ה- 1 לחודש.	התובענה מצויה בשלב הבקשה לאישור כתובענה ייצוגית. מנורה ביטוח הגישה תגובתה לבקשה. ביום 13 במרס 2017, הוגש על ידי הצדדים הסדר פשרה ("ההסדר") לאישור בית המשפט. ביום 25 בדצמבר, 2017 הוגשה התנגדות להסכם הפשרה.	כ- 14 מיליון ש"ח.
3.	01/2017 מחוזי - מרכז	מבוטח בביטוח אלמנטרי נ' מנורה ביטוח וחברה נוספת.	גביית יתר על ידי הנתבעות, תוך הימנעות מלנהוג כלפי המבוטחים על פי פרקטיקה נהוגת, לפי הטענה, של הפחתה בדמי הביטוח בעת חציית מדרגת גיל ו/או ותק נהיגה המזכה בהפחתה בפרמיית הביטוח.	התובענה מצויה בשלב הבקשה לאישור כתובענה ייצוגית. מנורה ביטוח הגישה תגובתה לבקשה. הדיון בתובענה אוחד עם הדיון בתובענה הנזכרת בסעיף 6(4) להלן.	חלקה היחסי של מנורה ביטוח הוערך בכ- 12.25 מיליון ש"ח.
4.	02/2017 מחוזי - מרכז	מבוטח בביטוח אלמנטרי נ' שומרה ביטוח.	אי גילוי באופן יזום, מצד הנתבעת למבוטחיה בביטוח רכב חובה, מקיף וצד ג', כי הינם עתידיים, במהלך תקופת הביטוח, להגיע למדרגות הגיל ו/או וותק הנהיגה המזכה בהפחתת דמי הביטוח וזאת, לטענת התובע, בניגוד לפרקטיקה הנהוגה.	התובענה מצויה בשלב האישור כתובענה ייצוגית. שומרה ביטוח הגישה תגובתה לבקשה. הדיון בתובענה אוחד עם הדיון בתובענה הנזכרת בסעיף 6(3) לעיל.	12.25 מיליון ש"ח.
5.	06/2017 מחוזי - ירושלים	מבוטח בביטוח אלמנטרי נ' שומרה ביטוח.	פרקטיקה בו נהגת הנתבעת, לכאורה שלא כדין, לפיה היא מעכבת הוראות חיוב של רכישת פוליסה באמצעות כרטיס אשראי עד לסוף אותו חודש בו ביצע המבוטח בפועל את הרכישה ("הפרקטיקה"), כאשר במרווח הזמן עד מועד העברת הוראת החיוב לחברת כרטיס האשראי, מתמלאת מסגרת האשראי כך שהתשלום בגין הפוליסה נדחה, תוך חיוב המבוטח ב- "דמי טיפול" בגין החיוב שחזר.	התובענה מצויה בשלב האישור כתובענה ייצוגית. שומרה ביטוח הגישה תגובתה לבקשה.	כ- 3 מיליון ש"ח.

באור 6: - התחייבויות תלויות (המשך)

ג. תובענות אחרות: (המשך)

מס"ד	תאריך וערכאה	הצדדים	טענות מרכזיות	פרטים	סכום התביעה
6.	06/2017 מחוזי - מרכז	מעסיקים/מעבידים נ' מנורה ביטוח (תביעת שיבוב)	השבתם של דמי הפגיעה ששילמו מעסיקים/מעבידים למוסד לביטוח לאומי (להלן: "דמי הפגיעה" ו-"המל"ל", בהתאמה) בגין תקופת הזכאות לדמי פגיעה כמשמעותה בסעיף 94 לחוק הביטוח הלאומי [נוסח משולב], תשנ"ה-1995 בעקבות תאונות דרכים שנגרמו לעובדיהם ואשר הוכרו גם כתאונות עבודה על ידי המל"ל.	התובענה מצויה בשלב האישור כתובענה ייצוגית. מנורה ביטוח הגישה תגובתה לבקשה. הבקשה מצויה בשלב הסיכומים.	כ - 14.5 מיליון ש"ח.
7.	7/2017 ביה"ד לעבודה בת"א	עמית בקרן פנסיה נ' מנורה מבטחים פנסיה וגמל ואח' האזורי	עניינה של התובענה הוא בטענה לפיה הנתבעות מעלות את דמי הניהול בהודעה במועד שאינו בהתאם להוראות חוזר 2012-9-22 שעניינו דמי ניהול במכשירי החיסכון הפנסיוני ("החוזר") ו/או בנסיונות שבהן הסיבה להפסקת ההפקדות אינה אחת הסיבות המפורטות בחוזר. עילות התביעה הנטענות הן, בין היתר, הפרת החוזר, הפרת חובות תום הלב במשא ומתן, הפרת חובה חקוקה, רשלנות ועשיית עושר שלא במשפט.	התובענה מצויה בשלב האישור כתובענה ייצוגית. מנורה פנסיה וגמל הגישה תגובתה לבקשה. בהמשך להליך גישור שלא צלח, הדיון בבקשת האישור חוזר לביה"ד לעבודה.	לפחות 2.5 מיליון ש"ח.
8.	9/2017 מחוזי - ירושלים	מבוטח בביטוח אלמנטרי נ' מנורה ביטוח	עניינה של התובענה, בטענה לפיה הנתבעות מפרות את הוראות סעיף 5(ב) לחוק פסיקת ריבית והצמדה, תשכ"א-1961 (להלן: "החוק"), בכך שאינן מוסיפות לסכומי הכסף ששילמו למבקשים וחברי הקבוצה הנטענת כפי שנפסקו על ידי רשות שיפוטית, הפרשי הצמדה ו/או ריבית ו/או ריבית צמודה, במקרים בהם הן שילמו סכומים כאמור במועד המאוחר למועד הפירעון (כהגדרתו בחוק).	התובענה מצויה בשלב האישור כתובענה ייצוגית. מנורה ביטוח הגישה תגובתה לבקשה. התובענה מצויה בהליך גישור.	מוערך על ידי התובעים בעשרות מיליוני ש"ח לכלל הנתבעים.
9.	12/2017 מחוזי - ת"א	מבוטח בביטוח אחריות נ' מנורה ביטוח	עניינה של הבקשה בטענה, כי בקרות אירוע ביטוח אחריות, החברה מתפשרת או מגיעה להסכמות עם הצד שכנגד, בשם המבוטח, מבלי לקבל את אישורו או הסכמתו של המבוטח ומבלי למסור למבוטח הודעה בהתאם להוראות סעיף 68 לחוק חוזה ביטוח, תשמ"א-1981 ("חוק חוזה הביטוח").	התובענה מצויה בשלב האישור כתובענה ייצוגית. מנורה ביטוח הגישה תגובתה לבקשה.	6.3 מיליוני ש"ח.

באור 6: - התחייבויות תלויות (המשך)

ג. תובענות אחרות: (המשך)

מס"ד	תאריך וערכאה	הצדדים	טענות מרכזיות	פרטים	סכום התביעה
10.	02/2018 מחוזי - ת"א	מבוטח בפוליסות ביטוח חיים נ' מנורה ביטוח ואח'	עניינה של הבקשה בטענה כי הנתבעות גבו וגובות ממבוטחים אשר נטלו מהן הלוואה דמי טיפול/דמי גביה/דמי תפעול/עמלה בקשר עם העמדה הלוואה ו/או עריכת מסמכי הלוואה ו/או גביית תשלומי פירעון הלוואה ו/או ניהולה של הלוואה, ומשלשות כספים אלה לכיסן הפרטי במקום להעבירן לקופת המבוטחים.	התובענה מצויה בשלב האישור כתובענה ייצוגית. מנורה ביטוח טרם הגישה תגובתה לבקשה. התובענה מצויה בהליך גישור.	כ- 5 מיליוני ש"ח .
11.	04/2018 בית הדין האזורי לעבודה ת"א	עמית בקרן פנסיה נ' מנורה מבטחים פנסיה וגמל	עניינה של בטענה לפיה הנתבעות אינן מבהירות לעמיתים המצטרפים לקרנות הפנסיה שבניהולן, אשר אין להם שאירים, כי אין להם צורך בכיסוי ביטוחי לשאירים, וכי מומלץ להימנע מרכישת כיסוי זה ותשלום עבורו. כמו כן הנתבעות לא מבהירות, כבר במועד ההצטרפות כי ככל שויתרו בעת ההצטרפות על כיסוי ביטוחי לשאירים, הרי שבתוך שנתיים לכל היותר, הם יועברו באופן אוטומטי למסלול ביטוחי שכולל כיסוי ביטוחי לשאירים, אלא אם יודיעו לקרן כי הם מבקשים להמשיך ולוותר על כיסוי ביטוחי לשאירים.	התובענה מצויה בשלב האישור כתובענה ייצוגית. מנורה מבטחים פנסיה וגמל הגישה תגובתה לבקשה.	לא כומת
12.	05/2019 בית דין אזורי לעבודה ת"א	עמית בקרן פנסיה נ' מנורה מבטחים פנסיה וגמל	עניינה של התובענה הוא בטענה לפיה הנתבעת גבתה מעמיתים של קרן הפנסיה הכללית שבניהולה, שהצטרפו לקרן עקב הפקדה בקרן הפנסיה המקיפה העולה על תקרת ההפקדות הסטטוטוריות המותרת, דמי ניהול בשיעור המקסימלי חלף דמי ניהול בשיעור המפוחת המשולמים על ידם בקרן המקיפה, וזאת ללא הסכמתם ומתן הודעה על כך.	התובענה מצויה בשלב האישור כתובענה ייצוגית. מנורה מבטחים פנסיה וגמל טרם הגישה תגובתה לבקשה.	לפחות 2.5 מיליוני ש"ח

באור 6: - התחייבויות תלויות (המשך)

ד. תובענה מהותית אחרת:

מס"ד	תאריך וערכאה	הצדדים	טענות מרכזיות, עילות וסעדים	פרטים	סכום התביעה
1.	06/2016 מחוזי - מרכז	סוכן נ' מנורה ביטוח	לטענת הסוכן (התובע) בשל הפרת ההסכם בינו לבין מנורה ביטוח ובשל הפרת חובת הזהירות שלה כלפיו, בוטלו פוליסות ביטוח שתווכו על ידו בשיעורים ניכרים וסוכנות הביטוח שבבעלותו קרסה. במקביל מתנהל הליך בהוצאה לפועל אגב בקשה לביצוע שטר שהוגשה על ידי מנורה ביטוח.	ביום 19 ביוני 2016, הגיש הסוכן תביעה כנגד מנורה ביטוח. ביום 1 בספטמבר 2016, הגישה מנורה ביטוח כתב הגנה. ביום 6 באפריל 2017, קיבל בית המשפט העליון את בקשת הצדדים לאיחוד הליך התובענה של הסוכן עם ההליך לביצוע שטר שהוגש על ידי מנורה ביטוח. בהמשך להליך גישור שלא צלח, הדיון בבקשת האישור חוזר לביהמ"ש המחוזי.	כ- 35 מיליוני ש"ח.

מס"ד	תאריך וערכאה	הצדדים	טענות מרכזיות, עילות וסעדים	פרטים	סכום התביעה
1.	11/2015 מחוזי - ת"א	מבוטחים בביטוח אלמנטרי נ' מנורה ביטוח וחברות ביטוח נוספות	הפחתת סכומי הנזק הנתבעים על ידי צד ג', בטענה ל"רשלנות תורמת" מצדו של צד ג', ללא הנמקה. וזאת, בניגוד להוראות הדין וחוזרי הממונה.	ביום 30 במרס 2018, הגישו הצדדים בקשה משותפת לאישור הסדר פשרה. ביום 10 ביולי 2018, הגישו הצדדים בקשה מתוקנת לאישור הסדר הפשרה וביום 27 בינואר 2019, ניתן פסק דין המאשר את הסדר הפשרה, ובכך באה התובענה לידי סיום.	לפחות 3 מיליון ש"ח.
2.	11/2017 מחוזי - מרכז	ויצו נ' מנורה ביטוח	עניינה של הבקשה בטענה כי הנתבעות גובות פרמיות ביטוח, הכוללות "תוספת סיכון" הנובעת מאופי עבודתם של המבוטחים, וזאת למרות העובדה שמבוטחים אלו כלל אינם עובדים במועד שבו נרכש הכיסוי הביטוחי או הפסיקו לעבוד בעבודה אשר הצדיקה את גבית תוספת הסיכון.	ביום 12 בפברואר 2019, הוגשה בקשה מוסכמת להסתלקות התובעים מהתובענה ומבקשת האישור, ובכך באה התובענה לידי סיום.	מיליוני ש"ח (על דרך האומדן).
3.	7/2017 מחוזי - מרכז	מבוטח נ' שומרה ביטוח	עניינה של התובענה, על פי הטענה, הינה גבייה ביתר של ריבית (דמי אשראי) בקשר עם פריסת הפרמיה השנתית לתשלומים, וזאת לכאורה בניגוד לדין ו/או תוך חריגה משיעורי הריבית שהוצגו בפוליסות.	ביום 31 במרס 2019, הורה ביהמ"ש על מחיקת התובענה ובכך באה התובענה לידי סיום.	9.7 מיליון ש"ח.

תובענות ייצוגיות ובקשות לאישור תובענות כייצוגיות (המשך)

טבלה מסכמת:

להלן טבלה מסכמת של הסכומים הנתבעים במסגרת בקשות תלויות לאישור תובענות כייצוגיות, תובענות שאושרו כתביעה ייצוגית ותביעות מהותיות אחרות כנגד הקבוצה, כפי שצויינו על ידי התובעים בכתבי הטענות אשר הוגשו מטעמם. מובהר כי הסכום הנתבע אינו מהווה בהכרח כימות של סכום החשיפה המוערכת על ידי הקבוצה, שכן המדובר בהערכות מטעם התובעים אשר דינן להתברר במסגרת ההליך המשפטי. עוד מובהר כי הטבלה להלן אינה כוללת הליכים שהסתיימו, לרבות בהליכים שהסתיימו לאחר שאושר בהן הסכם פשרה.

הסכום הנתבע	כמות תביעות	
אלפי ש"ח		
		תובענות שאושרו כתביעה ייצוגית:
483,000	2	צוין סכום המתייחס לקבוצה
		התביעה מתייחסת למספר חברות ולא יוחס
225,000	1	סכום ספציפי לקבוצה
-	1	לא צוין סכום התביעה
		בקשות תלויות לאישור תובענות כייצוגיות:
1,296,500	18	צוין סכום המתייחס לקבוצה
		התביעה מתייחסת למספר חברות ולא יוחס
2,928,000	5	סכום ספציפי לקבוצה
-	7	לא צוין סכום התביעה
35,000	1	תביעות מהותיות אחרות *

לתאריך הדיווח, סכום ההפרשה המצטבר בגין התביעות שהוגשו כנגד החברה כמפורט לעיל, מסתכם בכ- 38.5 מיליוני ש"ח (ליום 31 בדצמבר 2018, כ- 40 מיליוני ש"ח).

(* ראה סעיף ד' לעיל)

הממונה, מפרסם מעת לעת, ניירות עמדה, עקרונות לניסוח תוכניות ביטוח, מסמכי נהגים ראויים ולא ראויים וכיוצא באלה מסמכים או טיוטות מסמכים הרלבנטיים לתחומי פעילותה של הקבוצה, אשר יכול ויש להם השפעה על זכויות מבוטחים ו/או עמיתים ויכול ויש בהם ליצור חשיפה לקבוצה במקרים מסוימים הן ביחס לתקופת פעילותה קודם לכניסת אותם מסמכים לתוקף והן ביחס לעתיד.

לא ניתן לצפות מראש האם ובאיזו מידה חשופה הקבוצה לטענות בקשר ו/או בעקבות הוראות אלו אשר אפשר שיעלו בין היתר, באמצעות המנגנון הדיוני הקבוע בחוק תובענות ייצוגיות. לעיתים יכולה להיות השלכה מסוג זה גם לחוזרים שהממונה מפרסם ואשר תחולתם עתידית. כנגד הקבוצה מוגשות, מעת לעת, תלונות, לרבות תלונות לממונה ביחס לזכויות מבוטחים ו/או עמיתים על פי תוכניות ביטוח ו/או קרנות ו/או הדין. תלונות אלו מטופלות באופן שוטף על ידי אגף תלונות הציבור בקבוצה. לעיתים הכרעות (או טיוטות הכרעה) של הממונה בתלונות אלו, ניתנות באופן רוחבי ביחס לקבוצת מבוטחים.

כמו כן, עורך הממונה, מעת לעת, לרבות בעקבות תלונות מבוטחים, ביקורות מטעמו בגופים המוסדיים בקבוצה ו/או מעביר אליהם בקשות לקבלת נתונים, בנושאים שונים של ניהול הגופים המוסדיים, ניהול זכויות מבוטחים ועמיתים בהם וכן ביקורות ליישום הוראות הרגולציה ו/או הטמעת לקחי ביקורות קודמים, בהן בין היתר, מתקבלות דרישות להכנסת שינויים במוצרים השונים, מתן הנחיות לביצוע החוזרים ו/או הנחיות ו/או הוראות בקשר לתיקון ליקויים או ביצוע פעולות המבוצעות על-ידי הגופים המוסדיים, לרבות החזר כספים לעמיתים ולמבוטחים. בהתאם לממצאי ביקורות או נתונים המועברים, לעיתים מטיל הממונה עיצומים כספיים בהתאם לחוק סמכויות האכיפה.

באור 6: - התחייבויות תלויות (המשך)

תובענות ייצוגיות ובקשות לאישור תובענות כייצוגיות (המשך)

קיימת חשיפה כללית אשר לא ניתן להעריכה ו/או לכמתה, הנובעת, בין היתר, ממורכבותם של השירותים הניתנים על ידי הקבוצה למבוטחיה. מורכבות הסדרים אלו צופנת בחובה, בין היתר, פוטנציאל לטענות פרשנות ואחרות, עקב פערי מידע בין הקבוצה לבין הצדדים השלישיים לחוזי הביטוח, הנוגעות לשורה ארוכה של תנאים מסחריים ורגולטורים. חשיפה זו באה לידי ביטוי בעיקר ביחס למוצרי החסכון הפנסיוני והביטוח ארוך טווח, לרבות ביטוח בריאות, בהם פועלת הקבוצה, בהיותם מאופיינים באורח חיים ממושך ובמורכבות גבוהה, במיוחד לאור ההסדרים התחיקתיים השונים הן בתחום ניהול המוצרים והן בתחום המיסוי, לרבות בנושאי תשלומי הפקדות על-ידי מעסיקים ומבוטחים, פיצולם ושייכותם לרכיבי הפוליסות השונים, ניהול ההשקעות, מעמדו התעסוקתי של המבוטח, תשלומי ההפקדות שלו ועוד. מוצרים אלו מנוהלים על פני שנים בהם מתרחשים שינויים במדיניות, ברגולציה ובמגמות הדין, לרבות בפסיקת בתי המשפט. שינויים אלו מיושמים על ידי מערכות מיכוניות העוברות שינויים והתאמות באופן תדיר. מורכבות שינויים אלו והחלת השינויים לגבי מספר רב של שנים, יוצרת חשיפה תפעולית מוגברת. קבלת פרשנות חדשה לאמור בפוליסות ביטוח ובמוצרים פנסיונים ארוכי טווח יש לעיתים בכדי להשפיע על הרווחיות העתידית של הקבוצה בגין התיק הקיים, זאת בנוסף לחשיפה הגלומה בדרישות לפיצוי ללקוחות בגין פעילות העבר. לא ניתן לצפות מראש את סוגי הטענות שיועלו בתחום זה ואת החשיפה הנובעת מטענות אלו ואחרות בקשר עם חוזה הביטוח המועלות, בין היתר, באמצעות המנגנון הדיוני הקבוע בחוק תובענות ייצוגיות.

כמו כן, תחום הביטוח בו עוסקות חברות הקבוצה הינו עתיר פרטים ונסיבות, ואשר קיים בו סיכון אינהרנטי שלא ניתן לכימות להתרחשות של טעות או שורה של טעויות מיכוניות או טעויות אנוש, הן בתהליכי עבודה מובנים והן במסגרת טיפול פרטני בלקוח, ואשר עלולות להיות להן תוצאות רחבות היקף הן ביחס להיקף התחולה למספר רב של לקוחות או מקרים והן ביחס להיקף הכספי הרלבנטי בהתייחס ללקוח בודד. הגופים המוסדיים בקבוצה מטפלים, באופן שוטף, בטיוב זכויות מבוטחים, בכל הקשור לניהול המוצרים בגופים המוסדיים, בהתאם לפערים המתגלים מעת לעת.

הקבוצה חשופה לתביעות וטענות במישור דיני החוזים וקיום התחייבויות ביטוחיות במסגרת הפוליסה, ייעוץ לקוי, הפרת חובת נאמנות, ניגוד עניינים, חובת זהירות, רשלנות במסגרת אחריות מקצועית של הגופים המקצועיים בקבוצה לרבות סוכנויות הקבוצה וכיוצא ב טענות הקשורות בשירותים הניתנים על ידי חברות הקבוצה וכן מעת לעת מתקיימים נסיבות ואירועים המעלים חשש לטענות מסוג האמור. הקבוצה רוכשת פוליסות לכיסוי אחריות מקצועית, לרבות כנדרש על פי ההסדר התחיקתי, ובעת הצורך היא מדווחת לפוליסה או פוליסות אלו לצורך כיסוי חבות שמקורה באחריות מקצועית וניתנת להגנה ברכישת ביטוח. סכומי החשיפה האפשרית עולים על סכומי הכיסוי ואין וודאות בדבר קבלת כיסוי בפועל בעת קרות מקרה ביטוח.

באור 7: - אירוע מהותי בתקופת הדיווח

שינויים בריבית

הקבוצה מחשבת את עתודות ביטוח חיים לתשלום קצבה, את נאותות העתודה בביטוח בריאות ואת ההתחייבויות הביטוחיות בביטוח כללי, בהתבסס על ריבית חסרת סיכון בתוספת פרמיית אי נזילות. להלן מפורטים השינויים כתוצאה משינוי בריבית חסרת סיכון:

לשנה	ל- 3 חודשים שהסתיימו		
שהסתיימה	ביום 31 בדצמבר	ביום 31 במרס	
	2018	2018	2019
	מבוקר	בלתי מבוקר	אלפי ש"ח
עדכון העתודה המשלימה לגמלאות בעקבות השינוי בשיעור ריבית ההיוון המשמש לחישובה	88,767	(10,527)	(67,908)
עדכון בעקבות בחינת נאותות העתודות:			
בביטוח חיים	(44,242)	(12,922)	31,444
בביטוח בריאות	(3,192)	(32,602)	(44,783)
סך הכל השפעה בעקבות בחינת נאותות העתודות	(47,434)	(45,524)	(13,339)
שינוי בהתחייבויות ביטוחיות בביטוח כללי	(10,215)	(12,039)	(16,227)
סך הכל לפני מס	31,118	(68,090)	(97,474)

באור 8: - אירועים מהותיים לאחר תקופת הדיווח

1. דיבידנדים מחברות הבנות

ביום 27 במאי, 2019, החליט דירקטוריון מנורה ביטוח, על חלוקת דיבידנד בסך של 50 מיליוני ש"ח, המהווים 0.22 ש"ח לכל מניה בת 1 ש"ח ע.נ של מנורה ביטוח. ההחלטה התקבלה לאחר בחינת יחס כושר הפרעון של מנורה ביטוח והעמידה ביעד ההון שהוגדר על ידי דירקטוריון מנורה ביטוח.

ביום 26 במאי, 2019 הכריז דירקטוריון מבטחים פנסיה וגמל על חלוקת דיבידנד לחברה בסך של 50 מיליון ש"ח. הדיבידנד ישולם ביום 27 במאי, 2019.

2. פעילות בתחום אנרגיה סולארית

מנורה מבטחים אנרגיה בע"מ (להלן - מנורה מבטחים אנרגיה) חברה נכדה של החברה, ניגשה באמצעות תאגידים מוחזקים בשיעור של 50% כל אחד, למכרזי רשות החשמל להקמת אתרים סולאריים ליצור חשמל. כחלק מתנאי הסף שנדרשו במכרזים, ניתנו ערבויות על ידי מנורה מבטחים אנרגיה לבנק.

בחודשים אפריל ומאי 2019, זכו התאגידים המוחזקים כאמור במכרזים בהיקף של כ- 230 מגה וואט (צפי כ- 300 מגה וואט הספק מותקן). היקף ההשקעה הצפוי על ידי מנורה מבטחים אנרגיה בפרויקטים במהלך השנים הקרובות מוערך בסך מצטבר של כ- 80 מיליוני ש"ח. היקף הערבויות שניתנו נכון למועד פרסום הדוח עומד על כ- 29 מיליוני ש"ח.

פירוט השקעות פיננסיות אחרות של חברות ביטוח מאוחדות

א. השקעות פיננסיות אחרות

ליום 31 במרס, 2019					פירוט בסעיף	
סה"כ	הלוואות וחייבים	זמינים למכירה	נמדדים בשווי הוגן דרך רווח והפסד	בלתי מבוקר אלפי ש"ח		
4,309,048	-	4,273,236	35,812		ב	נכסי חוב סחירים
7,497,802	7,497,802	-	-		ג	נכסי חוב שאינם סחירים
491,856	-	478,612	13,244		ד	מניות
1,367,845	-	1,296,224	71,621		ה	אחרות
<u>13,666,551</u>	<u>7,497,802</u>	<u>6,048,072</u>	<u>120,677</u>			סה"כ
ליום 31 במרס, 2018					פירוט בסעיף	
סה"כ	הלוואות וחייבים	זמינים למכירה	נמדדים בשווי הוגן דרך רווח והפסד	בלתי מבוקר אלפי ש"ח		
4,459,877	-	4,441,226	18,651		ב	נכסי חוב סחירים
7,221,714	7,221,714	-	-		ג	נכסי חוב שאינם סחירים
366,944	-	354,356	12,588		ד	מניות
1,539,826	-	1,460,969	78,857		ה	אחרות
<u>13,588,361</u>	<u>7,221,714</u>	<u>6,256,551</u>	<u>110,096</u>			סה"כ
ליום 31 בדצמבר, 2018					פירוט בסעיף	
סה"כ	הלוואות וחייבים	זמינים למכירה	נמדדים בשווי הוגן דרך רווח והפסד	מבוקר אלפי ש"ח		
4,172,597	-	4,130,148	42,449		ב	נכסי חוב סחירים
7,451,537	7,451,537	-	-		ג	נכסי חוב שאינם סחירים
463,170	-	450,560	12,610		ד	מניות
1,436,956	-	1,383,232	53,724		ה	אחרות
<u>13,524,260</u>	<u>7,451,537</u>	<u>5,963,940</u>	<u>108,783</u>			סה"כ

פירוט השקעות פיננסיות אחרות של חברות ביטוח מאוחדות (המשך)

ב. נכסי חוב סחירים

ליום 31 במרס, 2019		
הערך בספרים	עלות מופחתת	
בלתי מבוקר	אלפי ש"ח	
2,016,413	2,078,038	אגרות חוב ממשלתיות
		<u>נכסי חוב אחרים:</u>
2,163,571	2,198,806	נכסי חוב אחרים שאינם ניתנים להמרה
32,315	32,204	נכסי חוב אחרים הניתנים להמרה
<u>4,212,299</u>	<u>4,309,048</u>	סך הכל נכסי חוב סחירים
	<u>15,061</u>	ירידות ערך קבועות שנזקפו לרווח והפסד (במצטבר)
ליום 31 במרס, 2018		
הערך בספרים	עלות מופחתת	
בלתי מבוקר	אלפי ש"ח	
2,500,622	2,583,208	אגרות חוב ממשלתיות
		<u>נכסי חוב אחרים:</u>
1,821,393	1,863,777	נכסי חוב אחרים שאינם ניתנים להמרה
13,020	12,892	נכסי חוב אחרים הניתנים להמרה
<u>4,335,035</u>	<u>4,459,877</u>	סך הכל נכסי חוב סחירים
	<u>5,378</u>	ירידות ערך קבועות שנזקפו לרווח והפסד (במצטבר)
ליום 31 בדצמבר, 2018		
הערך בספרים	עלות מופחתת	
מבוקר	אלפי ש"ח	
2,008,239	2,025,630	אגרות חוב ממשלתיות
		<u>נכסי חוב אחרים:</u>
2,170,043	2,108,168	נכסי חוב אחרים שאינם ניתנים להמרה
40,784	38,799	נכסי חוב אחרים הניתנים להמרה
<u>4,219,066</u>	<u>4,172,597</u>	סך הכל נכסי חוב סחירים
	<u>7,438</u>	ירידות ערך קבועות שנזקפו לרווח והפסד (במצטבר)

פירוט השקעות פיננסיות אחרות של חברות ביטוח מאוחדות (המשך)

ג. נכסי חוב שאינם סחירים

ליום 31 במרס, 2019	
שווי הוגן	ערך בספרים
בלתי מבוקר	
אלפי ש"ח	

3,578,062	2,711,379
-----------	-----------

5,086,929	4,786,423
-----------	-----------

8,664,991	7,497,802
-----------	-----------

74,886	
--------	--

אגרות חוב ממשלתיות

אג"ח מיועדות

נכסי חוב אחרים:

שאינם ניתנים להמרה

סך הכל נכסי חוב שאינם סחירים

ירידות ערך קבועות שנזקפו לרווח והפסד (במצטבר)

ליום 31 במרס, 2018	
שווי הוגן	ערך בספרים
בלתי מבוקר	
אלפי ש"ח	

3,551,363	2,741,775
-----------	-----------

4,790,228	4,479,939
-----------	-----------

8,341,591	7,221,714
-----------	-----------

101,074	
---------	--

אגרות חוב ממשלתיות

אג"ח מיועדות

נכסי חוב אחרים:

שאינם ניתנים להמרה

סך הכל נכסי חוב שאינם סחירים

ירידות ערך קבועות שנזקפו לרווח והפסד (במצטבר)

ליום 31 בדצמבר, 2018	
שווי הוגן	ערך בספרים
מבוקר	
אלפי ש"ח	

3,413,661	2,655,673
-----------	-----------

4,948,046	4,795,864
-----------	-----------

8,361,707	7,451,537
-----------	-----------

79,939	
--------	--

אגרות חוב ממשלתיות

אג"ח מיועדות

נכסי חוב אחרים:

שאינם ניתנים להמרה

סך הכל נכסי חוב שאינם סחירים

ירידות ערך קבועות שנזקפו לרווח והפסד (במצטבר)

פירוט השקעות פיננסיות אחרות של חברות ביטוח מאוחדות (המשך)

ד. מניות

ליום 31 במרס, 2019		
הערך בספרים	עלות	
בלתי מבוקר		
אלפי ש"ח		
422,641	398,710	מניות סחירות
69,215	67,044	מניות שאינן סחירות
491,856	465,754	סך הכל מניות
53,288		ירידות ערך קבועות שנזקפו לרווח והפסד (במצטבר)
ליום 31 במרס, 2018		
הערך בספרים	עלות	
בלתי מבוקר		
אלפי ש"ח		
345,831	306,864	מניות סחירות
21,113	22,175	מניות שאינן סחירות
366,944	329,039	סך הכל מניות
33,993		ירידות ערך קבועות שנזקפו לרווח והפסד (במצטבר)
ליום 31 בדצמבר, 2018		
הערך בספרים	עלות	
מבוקר		
אלפי ש"ח		
410,077	410,048	מניות סחירות
53,093	51,135	מניות שאינן סחירות
463,170	461,183	סך הכל מניות
57,716		ירידות ערך קבועות שנזקפו לרווח והפסד (במצטבר)

פירוט השקעות פיננסיות אחרות של חברות ביטוח מאוחדות (המשך)

ה. השקעות פיננסיות אחרות

ליום 31 במרס, 2019		
הערך בספרים	עלות	
בלתי מבוקר		
אלפי ש"ח		
771,233	723,661	השקעות פיננסיות אחרות סחירות
596,612	500,936	השקעות פיננסיות אחרות שאינן סחירות
1,367,845	1,224,597	סך הכל השקעות פיננסיות אחרות
46,617		ירידות ערך קבועות שנזקפו לרווח והפסד (במצטבר)
ליום 31 במרס, 2018		
הערך בספרים	עלות	
בלתי מבוקר		
אלפי ש"ח		
1,160,260	1,062,478	השקעות פיננסיות אחרות סחירות
379,566	337,408	השקעות פיננסיות אחרות שאינן סחירות
1,539,826	1,399,886	סך הכל השקעות פיננסיות אחרות
41,754		ירידות ערך קבועות שנזקפו לרווח והפסד (במצטבר)
ליום 31 בדצמבר, 2018		
הערך בספרים	עלות	
מבוקר		
אלפי ש"ח		
901,631	898,611	השקעות פיננסיות אחרות סחירות
535,325	458,381	השקעות פיננסיות אחרות שאינן סחירות
1,436,956	1,356,992	סך הכל השקעות פיננסיות אחרות
42,464		ירידות ערך קבועות שנזקפו לרווח והפסד (במצטבר)

השקעות פיננסיות המסווגות לאחרות כוללות בעיקר השקעות בקרנות סל, תעודות השתתפות בקרנות נאמנות, קרנות השקעה, נגזרים פיננסיים, חוזים עתידיים, אופציות ומוצרים מובנים.

פרק ד':
הצגת נתונים כספיים
מתוך הדוחות
הכספיים המיוחדים
לחברה

מנורה מבטחים החזקות בע"מ

נתונים כספיים מתוך הדוחות הכספיים ביניים המאוחדים
המיוחסים לחברה

ליום 31 במרס, 2019

בלתי מבוקרים

תקנה 38'ד

מנורה מבטחים החזקות בע"מ

נתונים כספיים מתוך הדוחות הכספיים ביניים המאוחדים המיוחסים לחברה ליום 31 במרס, 2019

בלתי מבוקרים

תקנה 38ד'

תוכן העניינים

דף

2	דוח מיוחד של רואה החשבון המבקר לסקירת המידע הכספי הביניים הנפרד לפי תקנה 38ד' לתקנות ניירות ערך (דוחות תקופתיים ומיידים), התש"ל-1970
3	נתונים כספיים מתוך הדוחות המאוחדים על המצב הכספי
4	נתונים כספיים מתוך דוחות רווח או הפסד המאוחדים
5	נתונים כספיים מתוך הדוחות המאוחדים על הרווח הכולל
6-7	נתונים כספיים מתוך הדוחות המאוחדים על תזרימי המזומנים
8-10	מידע נוסף

לכבוד בעלי המניות של מנורה מבטחים החזקות בע"מ

הנדון: דוח מיוחד של רואה החשבון המבקר לסקירת המידע הכספי הביניים הנפרד לפי תקנה 38ד' לתקנות ניירות ערך (דוחות תקופתיים ומיידים), התש"ל-1970

מבוא

סקרנו את המידע הכספי הביניים הנפרד המובא לפי תקנה 38ד' לתקנות ניירות ערך (דוחות תקופתיים ומיידים), התש"ל-1970 של מנורה מבטחים החזקות בע"מ (להלן - החברה) ליום 31 במרס, 2019 ולתקופה של שלושה חודשים שהסתיימה באותו תאריך. המידע הכספי הביניים הנפרד הינו באחריות הדירקטוריון וההנהלה של החברה. אחריותנו היא להביע מסקנה על המידע הכספי הביניים הנפרד לתקופת ביניים זו בהתבסס על סקירתנו.

לא סקרנו את המידע הכספי התמציתי לתקופת ביניים זו של חברות המוצגות על בסיס השווי המאזני, אשר ההשקעה בהן הסתכמה לסך של 95,640 אלפי ש"ח ליום 31 במרס, 2019 ואשר חלקה של החברה ברווחי החברות הנ"ל הסתכם לסך של 7,606 אלפי ש"ח לתקופה של שלושה חודשים שהסתיימה באותו תאריך. המידע הכספי התמציתי לתקופת ביניים של אותן חברות נסקר על ידי רואי חשבון אחרים, שדוחות הסקירה שלהם הומצאו לנו ומסקנתנו, ככל שהיא מתייחסת למידע הכספי בגין אותן חברות, מבוססת על דוחות הסקירה של רואי החשבון האחרים.

היקף הסקירה

ערכנו את סקירתנו בהתאם לתקן סקירה 1 של לשכת רואי חשבון בישראל - "סקירה של מידע כספי לתקופות ביניים הנערכת על ידי רואה החשבון המבקר של היישות". סקירה של מידע כספי נפרד ביניים מורכבת מבידורים, בעיקר עם האנשים האחראיים לעניינים הכספיים והחשבונאיים, ומיישום נוהלי סקירה אנליטיים ואחרים. סקירה הינה מצומצמת בהיקפה במידה ניכרת מאשר ביקורת הנערכת בהתאם לתקני ביקורת מקובלים בישראל, ולפיכך אינה מאפשרת לנו להשיג ביטחון שניוודע לכל העניינים המשמעותיים שהיו יכולים להיות מזוהים בביקורת. בהתאם לכך, אין אנו מחוויים חוות דעת של ביקורת.

מסקנה

בהתבסס על סקירתנו ועל דוחות הסקירה של רואי החשבון האחרים, לא בא לתשומת ליבנו דבר הגורם לנו לסבור שהמידע הכספי הביניים הנפרד הנ"ל אינו ערוך, מכל הבחינות המהותיות, בהתאם להוראות תקנה 38ד' לתקנות ניירות ערך (דוחות תקופתיים ומיידים), התש"ל - 1970.

ליום	ליום 31 במרס		
	31 בדצמבר 2018	2018	
מבוקר	בלתי מבוקר		
אלפי ש"ח			
27,530	60,774	58,030	נכסים שוטפים
293,857	243,982	249,738	מזומנים ושווי מזומנים
-	650	527	השקעות פיננסיות
749	2,035	577	מסים שוטפים לקבל
31,525	56,892	39,005	חייבים ויתרות חובה
-	76,000	-	יתרות שוטפות עם חברות מוחזקות
353,661	440,333	347,877	נדל"ן להשקעה מיועד למכירה
			סה"כ נכסים שוטפים
			נכסים לא שוטפים
9,057	9,926	12,312	הלוואות וחייבים
3,269,221	3,180,242	3,480,371	השקעות בחברות מוחזקות
646,029	736,397	636,229	הלוואות לחברות מוחזקות
9,266	9,195	9,459	נכסים בשל הטבות לעובדים
1,028	1,218	12,571	רכוש קבוע
157,300	76,000	157,300	נדל"ן להשקעה
4,091,901	4,012,978	4,308,242	סה"כ נכסים לא שוטפים
4,445,562	4,453,311	4,656,119	
			התחייבויות שוטפות
140,547	138,470	140,716	חלויות שוטפות של התחייבויות פיננסיות
1,406	-	-	מסים שוטפים לשלם
2,574	3,546	-	חוזים עתידיים
36,300	76,048	91,186	זכאים ויתרות זכות
1,224	1,213	1,228	יתרה שוטפת עם חברה מוחזקת
182,051	219,277	233,130	סה"כ התחייבויות שוטפות
			התחייבויות לא שוטפות
390,942	527,198	401,082	התחייבויות פיננסיות
17,412	17,322	17,791	התחייבויות בשל הטבות לעובדים
106,323	84,326	103,646	עודף הפסדים על השקעות בחברות מוחזקות
2,654	24,047	3,969	מסים נדחים
517,331	652,893	526,488	סה"כ התחייבויות לא שוטפות
			הון המיוחס לבעלי מניות החברה
99,429	99,429	99,429	הון מניות
332,985	332,985	332,985	פרמיה על מניות
231,616	361,545	346,755	קרנות הון
3,082,150	2,787,182	3,117,332	יתרת עודפים
3,746,180	3,581,141	3,896,501	סה"כ הון
4,445,562	4,453,311	4,656,119	

27 במאי, 2019

תאריך אישור הדוחות הכספיים

שי קומפל
מנהל כספים

ארי קלמן
מנהל כללי

ערן גריפל
יו"ר הדירקטוריון

לשנה שהסתיימה	ל- 3 חודשים שהסתיימו	
	ביום 31 בדצמבר 2018	ביום 31 במרס 2018
מבוקר	בלתי מבוקר	
	אלפי ש"ח	

324,413	39,357	85,483
(8,735)	(7,789)	13,658
37,985	9,982	(3,450)
4,748	-	-
1,393	307	357
13,114	3,165	3,202
372,918	45,022	99,250

28,000	5,034	4,107
18,441	4,773	3,680
46,441	9,807	7,787
326,477	35,215	91,463
(1,664)	(937)	1,436
328,141	36,152	90,027

הכנסות

רווח מחברות מוחזקות
הכנסות (הפסדים) מהשקעות ומימון
הכנסות מימון בגין הלוואות לחברות מוחזקות (שחיקת הלוואות לחברות מוחזקות)
עליית ערך נדל"ן להשקעה
הכנסות מהשכרת נכסים
דמי ניהול מחברות מוחזקות
סך-הכל הכנסות

הוצאות

הוצאות מימון
הוצאות הנהלה וכלליות
סך-הכל הוצאות
רווח לפני מסים על ההכנסה
מסים על ההכנסה (הטבת מס)
רווח נקי

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2018	ל- 3 חודשים שהסתיימו ביום 31 במרס	
	2018	2019
מבוקר	בלתי מבוקר	
	אלפי ש"ח	
328,141	36,152	90,027
(152,164)	(23,025)	115,139
293	(19)	(176)
67	(5)	(40)
226	(14)	(136)
3,902	1,953	(2,438)
4,128	1,939	(2,574)
(148,036)	(21,086)	112,565
180,105	15,066	202,592

רווח נקי המיוחס לחברה
רווח (הפסד) כולל אחר שלאחר ההכרה לראשונה במסגרת הרווח הכולל
הועבר או יועבר לרווח והפסד

רווח (הפסד) כולל אחר המיוחס לחברות המוחזקות, נטו

רווח (הפסד) כולל אחר שלא יועבר לרווח והפסד

רווח (הפסד) ממדידה מחדש בגין תוכניות להטבה מוגדרת

מסים על ההכנסה (הטבת מס)

רווח (הפסד) כולל אחר המיוחס לחברות המוחזקות, נטו

סך הכל רווח (הפסד) כולל אחר שלא יועבר לרווח והפסד

רווח (הפסד) כולל אחר, נטו

סה"כ רווח כולל המיוחס לחברה

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2018	ל- 3 חודשים שהסתיימו ביום 31 במרס	
2018	2018	2019
מבוקר	בלתי מבוקר	
	אלפי ש"ח	
328,141	36,152	90,027
34,262	13,700	(9,882)
337	83	242
(4,748)	-	-
-	-	8
(324,413)	(39,357)	(85,483)
(1,664)	(937)	1,436
(296,226)	(26,511)	(93,679)
451	119	9
378	427	174
19,026	(498)	(225)
19,855	48	(42)
(26,285)	-	-
10,014	2,111	3,572
(19,704)	(2)	(1,944)
602	-	-
163,125	60,701	4,362
127,752	62,810	5,990
179,522	72,499	2,296
13,352	(16,330)	(279)
192,874	56,169	2,017

תזרימי מזומנים מפעילות שוטפת

רווח נקי

התאמות הדרושות להצגת תזרימי מזומנים מפעילות שוטפת:

התאמות לסעיפי רווח והפסד:

הפסדים (רווחים) מהשקעות ומימון, נטו פחת

עליית ערך נדל"ן להשקעה

הפסד ממימוש רכוש קבוע

רווח מחברות מוחזקות

מסים על ההכנסה (הטבת מס)

שינויים בסעיפי נכסים והתחייבויות:

שינוי בהתחייבויות בשל הטבות לעובדים, נטו

ירידה בחייבים ויתרות חובה

עליה (ירידה) בזכאים ויתרות זכות

מזומנים ששולמו והתקבלו במהלך התקופה:

ריבית ששולמה

ריבית שהתקבלה

מסים ששולמו

מסים שהתקבלו

דיבידנד שהתקבל

מזומנים נטו שנבעו מפעילות שוטפת

המיוחסים לחברה כחברה אם

מזומנים נטו שנבעו מפעילות (שימשו לפעילות) שוטפת בגין עסקאות

עם חברות מוחזקות

מזומנים נטו שנבעו מפעילות שוטפת

לשנה	ל- 3 חודשים שהסתיימו		
שהסתיימה	ביום	ביום	
ביום	31 בדצמבר	31 במרס	
2018	2018	2019	
מבוקר	בלתי מבוקר		
אלפי ש"ח			
			<u>תזרימי מזומנים מפעילות השקעה</u>
(552)	-	-	רכישות והשבחות נדל"ן להשקעה
(68)	-	(744)	רכישת רכוש קבוע
-	-	63	תמורה ממימוש רכוש קבוע
19,180	74,971	51,972	תמורה ממימוש ניירות ערך הנמדדים בשווי הוגן דרך רווח והפסד, נטו
(461)	256	(3,393)	החזר (מתן) הלוואות לזמן ארוך
18,099	75,227	47,898	מזומנים נטו שנבעו מפעילות השקעה המיוחסים לחברה כחברה אם
(12,503)	(89,433)	(19,395)	מזומנים נטו ששימשו לפעילות בגין עסקאות עם חברות מוחזקות
5,596	(14,206)	28,503	מזומנים נטו שנבעו מפעילות (ששימשו לפעילות) השקעה
			<u>תזרימי מזומנים מפעילות מימון</u>
(140,131)	-	-	פרעון אגרות חוב
(50,000)	-	-	דיבידנד ששולם לבעלי מניות החברה
(190,131)	-	-	מזומנים נטו ששימשו לפעילות מימון
819	439	(20)	הפרשי שער בגין יתרות מזומנים ושווי מזומנים
9,158	42,402	30,500	<u>עלייה במזומנים ושווי מזומנים</u>
18,372	18,372	27,530	<u>יתרת מזומנים ושווי מזומנים לתחילת התקופה</u>
27,530	60,774	58,030	<u>יתרת מזומנים ושווי מזומנים לסוף התקופה</u>
			<u>פעילות שלא במזומן</u>
-	50,000	50,000	דיבידנד שהוכרז כנגד זכאים ויתרות זכות

1. עיקרי המדיניות החשבונאית

מידע כספי נפרד זה ערוך במתכונת מתומצתת בהתאם להוראות תקנה 38ד' לתקנות ניירות ערך (דוחות כספיים ומיידים), התש"ל-1970 ואינו כולל את כל המידע הנדרש לפי תקנה 9ג' והתוספת העשירית לתקנות ניירות ערך (דוחות תקופתיים ומיידים), התש"ל - 1970. יש לעיין במידע כספי נפרד זה בהקשר למידע הכספי הנפרד ליום 31 בדצמבר, 2018 ולשנה שהסתיימה באותו תאריך ולבאורים אשר נלוו אליהם.

המדיניות החשבונאית שיושמה בעריכת מידע כספי נפרד זה עקבית לזו שיושמה בעריכת המידע הכספי הנפרד ליום 31 בדצמבר, 2018, למעט תקן חדש שנכנס לתוקף ב- 1 בינואר, 2019 כמפורט להלן:

IFRS 16 - חכירות

בחודש ינואר 2016 פרסם ה-IASB את תקן דיווח כספי בינלאומי מספר 16 בדבר חכירות (להלן - התקן החדש). בהתאם לתקן החדש, חכירה מוגדרת כחוזה, או חלק מחוזה, אשר מעביר בתמורה לתשלום את זכות השימוש בנכס לתקופת זמן מוגדרת.

להלן עיקר השפעות התקן החדש:

- התקן החדש דורש מחוכרים להכיר בכל החכירות בדוח על המצב הכספי (פרט לחריגים מסוימים, ראה להלן). חוכרים יכירו בהתחייבות בגין תשלומי החכירה ומנגד יכירו בנכס זכות שימוש, באופן דומה לטיפול החשבונאי בחכירה מימונית בהתאם לתקן הקיים- IAS 17 חכירות. כמו כן, החוכרים יכירו בהוצאות ריבית ובהוצאות פחת בנפרד.
- תשלומי חכירה משתנים שאינם תלויים במדד או בריבית אשר מבוססים על ביצוע או שימוש יוכרו כהוצאה מצד החוכרים או כהכנסה מצד המחכירים במועד היווצרותם.
- במקרה של שינוי בתשלומי חכירה משתנים הצמודים למדד, על החוכר להעריך מחדש את ההתחייבות בגין החכירה כאשר השפעת השינוי תיזקף לנכס זכות-השימוש.
- הטיפול החשבונאי מצד המחכיר נותר ללא שינוי מהותי לעומת התקן הקיים, קרי, סיווג כחכירה מימונית או כחכירה תפעולית.
- התקן החדש כולל שני חריגים שבהם החוכרים רשאים לטפל בחכירות בהתאם לטיפול החשבונאי הקיים בהתייחס לחכירות תפעוליות, וזאת במקרה של חכירות נכסים בעלי ערך כספי נמוך או במקרה של חכירות לתקופה של עד שנה.

החברה כחוכרחכירה תפעולית

נכסים אשר לא מועברים באופן ממשי כל הסיכונים וההטבות הגלומים בבעלות על הנכס החוכר, מסווגים כחכירה תפעולית. תשלומי החכירה מוכרים כהוצאה ברווח או הפסד בקו ישר על פני תקופת החכירה.

המדיניות החשבונאית שמיושמת החל מיום 1 בינואר, 2019 בגין חכירות הינה כדלקמן:

החברה מטפלת בחוזה חכירה כאשר בהתאם לתנאי החוזה מועברת זכות לשלוט בנכס מזוהה לתקופת זמן בעבור תמורה.

עבור העסקאות בהן החברה מהווה חוכר היא מכירה במועד התחילה בחכירה בנכס זכות שימוש כנגד התחייבות בגין חכירה וזאת למעט עסקאות חכירה לתקופה של עד 12 חודשים ועסקאות חכירה בהן נכס הבסיס בעל ערך נמוך, בהן בחרה החברה להכיר בתשלומי החכירה כהוצאה ברווח או הפסד בקו ישר על פני תקופת החכירה. במסגרת מדידת ההתחייבות בגין חכירה בחרה החברה ליישם את ההקלה הניתנת בתקן ולא ביצעה הפרדה בין רכיבי חכירה לרכיבים שאינם חכירה הכלולים באותה עסקה.

במועד התחילה התחייבות בגין חכירה כוללת את כל תשלומי החכירה שטרם שולמו מהוונים בשיעור הריבית הגלומה בחכירה כאשר היא ניתנת לקביעה בשיעור הריבית התוספתי של החברה. לאחר מועד התחילה מודדת החברה את ההתחייבות בגין חכירה בשיטת הריבית האפקטיבית.

1. עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

נכס זכות השימוש במועד התחילה מוכר בגובה ההתחייבות בגין חכירה בתוספת תשלומי חכירה ששולמו במועד התחילה או לפניו ובתוספת של עלויות עסקה שהתהוו.

נכס זכות השימוש נמדד במודל העלות ומופחת לאורך החיים השימושיים שלו, או תקופת החכירה לפי הקצר שבהם. כאשר מתקיימים סימנים לירידת ערך, בוחנת החברה ירידת ערך לנכס זכות השימוש בהתאם להוראות IAS 36.

תשלומי חכירה הצמודים למדד

במועד התחילה משתמשת החברה בשיעור המדד הקיים במועד התחילה לצורך חישוב תשלומי החכירה העתידיים.

בעסקאות בהן החברה מהווה חוכר, שינויים בגובה תשלומי החכירה העתידיים כתוצאה משינוי במדד מהוונים (ללא שינוי בשיעור ההיוון החל על ההתחייבות בגין חכירה) ליתרת נכס זכות שימוש ונזקפים כהתאמה ליתרת ההתחייבות בגין חכירה, רק כאשר חל שינוי בתזרימי המזומנים הנובע משינוי במדד (כלומר, במועד שבו התיאום לתשלומי החכירה נכנס לתוקף). השפעת השינוי במדד בגין תשלומים שוטפים נזקפת לרווח או הפסד.

אופציות הארכה וביטול של תקופת חכירה

תקופת החכירה שאינה ניתנת לביטול כוללת גם תקופות המכוסות על ידי אופציה להאריך את החכירה כאשר ודאי באופן סביר שהאופציה להארכה תמומש וגם תקופות המכוסות על ידי אופציה לבטל את החכירה כאשר ודאי באופן סביר שהאופציה לביטול לא תמומש.

במקרה בו חל שינוי בצפי למימוש אופציית הארכה או לאי מימוש אופציית ביטול, מודדת החברה מחדש את יתרת ההתחייבות בגין החכירה בהתאם לתקופת החכירה המעודכנת, לפי שיעור ההיוון המעודכן ביום השינוי בצפי, כאשר סך השינוי נזקף ליתרת נכס זכות השימוש עד לאיפוסו ומעבר לכך לרווח או הפסד.

תיקוני חכירה

כאשר מבוצע תיקון לתנאי החכירה אשר אינו מקטין את היקף החכירה ואינו מטופל כעסקת חכירה נפרדת, מודדת החברה מחדש את יתרת ההתחייבות בגין חכירה בהתאם לתנאי החכירה המתוקנים, לפי שיעור ההיוון המעודכן ביום התיקון וזקפת את סך השינוי ביתרת ההתחייבות בגין החכירה ליתרת נכס זכות השימוש.

כאשר מבוצע תיקון לתנאי החכירה אשר מביא לקיטון בהיקף החכירה, מכירה החברה ברווח או בהפסד הנובע מהגרעיה החלקית או המלאה של יתרת נכס זכות השימוש וההתחייבות בגין החכירה. לאחר מכן, מודדת החברה מחדש את יתרת ההתחייבות בגין חכירה בהתאם לתנאי החכירה המתוקנים, לפי שיעור ההיוון המעודכן במועד התיקון וזקפת את סך השינוי ביתרת ההתחייבות בגין החכירה ליתרת נכס זכות השימוש.

התקן החדש ייושם החל מהתקופות השנתיות המתחילות ביום 1 בינואר 2019. התקן החדש מאפשר לחוכרים לבחור באחת מגישות היישום הבאות:

(א) יישום למפרע מלא - לפי גישה זו, נכס זכות-השימוש וההתחייבות יוצגו בדוח על המצב הכספי כאילו מאז ומעולם נמדדו בהתאם להוראות התקן החדש. במקרה זה, השפעת יישום התקן החדש לתחילת התקופה המוקדמת ביותר המוצגת תיזקף להון. כמו כן, החברה תציג מחדש את דוחותיה הכספיים המוצגים כמספרי השוואה. יתרת ההתחייבות למועד יישום התקן החדש לראשונה תחת גישה זו, תחושב תוך שימוש בשיעור הריבית הגלום בחכירה אלא אם שיעור זה אינו ניתן לקביעה בנקל שאז יש להשתמש בשיעור הריבית התוספתי של החוכר במועד ההתקשרות בחכירה.

(ב) גישת יישום למפרע חלקי - לפי גישה זו, לא תידרש הצגה מחדש של מספרי השוואה. יתרת ההתחייבות למועד יישום התקן החדש לראשונה, תחושב תוך שימוש בשיעור הריבית התוספתי של החוכר הקיימת במועד יישום התקן החדש לראשונה. לגבי יתרת נכס זכות-השימוש, החברה יכולה להחליט, לגבי כל חכירה בנפרד, ליישם את אחת משתי החלופות הבאות:

- הכרה בנכס בגובה ההתחייבות שהוכרה, עם התאמות מסוימות.
- הכרה בנכס כאילו מאז ומעולם נמדד בהתאם להוראות התקן החדש.

1. עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

הפרש כלשהו הנוצר במועד יישום התקן החדש לראשונה בעקבות יישום למפרע חלקי, אם נוצר, ייזקף להון. החברה בחרה בגישת יישום למפרע חלקי בעת היישום לראשונה של התקן החדש, כאשר מדידת נכס זכות- השימוש הינה בהתאם להוראות התקן החדש כאילו כך נמדדו מאז ומעולם. כתוצאה מיישום התקן נכון ליום 1 בינואר, 2019, הוכרו נכסי זכות שימוש בסך של כ- 11,144 אלפי ש"ח, התחייבויות בשל חכירה בסך של כ- 11,420 אלפי ש"ח, נכסי מיסים נדחים בסך של כ- 63 אלפי ש"ח, קיטון ביתרת ההשקעה בחברות מוחזקות בסך של כ- 2,058 אלפי ש"ח וקיטון ביתרת העודפים בסך של כ- 2,271 אלפי ש"ח.

2. אירוע בתקופת הדוח

ביום 25 במרס, 2019 הכריז דירקטוריון החברה על חלוקת דיבידנד לבעלי המניות בסך של כ- 50 מיליוני ש"ח, המהווים 0.79 ש"ח לכל מניה בת 1 ש"ח ע.ג. הדיבידנד שולם בחודש אפריל 2019.

3. אירועים לאחר תקופת הדיווח

א. לאחר תאריך הדיווח, ביום 26 במאי, 2019, הכריז דירקטוריון מבטחים פנסיה וגמל על חלוקת דיבידנד לחברה בסך של 50 מיליוני ש"ח. הדיבידנד ישולם ביום 27 במאי, 2019.

ב. ביום 27 במאי, 2019, החליט דירקטוריון מנורה ביטוח, על חלוקת דיבידנד בסך של 50 מיליוני ש"ח, המהווים 0.22 ש"ח לכל מניה בת 1 ש"ח ע.ג של מנורה ביטוח. ההחלטה התקבלה לאחר בחינת יחס כושר הפרעון של מנורה ביטוח והעמידה ביעד ההון שהוגדר על ידי דירקטוריון מנורה ביטוח.
